

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ ARMI
: กรณีศึกษาของไนจีเรีย

จัดทำโดย นายนิยม วัฒนธรรมาวุธ
รหัส 2004

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 2 ปี 2553
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ ARMI
: กรณีศึกษาของไนจีเรีย

จัดทำโดย นายนิยม วัฒนธรรมาวุธ
รหัส 2004

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 2 ปี2553
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ไทยกับไนจีเรียได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2505 โดยความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศดำเนินมาอย่างราบรื่นแนบแน่น ไทยมองเห็นศักยภาพของไนจีเรีย เพราะไนจีเรียเป็นประเทศที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ น้ำมัน ก๊าซ แร่ธาตุ และ ทรัพยากรอื่นๆ อีกมากมาย นอกจากนี้ไนจีเรียยังมีประชากรมากกว่า 140 ล้านคน ซึ่งเป็นตลาดที่มีอุปสงค์ต่อสินค้าอุปโภค บริโภคจำนวนมาก และ สามารถเป็นตลาดรองรับสินค้าขนาดใหญ่ ไนจีเรียจึงเอื้อต่อการค้าและการลงทุน ไนจีเรียวางยุทธศาสตร์ที่จะพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่งคั่งโดยอาศัยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะน้ำมันและก๊าซที่มีอยู่ ไนจีเรียจึงส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ และดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ (Foreign direct investment: FDI) อีกทั้งยังแสวงหาความช่วยเหลือ ความร่วมมือจากต่างประเทศในทุกๆ ด้าน ซึ่งถือเป็นสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) โดยเฉพาะด้านการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศ และเนื่องจากไทยมีความก้าวหน้าในด้านการพัฒนา การค้า การลงทุน ฯลฯ จึงมีเป้าหมายจะแสวงหาช่องทางเพิ่มพูนความสัมพันธ์กับไนจีเรียในทุกๆ ด้าน เพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน

ในแง่เศรษฐกิจ ไทยแสวงหาตลาดใหม่ในแอฟริกา และพิจารณาเห็นว่า ไนจีเรียเป็นตลาดที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะตลาดข้าวและสินค้าอุปโภค บริโภค ของไทย นอกจากนี้ไนจีเรียยังมีศักยภาพด้านการลงทุน ที่จะเชื่อมโยงไปสู่การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ และตลาดทั้งหลายในไนจีเรีย ตลอดจนประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศตะวันตก ที่เสนอโควต้าพิเศษให้แก่ไนจีเรีย โดยยกเว้นภาษีนำเข้าสินค้าด้วย

ไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ ARMI เพื่อใช้ในการส่งเสริมผลประโยชน์ของไทย ในแอฟริกา โดยรวม กล่าวคือ

A = ASSISTANCE

R = RESOURCES

M= MARKETS

I = INVESTMENT

โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าว จะใช้การให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนา (ASSISTANCE) เชื่อมโยงไปสู่การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ (RESOURCES) ตลาด (MARKETS) และโอกาสในการลงทุน (INVESTMENT) เพื่อพัฒนาทรัพยากรและวัตถุดิบในไนจีเรีย

การศึกษายุทธศาสตร์ ARMI ว่าจะสามารถขับเคลื่อนได้หรือไม่เพียงใดในไนจีเรีย ในแง่การค้าและการลงทุน จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและผลการศึกษาอาจจะนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงยุทธศาสตร์ ARMI ในไนจีเรียให้มีความเหมาะสมต่อไป

โดยการศึกษานี้ได้ใช้วิธีวิเคราะห์แบบ SWOT Analysis (S = STRENGTH, W = WEAKNESS, O = OPPORTUNITY และ T = THREAT) ในการพิจารณาโอกาสและความท้าทายของไนจีเรียเป็นหลัก และพิจารณาจุดอ่อน จุดแข็งของไทย ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ARMI เป็นสำคัญ

ผลการศึกษาปรากฏว่า ไนจีเรียมีโอกาสด้านข้างมากสำหรับการค้าและการลงทุนของไทย เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีตลาดรองรับสินค้าขนาดใหญ่ แต่ไนจีเรียเองก็มีความท้าทายต่อการค้าและการลงทุนอยู่มากเช่นกัน อาทิเช่น ปัญหาการกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่างๆ ความหวาดระแวงต่อต่างชาติที่เข้าไปลงทุน โดยเกรงว่าจะไปตักตวงทรัพยากรธรรมชาติของไนจีเรียอย่างไม่เป็นธรรม ความล่าช้าทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน ความไม่แน่นอนของกฎระเบียบ ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาความขัดแย้งในสังคมทั้งทางเชื้อชาติ ศาสนา และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของไนจีเรีย ฯลฯ แต่อย่างไรก็ตาม หลายประเทศได้เข้าไปดำเนินการค้าและการลงทุนในไนจีเรียอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประเทศเหล่านี้ล้วนมีศักยภาพในการดำเนินยุทธศาสตร์ต่างๆ เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการค้า และการลงทุนในไนจีเรียค่อนข้างสูง ประเทศจากซีกโลกตะวันออกมีจีนและอินเดีย เป็นต้น ซึ่งไทยควรพิจารณาตัวอย่างที่ดีในการดำเนินยุทธศาสตร์ของประเทศเหล่านี้ เพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนของไทยในไนจีเรียด้วย

ผลการศึกษา จุดแข็งและจุดอ่อนของไทยในการดำเนินยุทธศาสตร์ ARMI ในไนจีเรีย พบว่าไทยมีจุดแข็ง ที่สามารถเสนอความช่วยเหลือ (ASSISTANCE) ในด้านความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ในรูปแบบทุนฝึกอบรมระยะสั้น เน้นสาขาวิชาที่ไทยมีความก้าวหน้า อาทิ การสาธารณสุข

การส่งเสริมเศรษฐกิจ SME ฯลฯ แต่จุดด้อยในด้านนี้ก็คือ ปริมาณทุนฝึกรอบมๆ ที่ไทยให้แก่ไนจีเรียในปีหนึ่งๆ มีจำนวนน้อย เพียง 2-3 พันเท่านั้น และเมื่อไทยมีนโยบายจะใช้ยุทธศาสตร์การให้ความช่วยเหลือ (ASSISTANCE) มุ่งสู่การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ (RESOURCES) ตลาดสินค้า (MARKETS) และโอกาสทางด้านการลงทุน (INVESTMENT) ควรจะมีการประเมินสถานภาพของไนจีเรีย เพื่อยกระดับความร่วมมือด้านการให้ความช่วยเหลือระหว่างไทยกับไนจีเรียในขั้นสูงขึ้น เช่น ความร่วมมือทางด้านเอดส์ โครงการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรที่ไนจีเรียต้องการ หรือโครงการขนาดใหญ่อื่นๆ ที่ใช้งบประมาณมาก ไทยกับไนจีเรีย อาจจะตกลงออกค่าใช้จ่ายร่วมกัน เพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดระหว่างไทยกับไนจีเรีย เป็นต้น

จุดด้อยของการดำเนินยุทธศาสตร์ ARMI ของไทยที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การขาดปฏิสัมพันธ์กับไนจีเรียในระดับสูงทั้งภาครัฐและเอกชน ไทยควรพิจารณาจัดให้ผู้นำและคณะผู้แทนระดับสูงไปเยือนไนจีเรียอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับรู้ความต้องการซึ่งกันและกัน และหาช่องทางที่จะร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดต่อไป และการจัดให้มีภาคเอกชนติดตามคณะผู้แทนภาครัฐ ไปเยือนไนจีเรียอย่างเป็นทางการด้วย ก็จะเป็นโอกาสที่ภาคเอกชนไทยจะได้คุ้นเคยกับประเทศไนจีเรีย และอาจเป็นโอกาสในการทำ Business matching และพบคู่ค้าที่จะเป็นประโยชน์ต่อการการค้าและการลงทุนระหว่างทั้งสองประเทศต่อไปอีกด้วย

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ ARMI ที่ฝ่ายไทยกำหนด โดยมีเป้าหมายในการเข้าไปแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ ตลาดสินค้า และโอกาสการลงทุนในไนจีเรีย มีความเหมาะสม โดยยุทธศาสตร์นี้เน้นการให้ความช่วยเหลือ (ASSISTANCE) เป็นกลไกหลัก แต่คำพังยุทธศาสตร์ดังกล่าวคงจะทำให้ไทยบรรลุเป้าหมายทางการค้า และการลงทุนไม่ได้มาก ความจำเป็นที่จะต้องมีการกลยุทธและมาตรการอื่นๆ ช่วยเสริม เป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณา ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ก็มีรายละเอียดข้อสรุป ข้อเสนอแนะ สำหรับประเด็นนี้ไว้มากพอสมควร ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นฐานความรู้สำหรับการศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ARMI ของไทยในไนจีเรียอย่างลึกซึ้งต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study) ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของคณาจารย์ที่ปรึกษาผู้มีพระคุณ ซึ่งประกอบด้วย เอกอัครราชทูต ดร.สมเกียรติ อริยปรัชญา ศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี และ รองศาสตราจารย์ ดร.พลภัทร บุราคม ที่ได้ให้คำแนะนำแก้ไขให้รายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้เป็นไปตามหลักวิชาการที่ได้มาตรฐาน และทำให้ผู้เขียนเขียนรายงานนี้จนสำเร็จไปได้ด้วยดี ผู้เขียนขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้

พร้อมกันนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณเอกอัครราชทูตมานพ เมฆประยูรทอง และขอขอบคุณคุณฤทัย จันทรมบัติ ที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูจา สหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย และภรรยา ที่ได้ให้ความสนับสนุนผู้เขียนในด้านต่างๆ ผู้เขียนขอขอบคุณคุณกรณิษฐ์ โกมารทัต เจ้าหน้าที่โต๊ะไนจีเรีย กองแอฟริกา กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา ที่ได้ให้แนวคิดและข้อมูลในการจัดทำรายงานฯ เป็นอย่างดี

ท้ายที่สุดผู้เขียนขอขอบคุณนางงามจิต วัฒนธรรมาวุธ ภรรยาของผู้เขียนผู้มากด้วยประสบการณ์ไนจีเรีย นางบุญพิศาล อันนี้บัน บุตรสาว นายอรรถบุญญ วัฒนธรรมาวุธ บุตรชาย และนางสาวมนสิชา สมฤทธิ์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่สถาบันเทวะวงศัวโรปการ กระทรวงการต่างประเทศที่มีส่วนช่วยเหลือผู้เขียนให้สามารถจัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	๗
สารบัญรูป	ณ
สารบัญตาราง	ญ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. สภาพและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
3. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา	6
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎี	7
1. แนวคิดและทฤษฎีที่จะนำมาเป็นกรอบในการศึกษา	7
2. ระเบียบวิธีการศึกษา	9
3. ขอบเขตในการศึกษา	10
บทที่ 3 การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ ARMI	11
1. ปัจจัยที่สร้างโอกาส (OPPORTUNITY) แก่ไทยในไนจีเรีย	11
2. ความท้าทาย (THREAT) ของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ARMI ในไนจีเรีย	22
3. การศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ARMI ในไนจีเรีย	27
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	41
1. บทสรุป	41
2. ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ARMI ในไนจีเรีย	44
บรรณานุกรม	48
ภาคผนวก	52
ประวัติผู้เขียน	57

สารบัญรูป

1. การผลิตและการบริโภคน้ำมันในไนจีเรียระหว่างปี 2000-2009	12
2. การค้าระหว่างไนจีเรีย-สหรัฐฯ หลังบังคับใช้ข้อตกลง AGOA	21

สารบัญตาราง

1. สถิติการค้าระหว่างประเทศไทย-ไนจีเรีย ปี 2550-2553	13
2. สินค้าส่งออก 5 อันดับของไทยไปยังไนจีเรีย ปี 2550-2553	13

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

1. AGOA = African Growth and Opportunity Act (ข้อตกลงเพื่อการเสริมสร้างและให้โอกาสทางเศรษฐกิจในภูมิภาคแอฟริกา)
2. ARMI = Assistance, Resources, Markets and Investment (การช่วยเหลือ ทรัพยากร ตลาด การลงทุน)
3. ARV = Anti-retroviral Drugs (ยาด้านไวรัส)
4. BOI = Thai Board of Investment (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของไทย)
5. CET = ECOWAS Common External Tariff (ระบบการเก็บภาษีต่อประเทศนอกกลุ่ม ECOWAS ในอัตราเดียวกัน)
6. DTCA = Directorate of Technical Cooperation in Africa (คณะกรรมการความร่วมมือทางเทคนิคในแอฟริกา)
7. ECOWAS = Economic Community of West African States (ประชาคมเศรษฐกิจแห่งรัฐแอฟริกาตะวันตก)
8. EPZ/FTZ = Export Processing Zone/ Free Trade Zone (พื้นที่พิเศษเพื่อการส่งเสริมการส่งออกโดยปลอดภาษี)
9. FAO = Food and Agriculture Organization (องค์การอาหารและการเกษตรแห่งองค์การสหประชาชาติ)
10. FDI = Foreign Direct Investment (การลงทุนต่างชาติ)
11. FOCAC = Forum on China-Africa Cooperation (การประชุมความร่วมมือระหว่างจีน-แอฟริกา)
12. GDP = Gross Domestic Product (ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ)
13. JBIC = Japan Bank for International Cooperation (ธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น)
14. MOU = Memorandum of Understanding (การบันทึกความเข้าใจ)
15. MW = Megawatt (เมกะวัตต์)
16. NEEDS = National Economic Empowerment and Development Strategy (ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ)

17. NIFA = Nigeria-India Friendship Association (สมาคมมิตรภาพระหว่างไนจีเรีย-อินเดีย)
18. NIPC = Nigerian Investment Promotion Commission (สำนักงานส่งเสริมการลงทุนในไนจีเรีย)
19. SADC = Southern African Development Community (ประชาคมเพื่อการพัฒนาแอฟริกาตอนใต้)
20. SCAAP = Special Commonwealth African Assistance Plan (แผนช่วยเหลือพิเศษแก่ประเทศในเครือจักรภพแห่งภูมิภาคแอฟริกา)
21. SEEDS = State Economic Empowerment and Development (ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาเศรษฐกิจในระดับรัฐ)
22. SME = Small and Medium Enterprises (ธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง)
23. SON = Standards Organization of Nigeria (หน่วยงานตรวจวัดมาตรฐานและคุณภาพสินค้าแห่งประเทศไนจีเรีย)
24. SSA = Sub-Saharan Africa (ภูมิภาคแอฟริกา แถบทะเลทรายซาฮาราตอนใต้)
25. SWOT = Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และความท้าทาย)
26. UNCTAD = United Nations Conference on Trade and Development (การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา)
27. USAID = U.S. Agency for International Development (หน่วยงานเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ ของสหรัฐอเมริกา)
28. WTO = World Trade Organization (องค์การการค้าโลก)

บทที่ 1

บทนำ

1. สภาพและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันภาคเอกชนของไทยมุ่งหวังให้ภาครัฐมีบทบาทนำในการเจาะตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะการแสวงหาตลาดใหม่ สำหรับธุรกิจ การค้า การลงทุน ในหลายสาขาที่ไทยมีศักยภาพ ตลาดใหม่ดังกล่าวมุ่งถึงตลาดในภูมิภาคแอฟริกาเป็นสำคัญด้วย ในขณะเดียวกันภาครัฐก็ประสงค์ที่จะสนองตอบภาคเอกชนไทยในการเจาะตลาดในภูมิภาคแอฟริกาซึ่งมีทั้ง โอกาสและความท้าทาย ซึ่งการแสวงหาผลประโยชน์ในด้านการค้าและการลงทุนของไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะใน ภูมิภาคแอฟริกา นั้น ภาครัฐและภาคเอกชนไทยควรที่จะต้องเดินเคียงคู่กันไปตามยุทธศาสตร์ที่ กำหนด

ยุทธศาสตร์ ARMI ของกระทรวงการต่างประเทศเป็นแนวทางในการรักษาและส่งเสริม ผลประโยชน์ของไทยในภูมิภาคแอฟริกา ซึ่งมีการให้ความช่วยเหลือเพื่อสร้างและกระชับ ความสัมพันธ์ (ASSISTANCE: A) การแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ (RESOURCES: R) การ ส่งเสริมและแสวงหาตลาดการค้า (MARKET: M) และการส่งเสริมการลงทุนเพื่อการขยายตลาด และเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ (INVESTMENT: I) (รายละเอียดดูภาคผนวก ข)

โดยที่ยุทธศาสตร์ ARMI เป็นยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้กับประเทศเป้าหมายของไทย ในภูมิภาคแอฟริกาทุกประเทศ จึงสันนิษฐานในเบื้องต้นว่ายุทธศาสตร์ดังกล่าวอาจจะมี ความเหมาะสมในบางประเทศและอาจจะมีส่วนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับบางประเทศ ซึ่งโดย ปกติสภาพการณ์ในต่างประเทศหรือระหว่างประเทศมีตัวแปรที่ควบคุมค่อนข้างยากกว่าปัจจัย ภายในประเทศ ยุทธศาสตร์จึงต้องมีการการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมกับลักษณะของประเทศ นั้นๆ นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงประเทศคู่แข่งรายอื่นๆ ที่มีความได้เปรียบกว่าไทยในแง่ความ เป็นมาทางประวัติศาสตร์ ความก้าวหน้าด้านการพัฒนา ความพร้อมทางด้านเงินทุน การให้ความ ช่วยเหลือ ฯลฯ อีกด้วย ในฐานะที่สถานเอกอัครราชทูตเป็นหัวหน้าทีมไทยในประเทศผู้รับ จึงเป็น ความรับผิดชอบหลักในการดำเนินการกิจรักษาและส่งเสริมความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างไทย-

ไนจีเรียในทุกๆด้านเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ ARMI ซึ่งจะส่งผลดีต่อโอกาสในการเจาะตลาดใหม่ดังที่ภาครัฐและภาคเอกชนมุ่งหวัง ทั้งนี้หากยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีความเหมาะสมแล้วก็จะได้เสนอแนะให้มีการนำไปปฏิบัติ (Implementation) อย่างจริงจัง แต่หากยุทธศาสตร์มีจุดอ่อนจุดบกพร่องหรือมีปัญหาและอุปสรรคในเชิงปฏิบัติก็จะมีข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขปรับปรุงต่อไป

การศึกษายุทธศาสตร์ของไทยต่อการรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ของไทยในภูมิภาคแอฟริกาที่กระทรวงการต่างประเทศได้กำหนดขึ้นครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีของไนจีเรีย โดยการศึกษาตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่ายุทธศาสตร์ ARMI มีลักษณะที่ครอบคลุมประเทศเป้าหมายของไทยทั้งภูมิภาค จึงน่าจะมีความเหมาะสมและข้อจำกัดในการนำไปปฏิบัติในรายประเทศ โดยเฉพาะไนจีเรียซึ่งเป็นประเทศที่ถูกกำหนดให้เป็นประเทศที่มีสภาพการณ์พิเศษ มีปัญหาเสถียรภาพทางการเมือง มีปัญหาการถือราษฎรบังหลวง มีปัญหาระบบบริหารราชการไม่มีประสิทธิภาพ มีปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ฯลฯ แต่เมื่อพิจารณาถึงประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะการค้าการลงทุนจึงไม่ควรที่จะมองข้ามไนจีเรียที่มีทรัพยากรธรรมชาติน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ แร่ธาตุ ฯลฯ มหาศาล และอุปสงค์ต่อสินค้าอุปโภคและบริโภคที่ไนจีเรียยังคงนำเข้าจากต่างประเทศเป็นจำนวนมากเพื่อสนองความต้องการของประชากรภายในประเทศที่หนาแน่น ทั้งนี้โอกาสทางการค้าการลงทุนได้ดึงดูดต่างชาติให้เข้าไปทำการค้าการลงทุน หลายประเทศหวังทรัพยากรธรรมชาติ หวังการมีส่วนแบ่งหรือครอบครองตลาดภายในประเทศของไนจีเรียที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งประเทศในเอเชียก็มีจีน อินเดียที่โดดเด่นเป็นอย่างมากในการเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้าการลงทุนในไนจีเรีย จึงเหมาะสมที่จะศึกษายุทธศาสตร์ของประเทศทั้งสองเพื่อนำมาเป็นแนวทางของไทยต่อไป

ไทยและไนจีเรียมีประวัติความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมายาวนาน ทั้งสองประเทศได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2505 และในปีต่อมาฝ่ายไทยได้เปิดสถานเอกอัครราชทูตที่กรุงลากอส (เมืองหลวงเก่า) นับเป็นสถานเอกอัครราชทูตแห่งแรกของไทยในทวีปแอฟริกา เนื่องจากปัญหาเรื่องงบประมาณและปัญหาความไม่ปลอดภัยในไนจีเรียฝ่ายไทยจึงได้ปิดสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลากอสตั้งแต่วันที่ 30 พฤศจิกายน 2539 และต่อมาฝ่ายไทยได้เปิดสถานเอกอัครราชทูตที่กรุงอาบูจา เมืองหลวงใหม่ของไนจีเรียเมื่อเดือน ธันวาคม 2549 และเปิดสำนักงานส่งเสริมการค้าไทยในต่างประเทศที่กรุงอาบูจาเมื่อเดือนกรกฎาคม 2552 สำหรับฝ่ายไนจีเรียได้เปิดสถานเอกอัครราชทูตที่กรุงเทพฯ ก่อนหน้านี้นี้ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2543 จึงกล่าวได้ว่าทั้งสองประเทศต่างเห็นประโยชน์ต่อการมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

ไนจีเรียเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคแอฟริกาที่ประเทศไทยได้ให้ความสนใจเพิ่มขึ้นโดยมุ่งการเพิ่มระดับความสัมพันธ์ทวิภาคีในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะการมองหาช่องทางเพิ่มการค้าและการลงทุนระหว่างกัน ทั้งนี้ไนจีเรียมีประชากรมากที่สุดในภูมิภาคแอฟริกา ซึ่งมีประมาณ 152 ล้านคน¹ โดยเศรษฐกิจของไนจีเรียมีขนาดใหญ่เป็นอันดับสอง ในกลุ่มประเทศ Sub-Sahara มีผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ในปี 2009 ที่ 167.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ² รายได้ต่อหัวของไนจีเรีย ประมาณ 1,100 เหรียญสหรัฐ โดยอัตราการเติบโตของ GDP ในปี 2009 อยู่ที่ 5% รายได้หลักของไนจีเรียมาจากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ โดยสามารถแบ่งออกเป็นภาคเกษตรกรรมร้อยละ 41 ภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 13 ภาคการผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติร้อยละ 25 และภาคการบริการอื่นๆอีกร้อยละ 21 แต่รายได้ 95% จากการส่งออกมาจากน้ำมัน และ 80% ของงบประมาณประเทศก็มาจากรายได้ภาคการผลิตน้ำมันเช่นกัน³

ไนจีเรียผลิตน้ำมันได้มากที่สุดในแอฟริกา เป็นอันดับที่ 6 ของโลก และส่งออกเป็นอันดับที่ 8 ของโลก โดยผลิตได้เฉลี่ยระหว่าง 1.6-2.3 ล้านบาร์เรล ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานะในประเทศ ไนจีเรียยังมีน้ำมันสำรองเป็นอันดับ 10 ของโลก คือประมาณ 36.2 พันล้านบาร์เรล นอกจากน้ำมันแล้ว ไนจีเรียยังเป็นผู้ผลิตก๊าซธรรมชาติมากที่สุดในแอฟริกา และมีแหล่งก๊าซสำรองเป็นอันดับ 7 ของโลก โดยมีแหล่งก๊าซสำรองประมาณ 5.2 พันล้านลูกบาศก์เมตร แต่ยังไม่สามารถนำก๊าซเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ⁴ นอกจากนี้ไนจีเรียยังมีแร่ที่มีค่าเป็นจำนวนมาก เช่น แร่เหล็ก ดีบุก ถ่านหิน และยิปซัม

ในภาคการเกษตรไนจีเรียเป็นประเทศผู้ปลูกมันสำปะหลังได้มากที่สุดในโลก ประมาณปีละ 50 ล้านตัน แต่ยังไม่สามารถแปรรูปมันสำปะหลังเพื่อการส่งออกได้ และยังขาดแคลนโรงงานแปรรูปมันสำปะหลังเพื่อการบริโภคภายในประเทศอีกด้วย ส่วนผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอื่นๆที่สำคัญคือ เมล็ดโกโก้ ข้าวฟ่าง ข้าวสาร และยางพารา เป็นต้น อย่างไรก็ตามภาคการเกษตรของไนจีเรียยังได้รับการจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้ผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศโดยเฉพาะ ข้าว ไนจีเรียสามารถปลูกข้าวได้ประมาณปีละ 3.3 ล้านตัน แต่มีความต้องการบริโภคข้าวถึงประมาณปีละ 4.8 ล้านตัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องนำเข้าข้าวจากต่างประเทศ

¹ Central Intelligence Agency 2010

² เรื่องเดียวกัน

³ Corporate Nigeria 2009

⁴ U.S. Department of Energy 2010

จำนวน 1.5-2.0 ล้านตันในแต่ละปี โดยไทยเป็นประเทศที่ส่งออกข้าวไปในจีเรียมากที่สุดถึง 8 แสนตัน⁵

ในภาคการค้า ไนจีเรียสามารถส่งออกเป็นมูลค่า 45.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยการส่งออกน้ำมันเป็นสัดส่วนถึง 95% ประเทศที่นำเข้าสินค้าจากไนจีเรียมากที่สุดคือ สหรัฐอเมริกา (51%) บราซิล (8%) สเปน (8%) ไนจีเรียมีการนำเข้าเป็นมูลค่า 42.1 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยมีการนำเข้า เครื่องจักร เคมีภัณฑ์ อุปกรณ์ขนส่ง สินค้าอุตสาหกรรม อาหาร และปศุสัตว์ โดยประเทศที่ส่งออกสินค้าให้ไนจีเรียมากที่สุดคือ จีน (11%) เนเธอร์แลนด์ (8%) สหรัฐอเมริกา (8%) และสหราชอาณาจักร (6%)⁶

โครงสร้างพื้นฐานของไนจีเรียโดยรวม อยู่ในช่วงกำลังพัฒนา ดำเนินการและวางแผนฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง โดยที่ภาครัฐของไนจีเรียยังมีความต้องการความร่วมมืออย่างมากจากต่างประเทศในเรื่องเงินทุน และเทคโนโลยี โดยเฉพาะเรื่องระบบการขนส่งทางบก ทางรถไฟ และการขนส่งทางเรือ ในส่วนระบบขนส่งทางบก ประเทศไนจีเรียมีถนนอยู่ประมาณ 193,300 กิโลเมตร (2009) โดยแบ่งออกเป็นถนนลาดยางประมาณ 29,000 กิโลเมตร โดยถนนลาดยางส่วนใหญ่ และที่มีสภาพที่ดีจะมีอยู่ในบริเวณตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศ (Cacao Belt) ที่มีการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศเป็นจำนวนมาก⁷ แม้ระบบการขนส่งในส่วนอื่นของประเทศยังอยู่ในสภาพที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการคมนาคมที่มีประสิทธิภาพก็ตามแต่ก็มีแผนปรับปรุงระบบโดยใช้ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลท้องถิ่นและภาคเอกชน

เนื่องจากเศรษฐกิจและประชากรของประเทศไนจีเรียได้มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว รวมถึงได้มีการขยายของภาคอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง ภาคการผลิตไฟฟ้าจึงค่อนข้างเป็นปัญหาในการผลิตและในการจ่ายไฟฟ้าที่ไม่สม่ำเสมอ และไม่เพียงพอต่อความต้องการ แต่ก็ยังเป็นโอกาสต่อการลงทุนจากต่างชาติที่จะสนองตอบความต้องการของภาครัฐที่ประสงค์ให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการสร้างโรงงาน ปรับปรุง และพัฒนาระบบการผลิตไฟฟ้า ซึ่งทางรัฐบาลได้วางเป้าหมายที่จะผลิตไฟฟ้าให้ได้ถึง 7000 MW ภายในปี 2011 จากในปัจจุบันที่มีกำลังผลิตเพียง 4500-6000 MW เท่านั้น

⁵ สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงอาบูจา 2553

⁶ Corporate Nigeria 2009, Central Intelligence Agency 2010

⁷ Corporate Nigeria 2009, Central Intelligence Agency 2010

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าไนจีเรียเป็นประเทศที่กำลังมีการพัฒนา และมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง รวมถึงมีทรัพยากรธรรมชาติค่อนข้างมาก โดยเฉพาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ที่ยังไม่ได้มีการแปรรูปอย่างเต็มประสิทธิภาพ ไนจีเรียจึงมีศักยภาพในการเป็นตลาดสำหรับสินค้าอุปโภคบริโภคขนาดใหญ่ได้และเป็นแหล่งของทรัพยากรธรรมชาติรวมถึงวัตถุดิบ ที่ประเทศไทยเราควรแสวงหาทั้ง โอกาสและผลประโยชน์ในด้านการค้าและการลงทุน ดังนั้น การศึกษาความเหมาะสมและข้อจำกัดในการปฏิบัติของยุทธศาสตร์ของไทยในภูมิภาคแอฟริกาโดยใช้ประเทศไนจีเรียเป็นกรณีศึกษา จึงมีวัตถุประสงค์ในการเสนอแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมสูงสุด ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ ARMI โดยเน้นการค้าการลงทุนระหว่างไทยกับไนจีเรียเป็นหลัก
- 2.2 เพื่อศึกษาโอกาสและศักยภาพในการส่งเสริมการค้าการลงทุนระหว่างไทยไนจีเรีย โดยการวิเคราะห์แบบ SWOT
- 2.3 เพื่อเสนอข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่อยุทธศาสตร์ ARMI สำหรับไนจีเรีย

3. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

- 3.1 ยืนยันความเหมาะสมหรือเสนอความคิดแย้งต่อยุทธศาสตร์ ARMI ในการนำไปประยุกต์ใช้กับไนจีเรีย
- 3.2 เสนอแนะการแก้ไขปรับปรุงจุดอ่อนจุดบกพร่องของยุทธศาสตร์ ARMI ให้เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้กับไนจีเรีย
- 3.3 ผลการศึกษาจะเป็นฐานความรู้ในการศึกษาต่อยอด ในการวางกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ARMI ให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีในการศึกษายุทธศาสตร์ ARMI ของไทยต่อในจีเรีย

1. แนวคิดและทฤษฎีที่จะนำมาเป็นกรอบในการศึกษา

1.1 แนวความคิดพาณิชย์นิยม (Mercantilism) โดยที่แนวความคิดคลาสสิกของอดัม สมิท (Absolute advantage) แม้จะได้อธิบายการส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศไว้ว่าทางที่จะนำประเทศไปสู่ความร่ำรวยต้องทำทุกวิถีทางที่จะให้มีการส่งออกมากขึ้น⁸ แต่ก็ยังเป็นคำอธิบายที่ไม่สมบูรณ์ ต่อมาในช่วงต้นศตวรรษที่สิบเก้า David Ricardo ได้เสนอแนวความคิดประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ (Comparative advantage) อธิบายการค้าระหว่างประเทศได้ดียิ่งขึ้นสรุปได้ว่าการส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประเทศคู่ค้ามีข้อได้เปรียบเชิงการผลิตสินค้าประเภทใดประเภทหนึ่ง ซึ่งจะนำมาซึ่งความเติบโตของเศรษฐกิจภายในประเทศนั้นๆ กล่าวคือแทนที่ประเทศหนึ่งจะผลิตสินค้าที่ตนไม่มีความชำนาญการผลิตที่ดีพอ ประเทศนั้นจะได้รับประโยชน์จากการนำเข้าสินค้านั้นมากกว่า โดยที่ประเทศที่ผลิตสินค้านั้นก็จะสามารถส่งออกและขยายฐานการผลิตได้กว้างขวางขึ้น⁹ จึงส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า แนวความคิด Comparative advantage ก็ได้สอดคล้องกับแนวการค้าเสรี (Free trade) ในยุคนี้ด้วย ซึ่งการลดการกีดกันทางการค้านี้จะช่วยเพิ่มการพึ่งพาการค้าซึ่งกันและกันและมีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน

ในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) โลกได้แคบลง มีผลให้การค้าการลงทุนขยายเพิ่ม โดยเฉพาะโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลในสามด้านหลักๆ กล่าวคือ 1) การขยายของตลาดการค้าระหว่างประเทศอย่างรวดเร็ว 2) การปฏิรูปสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการค้าและเศรษฐกิจ 3) การเคลื่อนไหวทางสังคมและการเมืองใหม่ๆ ในแง่ของการค้าการลงทุน โลกาภิวัตน์ได้เร่งให้เกิดการเพิ่มปริมาณและความรวดเร็วในทางการค้าและบริการ และก่อให้เกิดการเพิ่มโอกาสทางการค้าในโลก นอกจากนั้นโลกาภิวัตน์ได้ทำให้เกิดการสร้างสถาบันที่ส่งเสริมการค้า และดูแลผลกระทบของการค้าเศรษฐกิจภายในของประเทศต่างๆ กล่าวโดยสรุปโลกาภิวัตน์ช่วยเพิ่มพูนการค้าการ

⁸ ดร. เยาวเรศ ทับพันธุ์ 2549: 18, 21, 172.

⁹ Suranovic 2007: Ch. 40-0.

เคลื่อนย้ายเงินทุน เพิ่มการลงทุนและการเคลื่อนย้ายประชากรข้ามชาติ เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจด้วย¹⁰

1.2 ทฤษฎีความร่วมมือ (Cooperation theory) ศึกษาในประเด็นที่ว่าประเทศที่มีความสัมพันธ์ทวิภาคีที่ราบรื่นอย่างเช่น ไทย-ไนจีเรียย่อมมุ่งที่จะส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (Interaction) ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในทุกๆ ด้านรวมถึงการค้า การลงทุนด้วย เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งสองฝ่าย

K.J. Holsti กล่าวในหนังสือ International Politics: A Framework for Analysis ว่ารัฐต่างๆ โดยปกติมีกิจกรรมที่จะส่งเสริมสันติภาพมากกว่าสร้างความขัดแย้งระหว่างประเทศ มีการสร้างหลายสิ่งหลายอย่างที่เรารู้ค่า เช่น การเพิ่มพูนการค้า การส่งเสริมสวัสดิการสาธารณะ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน การจัดความทุกข์ยากของประชาชน และอีกหลายๆ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ รัฐต่างๆ เรียนรู้ที่จะให้คุณค่านโยบายประสานความร่วมมือกับรัฐอื่นๆ ด้วยการกำหนดระบบต่างตอบแทน (Reciprocity) ขึ้นมาเพื่อนำมาซึ่งผลประโยชน์ร่วมกัน¹¹

ต่อมาในยุคปัจจุบันได้เกิดแนวปฏิบัติด้านการร่วมมือระหว่างประเทศในรูปแบบ South-South Cooperation ซึ่งความร่วมมือในลักษณะนี้เป็นความร่วมมือที่ไม่คิดเอาเปรียบ แต่ตั้งอยู่บนหลักความเสมอภาค ทั้งนี้ แนวทางปฏิบัติ South-South Cooperation มีที่มาจากกรณีที่ประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายได้ร่วมกันทำงานเพื่อแสวงหาทางออกในการแก้ไขความท้าทายในด้านการพัฒนา ร่วมกัน ประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านความสำเร็จจากบทเรียนต่างๆ ส่งเสริมความร่วมมือทางด้านการวิชาการ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาระหว่างกัน นอกจากนั้น มีการสร้างความเป็นหุ้นส่วนใหม่ๆ ระหว่างกันอีกด้วย¹² ความร่วมมือระหว่างไทย-ไนจีเรียสามารถอธิบายด้วยแนวปฏิบัตินี้ได้

¹⁰ Woods 1996: 1-3

¹¹ Holsti 1994: 433

¹² UNDP 2010

2. ระเบียบวิธีการศึกษา

2.1 ศึกษาจากหนังสือ อาทิ Corporate Nigeria 2006 2007 และ 2009 ซึ่งให้แนวทางการทำธุรกิจ การค้าการลงทุนในไนจีเรีย ดำรงแนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการค้าและความร่วมมือระหว่างประเทศ เอกสารทางวิชาการ เอกสารการประชุม เอกสารทางราชการ บทความ ประสบการณ์จากการปฏิบัติงานในพื้นที่ของผู้ศึกษา ระหว่างปี 2549-2553 การสนทนากับเจ้าหน้าที่สถานเอกอัครราชทูตไนจีเรียประจำประเทศไทย และนักธุรกิจไนจีเรียที่เดินทางมาเยือนไทย สดุดิข้อมูลของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องโดยจะนำเสนอในรูปแบบตารางข้อมูล

2.2 จะใช้ SWOT Analysis ซึ่งมีนาย Albert Humphrey เป็นต้นคิดในการศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ARMI ของไทยต่อไนจีเรีย โดยจะเน้นการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งทั้งของไทยและไนจีเรียเพื่อศึกษาความเหมาะสม อุปสรรค และปัญหาในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ดังกล่าว

การใช้ SWOT Analysis ในการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ฯ มีความเหมาะสมเนื่องจากเป็นวิธีการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic planning method) เพื่อประเมินจุดแข็ง (STRENGTHS: S) จุดอ่อน (WEAKNESSES: W) โอกาส (OPPORTUNITIES: O) และความท้าทาย (THREATS: T) ที่เกี่ยวกับการดำเนินโครงการต่างๆ ในเชิงแข่งขันทางธุรกิจ วิธีการนี้จะพิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่จะเอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่ ดังนี้

- 2.1.1 จุดแข็ง ปัจจัยที่เอื้อต่อการบรรลุเป้าหมาย
- 2.1.2 จุดอ่อน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมาย
- 2.1.3 โอกาส สภาพการณ์ภายนอก (External conditions) ที่จะเอื้อต่อการบรรลุเป้าหมาย
- 2.1.4 สิ่งท้าทาย สภาพการณ์ภายนอกที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมาย

2.3 การศึกษาเปรียบเทียบยุทธศาสตร์ของประเทศอื่นต่อไนจีเรีย เช่น จีน อินเดีย เพื่อวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ของไทย

3. ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษายุทธศาสตร์ ARMI ประยุกต์ใช้ต่อไนจีเรียเป็นกรณีศึกษา จะเน้นกระทำในกรอบความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างไทยกับไนจีเรียในด้านการค้าและการลงทุนโดยเน้นในช่วงที่รัฐบาลไทยได้เปิดสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูจา (เมืองหลวงใหม่) ขึ้นอีกครั้งหนึ่งเมื่อเดือนธันวาคม 2549 (ภายหลังที่ปิดสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลากอส เมื่อ ปี พ.ศ. 2539) ซึ่งในช่วงนี้ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ ARMI ขึ้นใช้ในปี พ.ศ.2551 และนอกจากนั้นจะวิเคราะห์แนวโน้มในอนาคตเป็นสำคัญด้วย

บทที่ 3

การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ ARMI

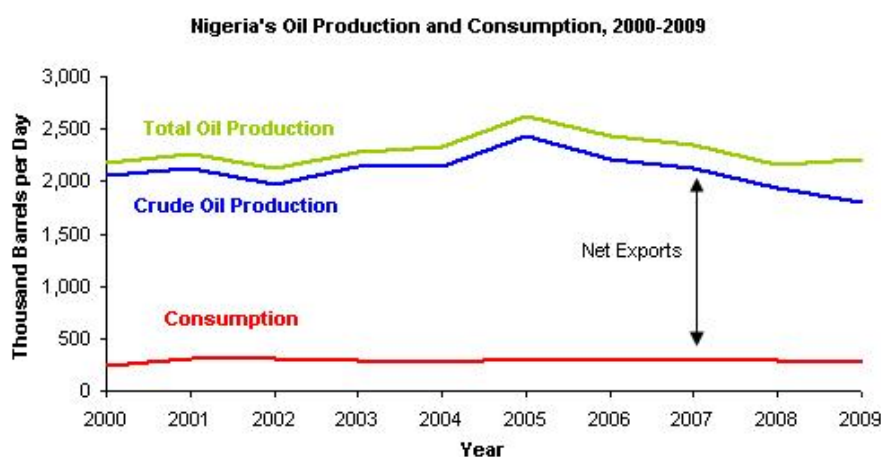
การศึกษานี้ใช้แนววิเคราะห์ SWOT Analysis พิจารณาไนจีเรียในด้านความเข้มแข็ง (STRENGTHS) ที่สำคัญได้แก่ สภาพทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ ประชากร ตลาดขนาดใหญ่ รัฐบาลมียุทธศาสตร์และวิสัยทัศน์ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ ในการพัฒนาประเทศ ให้มีความเจริญมั่งคั่งในอนาคตอันใกล้ ว่าสามารถก่อให้เกิดโอกาส (OPPORTUNITIES) แก่ไทย ที่จะแสวงหาความร่วมมือด้านการพัฒนา การค้า การลงทุนในไนจีเรีย ตามยุทธศาสตร์ ARMI ที่กำหนดไว้ขณะเดียวกันก็จะศึกษาปัจจัยที่ท้าทายและอุปสรรคทางการค้าและการลงทุน ในไนจีเรีย พร้อมกันไปด้วย โดยจะพิจารณาในรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยที่สร้างโอกาส (OPPORTUNITY) แก่ไทยในไนจีเรีย

1.1. แหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ของไนจีเรีย (RESOURCES)

ไนจีเรียเป็นประเทศที่มีการผลิตน้ำมันได้มากที่สุดในภูมิภาคแอฟริกา และมีการผลิตเป็นอันดับที่ 6 ของโลก โดยผลิตได้เฉลี่ยระหว่าง 1.6-2.3 ล้านบาร์เรล ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานะในประเทศ ไนจีเรียยังมีน้ำมันสำรองประมาณ 36.2 พันล้านบาร์เรล ซึ่งอยู่ที่อันดับที่ 10 ของโลก ไนจีเรียเป็นผู้ผลิตก๊าซธรรมชาติมากที่สุดในแอฟริกา และมีแหล่งก๊าซสำรองเป็นอันดับ 7 ของโลก โดยมีแหล่งก๊าซสำรองประมาณ 5.2 พันล้านลูกบาศก์เมตร โดยในปี ค.ศ. 2008 ไนจีเรียสามารถผลิตก๊าซธรรมชาติออกสู่ตลาดได้ประมาณ 40 ล้านลูกบาศก์เมตร แต่อย่างไรก็ตามยังมีการเผาก๊าซทิ้งเสียประมาณ 30-70% เนื่องจากขาดกระบวนการในการนำก๊าซธรรมชาติมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ¹³ นอกจากภาคการผลิตปิโตรเลียมแล้ว ไนจีเรียยังมีแร่ที่มีค่าเป็นจำนวนมาก เช่น แร่เหล็ก ดีบุก ถ่านหิน และยิปซัม ที่ยังไม่มีการลงทุนทำเหมืองเพื่อนำมาใช้ประโยชน์

¹³ U.S. Department of Energy 2010

รูปที่ 1. การผลิตและการบริโภคน้ำมันในไนจีเรียระหว่างปี 2000-2009 (U.S. Department of Energy 2010)

1.2. ศักยภาพของตลาดไนจีเรียที่กว้างใหญ่ (MARKET)

ประเทศไนจีเรียเป็นประเทศขนาดใหญ่ โดยมีประชากรประมาณ 140 ล้านคน ทำให้มีศักยภาพเป็นตลาดสำหรับรองรับสินค้าอุปโภค บริโภคที่มีขนาดใหญ่ตามไปด้วย เนื่องจากการผลิตสินค้าอุปโภค บริโภค ของไนจีเรีย ยังไม่เพียงพอกับความต้องการภายในประเทศ จึงต้องพึ่งสินค้าจากต่างประเทศ เฉพาะประเทศไทยก็มีส่วนแบ่งตลาดสินค้าไนจีเรียปัจจุบันจำนวนไม่น้อย ตามสถิติปี 2009 ไทยส่งสินค้าไปจำหน่ายในตลาดไนจีเรีย โดยเฉพาะสินค้าเกษตรกรรม สินค้าอุตสาหกรรม การเกษตร สินค้าอุตสาหกรรม และสินค้าอื่นๆ เป็นมูลค่า 795.61 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ที่สำคัญไนจีเรียเป็นตลาดข้าวที่สำคัญของไทยในแอฟริกา¹⁴ ตลาดสินค้านำเข้ายังอยู่ในการควบคุมดูแลของรัฐบาลไนจีเรียเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและปกป้องการผลิตสินค้าภายในประเทศและอื่นๆ

¹⁴ กรมส่งเสริมการค้าส่งออก 2552

ตารางที่ 1. สถิติการค้าระหว่างประเทศไทย-ไนจีเรีย ปี 2550-2553
(ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์)

มูลค่า:ล้านเหรียญสหรัฐฯ				
	2550	2551	2552	2553 (ม.ค-มิย.)
มูลค่าการค้ารวม	392.82	913.14	846.94	405.35
การส่งออก	357.36	890.53	795.61	343.82
การนำเข้า	35.46	22.61	51.33	61.53
ดุลการค้า	321.89	867.92	744.27	282.29

ตารางที่ 2. สินค้าส่งออก 5 อันดับของไทยไปยังไนจีเรีย ปี 2550-2553
(ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์)

มูลค่า:ล้านเหรียญสหรัฐฯ				
	2550	2551	2552	2553 (ม.ค-มิย.)
ข้าว	110.0	627.6	577.4	218.2
เม็ดพลาสติก	79.5	54.1	33.4	25.3
ผลิตภัณฑ์ยาง	14.8	23.7	29.4	16.9
เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์	11.7	27.3	18.7	14.9
เหล็ก เหล็กกล้า	16.0	22.6	35.5	2.3

ในเรื่องการค้ากับไนจีเรีย ไทยอาจจะต้องสู้กับจีนที่ส่งสินค้าอุปโภค บริโภค ราคาถูกและมีการจำแนกคุณภาพสินค้ามากมายหลายระดับ เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อและรสนิยมต่างกันไป สินค้าจีนที่ขายในตลาดไนจีเรีย (Mass market) มีราคาต่ำมาก เพราะอำนาจซื้อของประชากรไนจีเรียส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ จีนได้ผลิตสินค้าให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย สินค้าจีนจึงสามารถเจาะและครองตลาดไนจีเรียในปัจจุบันซึ่งเป็นไปตามทฤษฎี

Comparative advantage¹⁵ แต่คุณภาพของสินค้าจีนที่ค่อนข้างต่ำนี้ อาจจะทำลายตลาดสินค้าของตนในไนจีเรีย ในเรื่องนี้จีนได้รับการเรียกร้องให้ผลิตสินค้าที่นำมาทุ่มตลาดไนจีเรีย ให้มีคุณภาพ มิฉะนั้นจะถูกห้ามนำเข้า ซึ่งคนไนจีเรียทั่วไปเห็นว่า การนำสินค้ามาทุ่มตลาดของจีนหรือต่างชาติ ไม่ช่วยในการสร้างงานในประเทศ และหากประชากรไนจีเรียยากจนลง ก็อาจจะไม่มีตลาดสินค้า ให้แก่เงินอีกต่อไปในอนาคต ซึ่งจีนก็ได้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าโดยเสนอจะให้เงินทุนช่วยเหลือการจัดตั้ง Free trade zones เพื่อตนจะได้ย้ายฐานการผลิต มาใช้วัตถุดิบและแรงงานในประเทศแอฟริกาต่อไปนั่นเอง¹⁶

รัฐบาลไนจีเรียไม่พอใจในเรื่องที่จีนทุ่มตลาดด้วยสินค้าคุณภาพต่ำ และเริ่มต้นตัว ในการควบคุมคุณภาพสินค้านำเข้า หน่วยงาน The Standards Organization of Nigeria (SON) ได้เร่งทำความตกลง MOU กับหน่วยงานตรวจสอบสินค้าของจีน เพื่อจะตรวจสอบแหล่งผลิตสินค้าคุณภาพต่ำ สินค้าปลอมในจีนแล้ว เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคไนจีเรีย และปกป้องเศรษฐกิจของไนจีเรียด้วย สินค้าจีนที่ทุ่มตลาดไนจีเรียได้แก่ รถจักรยานยนต์ เครื่องจักรกล อุปกรณ์เครื่องมือ อะไหล่รถยนต์ สิ่งทอ เสื้อผ้า รองเท้า ของเล่นเด็ก ฯลฯ ที่ค่อนข้างมีคุณภาพต่ำ ¹⁷ไทยจึงไม่ควรทุ่มสินค้าคุณภาพต่ำเข้าไนจีเรีย การแข่งขันด้านราคาอาจจะใช้วิธีลดต้นทุนด้วยวิธีอื่นๆ สินค้าไทยมีชื่อเสียงดีในหมู่ผู้นำเข้าสินค้าของไนจีเรียในปัจจุบัน ตลาดสินค้าไทยในไนจีเรียจึงมีอนาคตที่ดีสู้กับจีนได้

การปกป้องตลาดสินค้าในไนจีเรียขึ้นอยู่กับ นโยบายการค้าของรัฐบาลไนจีเรียแต่ละยุคสมัยเป็นสำคัญ แต่ไนจีเรียก็ตระหนักดีว่าการค้ามีความสำคัญต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศจึงค่อยๆ เปิดเสรีในทางการค้ามากขึ้น(Gradual liberalization of the trade regime) ในปัจจุบัน แต่ก็ยังคงมีมาตรการ Import prohibitions ในลักษณะ Non-tariff tool โดยอ้างการปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ ทั้งนี้ดำเนินมาตรการควบคู่ไปกับ Tariff protection measures ด้วย¹⁸

¹⁵ Ogunkola 2008: 10

¹⁶ Ariyo 2007

¹⁷ Daily Trust 2010

¹⁸ Briggs 2007

1.3. ปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนการลงทุน (INVESTMENT)

1.3.1 ไนจีเรียต้องการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน กล่าวคือ การลดความยากจน การลดภาวะการว่างงานซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายของไนจีเรียที่ยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศที่มีถึง 140 ล้านคนยังคงยากจน รัฐบาลไนจีเรียหลายสมัยและโดยเฉพาะรัฐบาลปัจจุบันแสวงหาวิธีการที่จะสร้างความมั่นคงด้านอาหารเพื่อเลี้ยงดูประชากรของตนโดยเล็งความช่วยเหลือจากต่างประเทศ (Foreign aid) ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ ในการขจัดความยากจนและภาวะการว่างงานข้างต้น ความช่วยเหลือจากต่างประเทศจึงมีความเชื่อมโยงกับการสร้างความมั่นคงด้านอาหารและการลดภาวะความยากจนในประเทศ วิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศของไนจีเรียมีมาเป็นลำดับ รัฐบาลชุดต่างๆของไนจีเรียได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศขึ้นมาตามสถานการณ์ต่างๆ ยุทธศาสตร์ที่น่าสนใจ ถูกกำหนดในยุครัฐบาลพลเรือนภายใต้การนำของอดีตประธานาธิบดี Olusegun Obasanjo ที่ต้องการจะนำประเทศไนจีเรียสู่ความมั่งคั่ง ได้แก่ National Economic Empowerment and Development Strategy (NEEDS) ช่วงแรกกำหนดขึ้นระหว่างปี ค.ศ. 2004 ถึง 2007 และช่วงที่สองระหว่างปี ค.ศ. 2008 ถึง 2011 โดยยุทธศาสตร์ NEEDS ได้เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากการพัฒนาทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของไนจีเรีย ภาคประชาชน นักวิชาการ ฯลฯ มีส่วนกำหนดยุทธศาสตร์นี้ด้วย กล่าวคือในปี ค.ศ. 1999 อดีตประธานาธิบดี Olusegun Obasanjo ได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้งทั่วไปตามรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1999 ได้เกิดกระแสความต้องการของประชาชน (Major stakeholders) ที่ต้องการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการขับเคลื่อนทรัพยากรธรรมชาติของไนจีเรียที่อุดมสมบูรณ์ให้ประเทศมีความเจริญรุ่งเรืองต่อไปในอนาคต¹⁹ ต่อมายุทธศาสตร์ NEEDS ได้มีการนำไปปฏิบัติทั้งในรัฐบาลระดับสหพันธ์ (NEEDS) และรัฐบาลระดับรัฐ (SEEDS : State Economic Empowerment and Development) โดยการเน้นการพัฒนาด้านเกษตรกรรม การพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม การฟื้นฟูและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐาน (โดยเฉพาะถนนหนทาง) ฯลฯ ซึ่งการบรรจุยุทธศาสตร์ NEEDS และยุทธศาสตร์ SEEDS รัฐบาลไนจีเรียจำเป็นต้องแสวงหาความช่วยเหลือด้านต่างๆ จากองค์กรบริจาค (Donor agencies) เป็นสำคัญ²⁰ จึงเป็นบรรยากาศที่ดีสำหรับการลงทุนในไนจีเรีย

¹⁹ Nigerian National Planning Commission 2004

²⁰ U.S. Department of State 2010

1.3.2 วิสัยทัศน์ 2020 ของไนจีเรียสามารถสร้างโอกาสของไทยในการร่วมมือพัฒนาไนจีเรีย

วิสัยทัศน์ 2020 เป็นเป้าหมายการพัฒนาของไนจีเรียในเชิงเศรษฐกิจที่จำเป็นต้องระดมความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย วิสัยทัศน์ประเภทนี้มีมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1997 ในชื่อ VISION 2010 แต่ไม่บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรมนัก ต่อมาในปี ค.ศ. 2009 ได้เกิดความคิดริเริ่มที่จะขับเคลื่อนไนจีเรียให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำ (World's top economies) ในปี ค.ศ. 2020 ทั้งนี้โดยอิงการประเมินของ Goldman Sachs Economic Research Group ที่เทียบเคียงไนจีเรียกับความเข้มแข็งของกลุ่มประเทศ BRICS: Brazil, Russia, India, China โดยมีการพิจารณาความเข้มแข็งเชิงปริมาณของประชากร สภาพทางภูมิศาสตร์ ขนาดเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรมนุษย์ และโครงสร้างทางเศรษฐกิจในระดับ macro-economy แล้วเห็นว่าไนจีเรียมีศักยภาพที่จะเข้ากลุ่มประเทศ G 20 ได้ในปี ค.ศ. 2025²¹ หากไนจีเรียมีการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพ แม้ว่าในระยะสั้นไนจีเรียจะได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจโลกตกต่ำ แต่ในระยะยาวไนจีเรียยังคงมีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง ไนจีเรียจึงได้ตั้งความหวังที่จะพิชิตตำแหน่งในกลุ่มประเทศ G 20 ใน ปี ค.ศ. 2020 ซึ่งเร็วกว่าการประเมินให้ได้ จึงอาจจะเป็นโอกาสของไทยที่จะแสวงหาความร่วมมือกับไนจีเรียเพื่อเร่งให้ไนจีเรียบรรลุเป้าหมายดังกล่าวตามที่คาดหวัง

1.3.3 นโยบายของรัฐบาลไนจีเรียในปัจจุบันในการเร่งพัฒนาประเทศ (7 - Point Agenda) สร้างโอกาสแก่ไทยในการแสวงหาความร่วมมือกับไนจีเรีย

สิ่งท้าทายในการพัฒนาประเทศของไนจีเรียในระยะปัจจุบันยังคงเป็นเรื่องการลดความยากจนของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ การลดภาวะการว่างงาน และการแสวงหาทางที่จะสร้างความมั่นคงด้านอาหารเพื่อเลี้ยงดูประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่มีถึง 140 ล้านคน ทั้งนี้ความช่วยเหลือจากต่างประเทศ (Foreign aid) เป็นเป้าหมายที่รัฐบาลไนจีเรียนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ ซึ่งปัจจุบันเน้นความมุ่งหมายไว้ 7 ประการ (7-Point Agenda) ดังนี้:

- การพัฒนาด้านไฟฟ้าและพลังงาน
- การพัฒนาความมั่นคงด้านอาหาร
- การเพิ่มพูนความมั่งคั่งให้แก่ประชาชน
- การพัฒนาด้านการขนส่งและคมนาคม

²¹ Goldman Sachs Group 2007

- การปฏิรูปที่ดิน(เพื่อการเกษตรกรรม)
- การพัฒนาด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (ดึงดูดการลงทุน)
- การพัฒนาด้านการศึกษา

ในเรื่องนี้ไทยสามารถสร้างโอกาสให้ความร่วมมือกับไนจีเรียตามนโยบาย 7-Point Agenda ได้ ซึ่งไนจีเรียเห็นว่าความช่วยเหลือจากต่างประเทศ (Foreign aid) จะช่วยให้ไนจีเรียบรรลุเป้าหมายการพัฒนาดังกล่าว ทั้งนี้การให้ความช่วยเหลือแก่ไนจีเรียไม่มีข้อจำกัด ประเทศที่จะให้ความช่วยเหลือสามารถเลือกที่จะให้ความช่วยเหลือในสาขาใดก็ได้ หากเป็นความช่วยเหลือด้านการเงินก็ไม่จำเป็นต้องบริจาคผ่านบัญชีกลางของรัฐบาลดังที่มีประเทศแอฟริกาบางประเทศปฏิบัติกันอยู่ เช่น กานา เป็นต้น

1.3.4 การจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการลงทุนในไนจีเรีย

ประเทศผู้ลงทุนรายใหญ่ ได้เล็งเห็นศักยภาพในการลงทุนในประเทศไนจีเรีย แต่ต้องการให้รัฐบาลไนจีเรียปฏิรูปตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้พร้อมเสียก่อน โดยเฉพาะญี่ปุ่นได้เสนอแนะผ่านองค์กร JBIC และ UNCTAD (Blue Book in Best Practice in Investment Promotion and Facilitation) ให้ไนจีเรีย ดังนี้²²

- ปฏิรูปกรอบระเบียบและตัวบทกฎหมาย (Regulatory framework) ในด้านการส่งเสริมการลงทุน
- ให้จัดตั้งหน่วยงานส่งเสริมการลงทุนครบวงจร (One-stop Investment Centre) (ซึ่งปัจจุบัน มีการจัดตั้งแล้ว)
- ให้มีการประสานเชื่อมโยงของนโยบายการส่งเสริมการค้าการลงทุนจากระดับประเทศจนถึงระดับท้องถิ่น

²² UNCTAD 2009

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการลงทุนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ รัฐบาลไนจีเรียได้จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะกิจ ในปี ค.ศ.1995 มีชื่อว่า Nigerian Investment Promotion Commission (NIPC) ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของรัฐบาลกลางโดยตรง โดยทำหน้าที่ดังต่อไปนี้²³

- ประสานงาน ดูแล ส่งเสริม รวมทั้งอำนวยความสะดวกในการจัดตั้งและประกอบธุรกิจ ในไนจีเรีย
- ให้การสนับสนุนในเชิงธุรกิจ และปรับสิ่งแวดล้อมในการลงทุนให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น
- ให้ข้อมูลที่ชัดเจนในการลงทุน ในโครงการของรัฐและเอกชน
- เป็นตัวกลางในการประสานงาน ระหว่างผู้ลงทุนกับหน่วยงานต่างๆ ในประเทศ ที่ต้องการการลงทุน
- ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิพิเศษในการลงทุนในโครงการของรัฐและเอกชน

ทาง NIPC มีการมุ่งเน้นให้มีการลงทุน ในเชิงอุตสาหกรรม หลักๆ 4 ด้าน²⁴ ได้แก่

1. อุตสาหกรรมการเกษตร

- การจัดการ การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เช่น ถั่ว โกโก้ น้ำมันปาล์ม ไม้
- การแปรรูปและจัดเก็บผลผลิตทางการเกษตร
- การจัดการทรัพยากรน้ำ โดยเฉพาะการชลประทานและระบบการป้องกันน้ำท่วม
- การพัฒนาระบบกักเก็บน้ำและการสร้างระบบขุดเจาะน้ำบาดาล

2. อุตสาหกรรมผลิตสินค้าโดยใช้วัตถุดิบภายในประเทศ

- การผลิตสินค้าที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่น เช่น น้ำผลไม้ แป้งสาลี อาหารสัตว์ และน้ำมันพืช
- การผลิตสินค้าที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอาหาร เช่น เคมีภัณฑ์ อุปกรณ์เครื่องจักรกลทางการเกษตร
- การแปรรูปผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและการผลิตปิโตรเคมี

²³ NIPC 2009: 33

²⁴ NIPC 2009: 47

3. อุตสาหกรรมผลิตสินค้าส่งออก

- ผลิตภัณฑ์การเกษตร
- สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนัง
- ผลิตภัณฑ์ไม้และเฟอร์นิเจอร์

4. อุตสาหกรรมเหมืองแร่

- ถ่านหิน ลิกไนต์ ยิปซัม
- แร่เหล็ก ดีบุก โคลัมไบต์

นอกเหนือจากสำนักงาน NIPC ที่รัฐบาลไนจีเรียก่อตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนการลงทุน ทางรัฐบาลก็ยังมีนโยบายสนับสนุนให้มีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ (Privatization) ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศ โดยสนับสนุนให้ชาวต่างชาติหรือบริษัทข้ามชาติเข้ามาลงทุน รัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลมุ่งเน้นที่จะแปรรูป ได้แก่ การโทรคมนาคม การผลิตและการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า การกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม การผลิตแปรรูปและส่งออกถ่านหิน รวมทั้งการท่องเที่ยว²⁵

เพื่อเป็นการสนับสนุนการลงทุนภายในประเทศให้เพิ่มมากขึ้น รัฐบาลไนจีเรียได้จัดสรรพื้นที่หลายจุดในประเทศ ไว้เป็นนิคมอุตสาหกรรมปลอดภาษีและปลอดการกีดกันทางการค้า มีชื่อว่า Export Processing or Free Trade Zones (EPZ/FTZ) โดยอุตสาหกรรมในพื้นที่เหล่านี้จะมุ่งเน้นในการผลิตสินค้าส่งออก ซึ่งใช้วัตถุดิบภายในประเทศเป็นหลัก EPZ/FTZ จึงเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับชาวต่างชาติในการใช้เป็นฐานการผลิตสินค้าส่งออกไปยังต่างประเทศ ภายใต้ข้อตกลงการค้าของ ECOWAS หรือ AGOA²⁶

1.3.5 ข้อตกลงระหว่างประเทศของไนจีเรียที่เอื้อต่อนักลงทุนต่างชาติ

เป็นที่น่าสนใจที่จะกล่าวว่า รูปแบบการลงทุนในไนจีเรียของต่างชาติ (Foreign direct investment) มากกว่าครึ่งหนึ่ง เป็นการลงทุนเพื่อมุ่งเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ (Resource-based activities) อาทิ น้ำมันปิโตรเลียมและแร่ธาตุ ซึ่งไนจีเรียเป็นแหล่งน้ำมันขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในแอฟริกา บริษัทข้ามชาติ (Transnational corporations) สนใจที่จะเข้าไปลงทุนเพื่อดักดวงทรัพยากรธรรมชาติ มากกว่าเข้าไปเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบเพื่อการลงทุนอุตสาหกรรมของตนในไนจีเรีย

²⁵ NIPC 2009: 52

²⁶ NIPC 2009: 87

การลงทุนไนจีเรีย นอกจากจะได้รับประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และได้ใช้แรงงานราคาถูกที่มีอยู่มากมายแล้ว นักลงทุนต่างชาติยังได้ประโยชน์จากสิทธิพิเศษ (Preferential access) ในการส่งสินค้าที่ผลิตได้เข้าไปขายยังตลาดของประเทศกลุ่มสหภาพยุโรป ตามข้อตกลง Lomé Convention and Special Association Agreements และตลาดของแอฟริกาใต้ ตามข้อตกลง Southern African Development Community (SADC) นอกจากนี้ยังมีสิทธิในการส่งสินค้าไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา ตาม African Growth and Opportunity Act (AGOA) การประเมินประโยชน์ที่ไนจีเรียได้รับจากสิทธิพิเศษตามข้อตกลง AGOA มีดังนี้²⁷

- AGOA มีการลงนามใช้เป็นข้อบังคับ (Law) ในปี ค.ศ. 2000 ภายใต the U.S. Trade and Development Act of 2000
- AGOA มุ่งหมายที่จะส่งเสริมการค้า และการลงทุนระหว่างสหรัฐอเมริกาและประเทศกลุ่ม Sub-Saharan Africa (SSA) ซึ่งรวมถึงไนจีเรียด้วย
- AGOA จะมีผลบังคับใช้จนถึงวันที่ 30 กันยายน ค.ศ. 2015
- AGOA ให้โอกาส โดยมีการยกเว้นภาษี และให้โควตานำเข้าสินค้าจากกลุ่มประเทศ SSA สู่อุตสาหกรรมอเมริกา
- AGOA ให้สิทธิพิเศษแก่สินค้าถึง 6400 รายการ อาทิเช่น สินค้าการเกษตร ผลิตภัณฑ์จากอุตสาหกรรมป่าไม้ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เคมีภัณฑ์ พลังงาน เครื่องหนัง แร่ธาตุ เครื่องจักรกล อุปกรณ์โทรคมนาคม และอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ

ในการใช้สิทธิประโยชน์จากข้อตกลง AGOA รัฐบาลไนจีเรียได้เน้นสินค้าสำคัญดังนี้

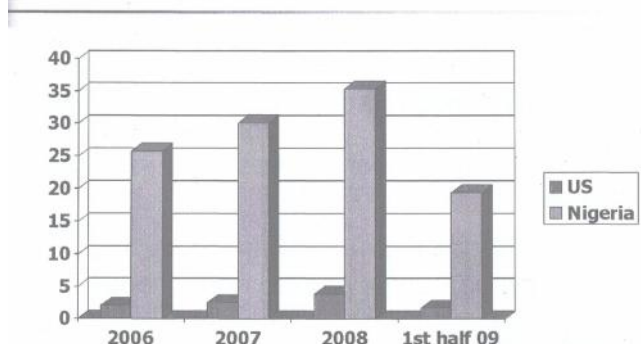
- สินค้าจากภาคเกษตรกรรม อาทิ shea butter เม็ดมะม่วงหิมพานต์ เครื่องเทศ เมล็ดงา กุ้งสด ผลิตภัณฑ์อาหารอื่นๆ
- สินค้าสิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม อาทิ เสื้อยืด ชุดสวมใส่เพื่อการออกกำลังกาย
- เครื่องหนัง อาทิ กระเป๋า รองเท้า เข็มขัด ฯลฯ
- สินค้าหัตถกรรม หินสี อัญมณี ฯลฯ

²⁷ Usman 2009: 1-9

ตามสถิติปี ค.ศ. 2008 ประเทศที่ได้รับประโยชน์สูงสุดจากข้อตกลง AGOA มี 5 ประเทศตามลำดับดังต่อไปนี้ คือ ไนจีเรีย แองโกลา แอฟริกาใต้ ชาด และสาธารณรัฐคองโก ทั้งนี้จะเห็นว่าไนจีเรียในปัจจุบันเป็นประเทศที่ได้รับสิทธิประโยชน์สูงสุดจาก AGOA รวมทั้งสินค้าที่มีฐานจากปิโตรเลียม และไม่ใช่ปิโตรเลียม

ไนจีเรียได้ส่งสินค้าการเกษตรไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา มากเป็นอันดับ 8 ของกลุ่มประเทศที่ได้รับประโยชน์จากข้อตกลง AGOA (สถิติปี 2008)²⁸ ในขณะเดียวกัน สินค้าอีกหลายประเภท เช่น อาหาร เครื่องเทศ โกโก้ ยางพารา กุ้งสด มียอดส่งออกไปยังตลาดสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

Nigeria – US Trade Flow under AGOA in \$billions

รูปที่ 2. การค้าระหว่างไนจีเรีย-สหรัฐฯ หลังบังคับใช้ข้อตกลง AGOA ปี 2006-2009

(Usman 2009)

จากการศึกษาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่ายุทธศาสตร์ NEEDS และ SEEDS ตลอดจน VISION 2020 และบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของไนจีเรีย สิทธิประโยชน์พิเศษที่ไนจีเรียได้จากประเทศตะวันตก สามารถถือเป็นสิ่งแวดล้อมด้านการค้าการลงทุนในเชิงบวก (Positive investment, business and trade environment) ซึ่งเอื้ออำนวยต่อไทยในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ARMI โดยเฉพาะการลงทุนให้เกิดประโยชน์ต่อความสัมพันธ์ ไทย-ไนจีเรียได้ต่อไปเป็นอย่างดี

²⁸ เรื่องเดียวกัน

2. ความท้าทาย (THREAT) ของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ARMI ของไทยในไนจีเรีย

2.1. การค้าการลงทุนเพื่อแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ ในไนจีเรีย (RESOURCES) ที่ถูก หวาดระแวง

ในประเด็นนี้วิเคราะห์ได้จากการกล่าวสุนทรพจน์ของศาสตราจารย์ U. Joy Oguwu, OFR อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศของไนจีเรียได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับ ความอุดมสมบูรณ์ของ ทรัพยากรธรรมชาติ ของแอฟริกาว่าได้ถูกรุมทึ้ง (Scramble) โดยต่างชาติ โดยได้กล่าวสุนทรพจน์ ในการประชุม The Conference on the New Scramble for Africa ซึ่งรัฐบาลไนจีเรียจัดขึ้น ระหว่าง วันที่ 11-12 เมษายน ปี ค.ศ.2007 กรุงอาบูจา เมืองหลวงของไนจีเรียว่า ภูมิภาคแอฟริกา เต็มไปด้วย ทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติยังคงมีอีกมากที่ยังไม่มีการ สำรวจและนำมาใช้ประโยชน์ ภูมิภาคแอฟริกา เต็มไปด้วย แร่ธาตุ เช่น น้ำมัน ทองคำ เพชร ฯลฯ นอกจากนี้ภูมิภาคแอฟริกายังมีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ สำหรับเกษตรกรรม มีวัตถุดิบที่มีความสำคัญ ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศพัฒนา อันจะเป็นที่มาของการรุมทึ้งแอฟริการั้งใหม่ (New Scramble)²⁹

อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้กล่าวด้วยว่า ในศตวรรษที่ 19 มีการปฏิวัติ อุตสาหกรรมในยุโรป ผลักดันให้ประเทศในยุโรป มุ่งหน้าสู่แอฟริกา เพื่อแสวงหาวัตถุดิบ และ ตลาดสำหรับสินค้าสำเร็จรูปของพวกเขา และต่อมายังเกิดประเทศที่มีแนวโน้มที่มีความเข้มแข็งทาง เศรษฐกิจใหม่ๆ เช่น จีน อินเดีย เกาหลี มาเลเซีย ฯลฯ ประเทศเหล่านี้ ต้องแข่งขันกับประเทศพัฒนา แล้วในยุโรป และพวกเขาก็แข่งขันเอง ซึ่งต่างก็มุ่งแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ และตลาดด้วยกัน ทั้งนั้น³⁰

อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้กล่าวถึงการรุมทึ้งทรัพยากร ธรรมชาติใน แอฟริกาในรอบที่สองว่าในศตวรรษที่ 21 ได้เกิดมีประเทศที่มีความ เข้มแข็งทางเศรษฐกิจใหม่ๆ (New economic powers) โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชีย ประเทศที่เศรษฐกิจเข้มแข็งใหม่ๆเหล่านี้ ต้องการน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ แร่ธาตุ ซึ่งเคยถูกครอบครองมาก่อนโดยประเทศตะวันตก ดังนั้น ในการรุมทึ้งทรัพยากรธรรมชาติของแอฟริการอบที่สองนี้จึงมีทั้งประเทศตะวันตก และประเทศที่ กำลังมีเศรษฐกิจเติบโตในซีกโลกตะวันออก ร่วมกันตักตวงวัตถุดิบ และครอบครองตลาดสินค้าใน

²⁹ Olivu: 2007

³⁰ เรื่องเดียวกัน

แอฟริกา แต่สถานการณ์ในศตวรรษที่ 21 ต่างกับสถานการณ์ ในศตวรรษที่ 19 ซึ่งในวันนี้ ประเทศในภูมิภาคแอฟริกา มีความสามารถสูงขึ้น และมีปากมีเสียงดังขึ้นในการปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง ต่างจากช่วงที่ตกอยู่ภายใต้อาณานิคมของประเทศตะวันตก วันนี้ประเทศในภูมิภาคแอฟริกา มีความต้องการปลดปล่อยตนเองจากความยากจน พ้นจากความขัดแย้ง และพ้นจากระบบที่ต้องพึ่งพาทายนอก ฯลฯ แอฟริกาต้องการให้ระบบเศรษฐกิจโลก ได้รับการปรับเปลี่ยนให้เกิดประโยชน์จากโลกาภิวัตน์ แอฟริกาต้องการยืนอยู่บนขาของตนเอง พึ่งพาตนเอง ต้องการมีธรรมาภิบาล (Good governance) มีสุขอนามัย มีระบบการขนส่งที่ดี มีเครือข่ายโทรคมนาคมที่มีประสิทธิภาพ มีกระแสไฟฟ้าพอใช้ มีโครงสร้างพื้นฐานที่ดีขึ้น มีน้ำสะอาดเพียงพอต่อการบริโภค มีระบบการศึกษาที่ดี และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แต่ในยุคโลกาภิวัตน์แอฟริกาก็ยังถูกกดดันให้เปิดเสรีทางการค้า จึงจำเป็นที่แอฟริกาจะต้องปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง ในการมีปฏิสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจนการลงทุนและการพัฒนากับต่างชาติค่อนข้างเข้มข้นในยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน จึงนำมาซึ่งโอกาสและความท้าทาย ต่อประเทศแอฟริกาทั้งหลาย และประเทศแอฟริกาซึ่งยังต้องการการลงทุนและการพัฒนาจากต่างชาติ จะต้องไม่ตกลงในหลุมพรางหรือกับดัก อีกทั้งไม่หวนสู่การต้องพึ่งพาชาติอื่นดังที่เกิดในอดีต (Dependence) อีกต่อไป³¹

อดีตประธานาธิบดี Olusegun Obasanjo กล่าวถึง New Scramble for Africa ในพิธีเปิดการประชุม The International Conference on the New Scramble for Africa เมื่อวันที่ 11 เมษายน ปี ค.ศ.2007 ที่กรุงอาบูจา เมืองหลวงของไนจีเรีย โดยมีประเด็นสำคัญว่า ภูมิภาคแอฟริกาเต็มไปด้วยทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรธรรมชาติ การรุมทึ้งแอฟริกาครั้งแรก ควรจะพิจารณาตั้งแต่การค้าทาสชาวแอฟริกัน จากภูมิภาคไปยัง New World ต่อมามหาอำนาจในยุโรป ได้แบ่งดินแดนแอฟริกาเพื่อตักตวงความมั่งคั่งระหว่างกัน ตามอำเภอใจ โดยการจัดประชุมขึ้นที่กรุงเบอร์ลิน ในปี ค.ศ.1884 ผลพวงที่ตามมาคือเกิดกรณีพิพาททางดินแดน ระหว่างประเทศเอกราชในแอฟริกา และในช่วงสงครามเย็นมีการต่อสู้ทางอุดมการณ์ ระหว่างสังคมนิยมกับทุนนิยม ก็มีการใช้ประเทศในภูมิภาคแอฟริกาเป็นเครื่องทดลอง ทำให้แอฟริกาสูญเสียประโยชน์ และถูกเอารัดเอาเปรียบจากประเทศต่างๆ การรุมทึ้งแอฟริกาในรอบใหม่เกิดจากการแข่งขันเพื่อแย่งชิง ทรัพยากรทางการเกษตร ตลาดสินค้า มีจีนและประเทศที่มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจใหม่ๆ ในเอเชียเข้าหนึ่งกับประเทศต่างๆ ในยุโรปและสหรัฐอเมริกาอีกข้างหนึ่ง ซึ่งการแข่งขันของประเทศต่างๆ ทั้งสองข้าง

³¹ Olivu 2007

นำมาซึ่งโอกาสและความท้าทายต่อประเทศต่างๆ ในภูมิภาคแอฟริกา ประเทศในภูมิภาคแอฟริกาจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อม ต่อโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดจากโลกยุคใหม่และเพื่อปกป้องตนเองมิให้ตกเป็นเหยื่อและได้รับความเสียหายจากการรุมทึ้งแอฟริกาในรอบใหม่ของประเทศที่แข่งขันทางเศรษฐกิจต่างๆ³² ประเทศในแอฟริกา โดยเฉพาะไนจีเรียได้ออกกฎระเบียบต่างๆ เพื่อป้องกันการถูกดักดวงทรัพยากรธรรมชาติโดยต่างชาติ เป็นอุปสรรคต่อการค้าการลงทุนไม่มากนัก

2.2 ความท้าทาย (THREAT) ทางด้านตลาดสินค้า (MARKET) ในไนจีเรีย

2.2.1 นโยบายการกีดกันการนำเข้าสินค้าของไนจีเรีย

ไนจีเรียเป็นสมาชิกองค์กร World Trade Organization (WTO) และเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้งองค์กร Economic Community of West African States (ECOWAS) ไนจีเรีย (ปี ค.ศ 2008) ปัจจุบันไนจีเรียกำหนดภาษีนำเข้าไว้ร้อยละ 12-50 โดยขึ้นอยู่กับรายการสินค้าในแต่ละชนิด ไนจีเรียมีท่าทีปรับลดภาษีนำเข้า เริ่มลดรายการสินค้าต้องห้ามนำเข้าสำหรับกลุ่มประเทศ ECOWAS ในปี ค.ศ 2008 ภายใต้อาณัติของ ECOWAS Common External Tariff (CET) โดยทั่วไปไนจีเรียยังคงใช้มาตรการภาษีและไม่ใช้ภาษีกีดกันสินค้านำเข้า ระบบการเก็บภาษีสินค้านำเข้ายังไม่โปร่งใส มีการดำเนินการตามอำเภอใจ อีกทั้งกฎระเบียบ และนโยบาย ในด้านนี้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ³³ นอกจากนี้การตีความระเบียบข้อกำหนดทางศุลกากร ก็ไม่มีความแน่นอน สร้างความยุ่งยากให้แก่ผู้นำเข้าสินค้า ไนจีเรียยังคงห้ามนำเข้าสินค้าหลายรายการ โดยอ้างการปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ รายการสินค้าต้องห้ามในไนจีเรียตามหนังสือ CET ในปีค.ศ. 2008 มีอยู่ 26 ชนิด โดยจัดเป็นกลุ่มใหญ่ได้ดังนี้³⁴

ไข่	เนยโกโก้	เนื้อสัตว์ปีกแช่แข็ง	ปูนซีเมนต์บรรจุถุง	เครื่องนุ่งห่มบางชนิด
แป้งทำขนมและขนมเค้ก	เนื้อหมู	เส้นก๋วยเตี๋ยวต่างๆ	น้ำดื่มบรรจุขวด	น้ำมันพืช
สัตว์ปีกมีชีวิต	เนื้อวัว	เครื่องดื่มไร้แอลกอฮอล์	น้ำผลไม้บรรจุกล่อง	มันสำปะหลัง

³² Obasanjo 2007

³³ Office of the U.S. Trade Representative 2010, Ministry of Commerce, China 2010

³⁴ เรื่องเดียวกัน

2.2.2 ขบวนการทางศุลกากรและการทำงานของท่าเรือไนจีเรียที่มักสร้างปัญหา

การปฏิบัติการของกรมศุลกากรและการทำงานของท่าเรือไนจีเรีย ยังคงเป็นอุปสรรค ต่อการค้า จำนวนรายการสินค้าต้องห้ามนำเข้าก็มีมากดังที่กล่าวแล้ว ความผิดพลาดที่เกิดจากการแสดงรายการสินค้า (Declaration) โดยผู้นำเข้าก็มีมากด้วย ส่งผลให้ผู้สินค้านี้มีประมาณร้อยละ 95 ที่ต้องตรวจสอบ เป็นงานที่ใช้เวลามาก³⁵ ความยุ่งยากในการนำสินค้าออก เพิ่มต้นทุนการค้าโดยไม่จำเป็น ความล่าช้าของระเบียบ วิธีการนำสินค้าออกจากท่าเรือ ทำให้สินค้าถูกขนถ่ายออกจากท่าเรือได้ล่าช้า สินค้านำเข้าอาจเสียหาย หรือหมดอายุใช้งานก่อนได้และให้สินค้าถูกขนถ่ายออกจากท่าเรือได้ล่าช้า สินค้านำเข้าอาจเสียหาย หรือหมดอายุใช้งานก่อนได้³⁶ ในการแก้ปัญหาดังกล่าวรัฐบาลไนจีเรียมีแผนการที่จะเร่งให้มีการนำออกสินค้าภายใน 48 ชั่วโมง และการนำสินค้าออกจากท่าเรือยังได้รับผลกระทบจากสภาพถนนหนทาง เข้า-ออกท่าเรือที่เสื่อมโทรม การจราจรที่ติดขัดอย่างหนัก ไม่มีระบบขนสินค้าด้วยรถไฟออกจากท่าเรือส่งผลให้เรือบรรทุกสินค้า ต้องจอดเทียบท่าเรือเป็นเวลานานๆ เกิดความสูญเสียไปทุกด้าน เป็นภัยคุกคาม (THREAT) ต่อการค้าการลงทุนเป็นอย่างมาก³⁷

2.3 อุปสรรคในการลงทุนของต่างชาติ (INVESTMENT)

2.3.1 ปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวถ่วงความเจริญทางเศรษฐกิจของไนจีเรียมีมากมาย วิเคราะห์ได้จากความคิดเห็นของ Dr. Julius J. Bala เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของไนจีเรีย ระบุถึงอุปสรรคของการพัฒนาเศรษฐกิจและการดึงดูดการลงทุนของต่างชาติ มีประเด็นสำคัญๆ ดังนี้³⁸

- เศรษฐกิจของไนจีเรียผูกติดไว้กับรายได้จากการส่งออกน้ำมันปิโตรเลียม ประมาณ 95% ของรายได้เงินตราต่างประเทศ และคิดเป็น 80% ของงบประมาณประจำปีของประเทศ
- การขาดดุลการชำระเงินและหนี้ต่างประเทศ ที่เกิดจากนโยบายที่ปล่อยให้มีการใช้จ่ายอย่างสุรุ่ยสุร่าย ภายใต้รัฐบาลทหารในยุคที่ผ่านๆ มา
- การขาดโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)
- ปัญหาการคอร์รัปชัน

³⁵ Office of the U.S. Trade Representative 2010, Ministry of Commerce, China 2010

³⁶ เรื่องเดียวกัน

³⁷ U.S. Department of State 2010

³⁸ Bala 2003: 3

- การขาดระเบียบกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการลงทุน รวมถึงการขาดสถาบันหรือองค์กรที่จะเกื้อหนุนการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีต่อการลงทุน
- ปัญหาอาชญากรรม และปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- ปัญหาอัตราดอกเบี้ยสูง
- ฯลฯ

ผู้ประกอบการต่างชาติมักประสบปัญหาการนำบุคลากรจากประเทศของตนเข้าไปทำงานในโรงงานของตนในไนจีเรีย เนื่องจากไนจีเรียจะกำหนดโควตาบุคลากรหรือคนงาน บนฐานของเงินที่นำไปลงทุนในธุรกิจนั้นๆ ซึ่งโควตาดังกล่าวยังเข้มงวดแม้แต่ในธุรกิจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ โดยที่บริษัทที่จะเข้าไปทำธุรกิจ จะต้องจ้างคนไนจีเรียเข้าไปทำงาน ถ้าหากไม่สามารถจ้างคนไนจีเรียได้ จะต้องแสดงเหตุผลว่าตำแหน่งนั้นๆ ต้องการความเชี่ยวชาญพิเศษ ซึ่งไม่สามารถหาได้จากแรงงานในไนจีเรีย ทั้งนี้ ตำแหน่งด้านการเงินและด้านงานบุคคลส่วนใหญ่จะสงวนไว้สำหรับคนไนจีเรีย³⁹

ดังนั้น หากบริษัทน้ำมันและก๊าซในไนจีเรีย หรือบริษัทต่างชาติจะนำคนงานจากประเทศของตน เข้าไปทำงานในไนจีเรีย จึงต้องขออนุมัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความล่าช้าของกระบวนการอนุมัติให้แรงงานจากต่างประเทศ เข้าไปทำงานในไนจีเรียและรวมถึงการขอวีซ่าส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมด้านพลังงานที่บริษัทผู้ประกอบการต้องหมั่นติดตามเรื่องเพื่อนำคนงานเข้าไปใช้ในการดำเนินธุรกิจของตนให้ได้ ตามที่ต้องการ นับเป็นความท้าทายอย่างยิ่งประการหนึ่ง⁴⁰

อย่างไรก็ตามบริษัทที่เข้าไปลงทุนมักจะประสบกับปัญหาจากมาตรการเรื่องภาษีรายได้และภาษีอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีปัญหาสิทธิการถือครองที่ดิน การปฏิบัติงานชนิดตามอำเภอใจของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาทางด้านการขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ไฟฟ้า ประปา ถนนหนทาง รวมถึงปัญหาการคอร์รัปชันและปัญหาอาชญากรรม อีกทั้งกระบวนการยุติธรรมในการแก้ไขปัญหาก็หรือการยุติข้อขัดแย้งทางการค้าการลงทุนก็ยังไม่เข้มแข็ง นักลงทุนต่างชาติอาจต้องเผชิญกับความไม่มั่นคงของคนไนจีเรีย ดังเช่นปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในเขต Oil-producing Niger Delta ซึ่งเป็นปัญหาที่ยืดเยื้อและเป็นอุปสรรคต่อธุรกิจสาขาน้ำมันปิโตรเลียม นอกจากนั้นบริษัทต่างชาติมักถูกตรวจสอบการทำงานอย่างเคร่งครัด โดยมีบริษัทท้องถิ่นคอยกดดันรัฐบาลไนจีเรียให้กระทำ

³⁹ Bala 2003: 4-6

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน

การดังกล่าวอยู่ตลอดเวลา⁴¹ ประชาชนในพื้นที่ที่มีการขูดเจาะน้ำมันมักอ้างถึงปัญหาสภาพแวดล้อม และการแบ่งผลประโยชน์(ในสังคม)ที่ไม่ยุติธรรม ประชาชนในพื้นที่ที่จะมีความรู้ลึกอยู่เสมอว่าโดน น้อโกงเพราะความเป็นอยู่ของพวกเขายังล้าหลังในด้าน โครงสร้างพื้นฐาน อีกทั้งสภาพสังคมก็เสื่อมโทรม สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ส่งผลกระทบต่ออาชีพดั้งเดิม เช่นการเกษตรและการประมงเป็นต้น พวกเขา มีความเชื่อว่าน้ำมันทำให้เขาเหมือนต้องคำสาบ (Curse) มากกว่าจะเป็นสิ่งนำโชค (Blessing)⁴²

2.3.2 อุปสรรค (THREAT) ในการค้าและการลงทุนที่มีสาเหตุมาจากการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะการขาดความเป็นเอกภาพและความขัดแย้งภายในชาติที่เนื่องมาจาก ความแตกต่างในด้านศาสนา เชื้อชาติ และภาษา

ไนจีเรียผ่านประสบการณ์รัฐประหารในอดีตมาหลายต่อหลายครั้ง และรอดพ้นมาจากการ แบ่งแยกประเทศระหว่างสงครามกลางเมือง นอกจากนี้ ไนจีเรียยังเผชิญเศรษฐกิจที่ไร้เสถียรภาพ หลังจากการค้นพบน้ำมันในช่วงทศวรรษ 1970 โดยมีผู้นำประเทศอื้อราญรึงหลวงขึ้นมามีการบริหาร ประเทศหลายสมัย ในปัจจุบันความขัดแย้งและความรุนแรงทางเชื้อชาติและศาสนา (Ethno-religious conflicts) เป็นเรื่องที่สั่นคลอนเสถียรภาพทางการเมืองในปัจจุบันของไนจีเรียที่ควร พิจารณา⁴³ นับเป็นภัยคุกคาม (THREAT) ที่สำคัญประการหนึ่งของการค้าการลงทุนในไนจีเรีย

3. การศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ARMI ของไทยในแอฟริการวมถึงไนจีเรีย

3.1 การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ผ่านกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยไทยใช้การ ช่วยเหลือด้านการพัฒนา (ASSISTANCE) เป็นยุทธศาสตร์นำ ซึ่งมีแนวทางที่สำคัญดังนี้

- ประเทศไทยสนับสนุนความร่วมมือ South-South Cooperation ซึ่งไทยได้ ปรับเปลี่ยนจากประเทศผู้รับ มาเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา (Development partner) เพื่อถ่ายทอด ความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนาต่างๆ ให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ บนหลักการของ ผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual benefit) ทั้งในระดับทวิภาคี ไตรภาคี และพหุภาคี
- ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยเน้นในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการเสริมสร้างขีดความสามารถ ซึ่งเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน

⁴¹ Zalik 2006: 3

⁴² Ekpo 2004

⁴³ Oritsejafor 2000: 109-110

3.2 ศักยภาพของไทยในการให้ความช่วยเหลือแอฟริกา

ไทยพร้อมที่จะให้ความร่วมมือแก่แอฟริกาทั้งในระดับทวิภาคี และความร่วมมือแบบ
หุ้นส่วน สาขาความร่วมมือหลักที่ไทยพร้อมจะดำเนินการกับแอฟริกา ได้แก่

- การเกษตรและประมง โดยมุ่งประสิทธิภาพในการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่ม
- การสาธารณสุขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกัน และรักษาโรคติดต่อร้ายแรง
และการจัดการด้านสาธารณสุขระดับชุมชน
- การสร้างรายได้ เน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการในการประกอบ
วิชาชีพเสริมในระดับรากหญ้าเพื่อเพิ่มรายได้ในการดำรงชีพ

3.3 การเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ ARMI

กระทรวงการต่างประเทศโดยกองแอฟริกา กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา
(เมษายน 2553) ได้แจ้งเวียนสถานเอกอัครราชทูตไทยที่เกี่ยวข้องในภูมิภาคแอฟริกาว่า กระทรวงฯ
เห็นว่าโดยพื้นฐาน การให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาจะเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้สึกรัก
ไทยและสร้างความไว้วางใจอันเป็นพื้นฐานในการมีความร่วมมือในมิติต่างๆ ต่อไป⁴⁴

ไทยใช้ ASSISTANCE มุ่งสู่ MARKET ซึ่งการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาต่างๆ จะ
ช่วยสร้างการรับรู้ ความคุ้นเคยและเปิดโลกทัศน์แก่ชาวแอฟริกาทั้งในภาครัฐและประชาชนทั่วไป
เกี่ยวกับรูปแบบและประเภทสินค้า และบริการจากไทย ผ่านการฝึกอบรมที่ใช้เครื่องมือ และวัสดุสื่อ
การสอน อีกทั้งจะมีโอกาสการรับรู้มากขึ้น เมื่อได้รับการฝึกอบรมในประเทศไทย

ไทยยังใช้ ASSISTANCE มุ่งสู่ RESOURCES และ INVESTMENT กล่าวคือการให้ความ
ช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา ยังทำให้ฝ่ายไทยได้เข้าถึงโอกาสในการลงทุนเพื่อการพัฒนาทรัพยากรและ
วัตถุดิบภายในประเทศเป้าหมาย ความต้องการของประเทศผู้รับ ในการพัฒนาทรัพยากรของตนเอง
และความต้องการแสวงหาความร่วมมือทางธุรกิจของภาคเอกชนไทยในเวลาเดียวกัน พร้อมกันนั้น
การให้ความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการทางธุรกิจ
ยังเป็นการช่วยพัฒนาให้เกิดกลุ่มผู้ประกอบการท้องถิ่นมากขึ้น และสร้างความเข้มแข็งให้แก่
ภาคเอกชนของประเทศ ผู้รับความช่วยเหลือ เพื่อกลายเป็นหุ้นส่วนทางธุรกิจกับภาคเอกชนไทยได้
อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

⁴⁴ กองแอฟริกา กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา 2553

3.4 รูปแบบการให้ความร่วมมือของไทยมี 5 รูปแบบ ดังนี้⁴⁵

- หลักสูตรการฝึกอบรมนานาชาติประจำปี (Annual training course) เป็นหลักสูตรการฝึกอบรมในสาขาการพัฒนาที่เป็นความต้องการร่วมกันของประเทศกำลังพัฒนา เช่น เกษตร สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม การค้า เศรษฐกิจ การศึกษา และการท่องเที่ยว ซึ่งรัฐบาลไทยจัดเป็นประจำทุกปี
- ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (Technical cooperation among developing countries) เป็นความร่วมมือที่ประเทศไทยให้แก่ประเทศคู่ความร่วมมือในภูมิภาคแอฟริกา โดยร่วมกันออกค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรม
- โครงการฝึกอบรมประเทศที่สาม (Third country training program) เป็นรูปแบบการให้ความร่วมมือที่ประเทศไทยร่วมกับองค์การระหว่างประเทศหรือรัฐบาลต่างประเทศจัดฝึกอบรม/ดูงานในประเทศไทยให้แก่ผู้รับทุนจากแอฟริกา
- โครงการร่วมมือทวิภาคี (Technical cooperation project) เป็นโครงการความร่วมมือที่ดำเนินงานในประเทศใดประเทศหนึ่งในแอฟริกา มีการกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเฉพาะ เช่น การส่งผู้เชี่ยวชาญไทยไปปฏิบัติงาน การให้ทุนฝึกอบรม/ดูงานแก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานสมทบภายใต้โครงการและการให้ความร่วมมือด้านเครื่องมือ/อุปกรณ์ในการดำเนินงาน
- ความร่วมมือทางวิชาการแบบไตรภาคี (Trilateral cooperation) เป็นความร่วมมือที่รัฐบาลไทยและรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศร่วมกันรับผิดชอบค่าใช้จ่ายตามสัดส่วนที่ได้ตกลงกันในการจัดการฝึกอบรม/ดูงานในประเทศไทยให้แก่บุคลากรจากประเทศในภูมิภาคแอฟริกา

4. จุดแข็งของไทยในการให้ความช่วยเหลือ (ASSISTANCE)

ได้แก่ ความสามารถในการให้ความช่วยเหลือ หรือ Thai Aid Program ต่อไนจีเรียในรูปแบบของทุนการศึกษา/ฝึกอบรมและดูงานในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสาขาที่ไทยมีความชำนาญและเป็นที่ต้องการของไนจีเรีย ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม สาธารณสุข และการศึกษา ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2548 ถึง 2549 ไนจีเรียได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมฝึกอบรมหลักสูตรการจัดการกับโรคมาลาเรียโดยมีมหาวิทยาลัยมหิดลเป็นผู้ดำเนินการ เป็นต้น สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

⁴⁵ กองแอฟริกา กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา 2553, สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ 2553

ระหว่างประเทศ (สพร.) จะแจ้งเวียนทุนฝึกอบรม รับผิดชอบดูแลการแจ้งเวียนทุนฝึกอบรม (Annual international training course) ให้ฝ่ายไนจีเรียพิจารณาส่งบุคลากรเข้าร่วมการฝึกอบรมทุกปี โดยคำนึงถึงสาขาที่ไทยมีองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญที่จะสามารถถ่ายทอดให้แก่ไนจีเรียตามความต้องการของไนจีเรีย โดยในปี พ.ศ. 2552 ไนจีเรียได้ส่งบุคลากรเข้าร่วมอบรมหลักสูตรต่างๆ ดังนี้⁴⁶

- International Narcotics Law Enforcement
- Sufficiency Economy
- Sustainable Crop Production
- Enhancing Entrepreneurship in SME Development and Export Consortia
- Epidemiology and Control of Tropical Disease

สำหรับในปี พ.ศ. 2553 รัฐบาลไทย โดย สพร. ได้เสนอทุนฝึกอบรมให้ไนจีเรียพิจารณาหลักสูตร ดังนี้⁴⁷

- Biodiesel Technology
- Enhancing Entrepreneurship in SME Development and Export Consortia
- Income Generation and Poverty Reduction for Development
- International Narcotics Law Enforcement
- Sufficiency Economy
- Sustainable Crop Production

⁴⁶ สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ 2553

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน

5. จุดอ่อนในด้านการให้ความช่วยเหลือ (ASSISTANCE) ของไทยต่อไนจีเรีย

5.1. จุดอ่อนในด้านการให้ทุนฝึกอบรมระยะสั้น

ทุนฝึกอบรมระยะสั้นที่รัฐบาลไทยให้แก่ไนจีเรียในแต่ละปีมีจำนวนไม่มากนัก (ดูภาคผนวก ก) แต่อย่างไรก็ตามรัฐบาลไทย มีศักยภาพที่จะเพิ่มจำนวนทุนฝึกอบรมได้อีกเพื่อปรับระดับความร่วมมือกับไนจีเรียให้มากขึ้น ในแบบหุ้นส่วน หรือเพื่อเน้นความร่วมมือเป็นกรณีพิเศษได้อีก เพราะในเรื่องนี้รัฐบาลไทยมีแนวนโยบายด้านความร่วมมือทางวิชาการไทย-แอฟริกา ดังนี้

ที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการกับต่างประเทศซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธานได้ให้ความเห็นชอบ (23 สิงหาคม 2550) ต่อยุทธศาสตร์ความร่วมมือ เพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2550-2554 ซึ่งได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายความร่วมมือในแอฟริกา ไว้ 3 กลุ่ม คือ

- กลุ่มประเทศที่ไทยควรให้ความช่วยเหลือ ได้แก่ มาดากัสการ์ เคนยา ซูดาน เซเนกัล และ ไนจีเรีย
- ความร่วมมือแบบหุ้นส่วนกับกลุ่มประเทศก้าวหน้าในแอฟริกา ได้แก่ โมร็อกโก อียิปต์ แอฟริกาใต้
- ประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากที่ระบุข้างต้น อาจมีการคัดเลือกบางประเทศตามความเหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือ

ดังนั้นจุดอ่อนของไทยในเรื่องการจัดกลุ่มประเทศในการให้ความร่วมมือดังกล่าวข้างต้นในกรณีไนจีเรียก็คือ การขาดการประเมินสถานภาพของไนจีเรียเป็นระยะๆ เพราะไทยยึดติดรูปแบบความร่วมมือตามหลักสูตรฝึกอบรม นานาชาติประจำปีให้แก่ไนจีเรียตลอดมา (ประเทศที่ไทยให้ความช่วยเหลือฝ่ายเดียว) ทั้งๆที่ไนจีเรียมีทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรบุคคลอุดมสมบูรณ์ มีศักยภาพเพียงพอที่จะขยายความร่วมมือระหว่างไทย-ไนจีเรีย ในรูปแบบอื่นๆที่เหมาะสมได้ ความร่วมมือที่เหมาะสมก็จะนำไปสู่ประโยชน์ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ARMI ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

5.2. จุดอ่อนในการขาดการหารือ หรือประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับไนจีเรีย อาทิเช่น Directorate of Technical Cooperation in Africa (DTCA) ซึ่งปัจจุบันเป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงการต่างประเทศไนจีเรีย จัดทำขึ้นเมื่อปี ค.ศ 2001 โดยรัฐบาลไนจีเรียเห็นว่า ความร่วมมือทางวิชาการ เป็นเครื่องมือสำคัญต่อการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางเศรษฐกิจ (Economic Integration) ในภูมิภาคแอฟริกาในยุคโลกาภิวัตน์ แห่งศตวรรษที่ 21

แม้หน่วยงาน DTCA จะเน้นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการพัฒนา ในระดับภูมิภาคแอฟริกาเป็นหลัก แต่หน่วยงานดังกล่าวก็อาจจะพิจารณาเป็น Counterpart ของสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) ที่จะเข้าไปเสริมการดำเนินงานของหน่วยงาน DTCA โดยเน้นความร่วมมือกับไนจีเรียเป็นหลักได้ หากสำนักงาน สพร. จะสามารถจัดทำ MOU กับหน่วยงาน DTCA เพื่อเป็นกรอบในการให้ทุนฝึกอบรมแก่ไนจีเรียประจำปี และปรึกษาหารือกับหน่วยงาน DTCA โดยตรงอย่างใกล้ชิด ก็จะทำให้ความช่วยเหลือของไทยต่อไนจีเรีย มีรูปธรรมมากขึ้นและหวังผลได้มากขึ้น

5.3 จุดอ่อนของไทยในการให้ความช่วยเหลือแก่ไนจีเรีย เมื่อเปรียบเทียบกับต่างชาติ เช่น อินเดียและจีน

อินเดีย : มีวัตถุประสงค์สำคัญอยู่ที่การแสวงหาแหล่งพลังงาน ผ่านบทบาททางด้านการค้า (Commercial presence) การเสนอโครงการให้ความช่วยเหลือ (Aid program) และการเข้าไปเกี่ยวข้องด้านการเมือง (Political engagement)⁴⁸ ทั้งนี้การแสวงหาน้ำมันเป็นยุทธศาสตร์นำหน้าของอินเดียในแอฟริกา เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของอินเดียซึ่งมีความเจริญเติบโตถึง ร้อยละ 8 ต่อปี ความต้องการด้านพลังงานของอินเดีย เป็นส่วนที่ใช้น้ำมันถึง ร้อยละ 70 อีกร้อยละ 30 ใช้ถ่านหินและเชื้อเพลิงอื่นๆ ไนจีเรียเป็นแหล่งน้ำมันใหญ่ของอินเดีย มีการนำเข้าเป็นอันดับสอง บริษัทน้ำมันเอกชนของอินเดีย จะมีหุ้นส่วนอยู่ในประเทศที่ผลิตน้ำมันรายใหญ่ เช่น ไนจีเรีย ลิเบีย บริษัทเอกชนเหล่านี้ มีศักยภาพที่ขุดเจาะน้ำมันนอกฝั่งของหลายประเทศในแอฟริการ่วมกับไนจีเรียด้วย⁴⁹

ในการเข้าถึงทรัพยากรด้านพลังงานในภูมิภาคแอฟริกา อินเดียได้ใช้ความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจ (Economic aid) เพื่อช่วยขจัดความยากจนของประชากร โดยเพิ่มทุนความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจให้มากขึ้น ทั้งนี้ภาคเอกชนของอินเดียมีความเข้มแข็ง และมีบทบาทสำคัญในการสร้างมิตรไมตรี ระหว่างอินเดียกับประเทศในภูมิภาคแอฟริกาต่างๆ อาทิเช่น บริษัทฯ

⁴⁸ Oritsejafor 2000: 109-110

⁴⁹ Haté 2008: 1

เอกชนของอินเดีย สามารถช่วยจัดหาเวชภัณฑ์ราคาถูก เพื่อสนับสนุน โครงการด้านมนุษยธรรม ทั่วทั้งแอฟริกาของรัฐบาลอินเดีย⁵⁰

บริษัท Ranbaxy ซึ่งเป็นบริษัทผู้ผลิตยา รายใหญ่ของอินเดีย ได้บริจาคยารักษาโรค โดยเฉพาะยาต่อต้านไวรัสเอดส์ (Anti-retroviral: ARV) ให้แก่หลายประเทศในแอฟริกา รวมถึงไนจีเรียด้วย นอกจากนี้บริษัทยา CIPLA ของอินเดีย ยังเป็นบริษัทที่ได้บริจาคยาต่อต้าน HIV/AIDS ถึง 1 ใน 3 ของประเทศในภูมิภาคแอฟริกา⁵¹

อินเดียเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจดีในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย รัฐบาลอินเดีย สามารถใช้การลงทุน (FDI) เป็นเครื่องมือในการเข้าไปดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศในภูมิภาคแอฟริกา รวมถึงไนจีเรียด้วย ในปี ค.ศ.2007 อินเดียลงทุนจำนวน 13.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในต่างประเทศ ซึ่งเป็นส่วนช่วยให้แอฟริกา สามารถเข้าสู่กระแสเศรษฐกิจโลก (Global economy) ได้ และทำให้ฐานะของอินเดียในประเทศต่างๆ ของภูมิภาคแอฟริกาก็ดีขึ้น⁵²

ยุทธศาสตร์ทางการเมืองอินเดีย ได้ใช้การเมืองผูกสัมพันธ์กับประเทศภูมิภาคแอฟริกา (Engagement of Africa politically) โดยรัฐบาลอินเดียได้จัดให้มีการประชุม India-Africa Summit ครั้งแรกที่กรุงนิวเดลี เมื่อเดือนเมษายน ค.ศ.2008 มีประเทศแอฟริกันเข้าร่วม 14 ประเทศ รวมทั้งไนจีเรียด้วย ทำให้อินเดียสามารถสร้างความแน่นแฟ้นกับประเทศเป้าหมายของตนในแอฟริกาได้เป็นอย่างดี⁵³

ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับไนจีเรียเป็นไปอย่างฉันท์มิตร ทั้งอินเดียและไนจีเรียมีประสบการณ์จากระบบอาณานิคมมาด้วยกัน นับตั้งแต่สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตมาเมื่อปี ค.ศ.1958 ฯพณฯ เยาวหรัล เนรูห์ นายกรัฐมนตรีของอินเดีย ได้เยือนไนจีเรียอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ.1962 เป็นประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง อินเดียชื่นชมท่าทีของไนจีเรียที่เลือกข้างตน ในสงครามระหว่างจีน-อินเดีย ในปี ค.ศ.1963⁵⁴

สำหรับไนจีเรีย อดีตประธานาธิบดี Olusegun Obasanjo ได้มาเยือนจีนอย่างเป็นทางการ เมื่อปี ค.ศ.2000 และได้รับเกียรติให้เป็นแขกเกียรติยศ ในงานฉลองเอกราชครบ 50 ปีของอินเดียด้วย

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน

⁵¹ Haté 2008: 1

⁵² เรื่องเดียวกัน

⁵³ เรื่องเดียวกัน

⁵⁴ Kura 2009: 4-5

หลังจากนั้นก็มีการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับสูงเรื่อยมา โดยเฉพาะนายกรัฐมนตรี Manmohan Singh ของอินเดีย ได้เยือนไนจีเรียอย่างเป็นทางการ เมื่อปี ค.ศ.2007 เป็นการช่วยกระชับความสัมพันธ์ฉันมิตรที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น⁵⁵

การสร้างความสัมพันธ์ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม อินเดียและไนจีเรียมีความคล้ายคลึงกันในด้านสังคม และวัฒนธรรม ตั้งแต่ปี ค.ศ.1955 รัฐบาลอินเดีย ได้เริ่มให้ทุนการศึกษาแก่ชาวแอฟริกัน ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือชาวแอฟริกันโดยทั่วไป โดยเฉพาะไนจีเรีย ในปัจจุบันมีนักศึกษาไนจีเรีย กำลังศึกษาอยู่ที่อินเดียไม่ต่ำกว่า 5000 คน เนื่องจากอินเดียมีความเจริญก้าวหน้า ทางด้านเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ และสำหรับนักศึกษาที่ออกทุนไปศึกษาเอง ก็จะประหยัดได้มาก เมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายในการไปศึกษาในประเทศตะวันตก⁵⁶

รัฐบาลอินเดียได้จัดสรรทุนการศึกษาให้แก่ นักศึกษาไนจีเรีย เป็นประจำทุกปีมาโดยตลอด ทั้งภายใต้ Special Commonwealth African Assistance Plan (SCAAP) และ Indo-Nigerian Cultural Program และยังให้ทุนฝึกอบรมด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านโทรคมนาคม และการศึกษาวิจัยในด้านต่างๆ⁵⁷

นอกจากนี้รัฐบาลอินเดีย ยังได้สนับสนุนกิจกรรมของ Nigeria-India Friendship Association (NIFA) ที่ไนจีเรียอีกด้วย เพื่อให้คนอินเดียที่พำนักในไนจีเรียได้มีความสัมพันธ์ฉันมิตรกับคนไนจีเรีย และเพื่อประโยชน์ร่วมกันต่อไป

จีน : รู้ว่าไนจีเรียต้องการความช่วยเหลือทางด้านเกษตรกรรม จึงได้ช่วยไนจีเรียฟื้นฟูด้านการเกษตร โดยเฉพาะในรูปแบบ Tripartite ระหว่างไนจีเรีย-จีน-FAO โดยจัดส่งบุคคลกรจากจีน 500 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรกรรมเพื่อไปช่วยเพิ่มพูนผลผลิตด้านอาหาร โดยเฉพาะข้าว และจัดการเรื่องน้ำ-ชลประทานในพื้นที่แห้งแล้ง⁵⁸ ในเรื่องข้าว ไนจีเรียต้องการพึ่งพาตนเองในการผลิตข้าวให้พอเพียงต่อการบริโภค

จีนต้องการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ จึงได้เสนอตัวช่วยไนจีเรีย ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของไนจีเรียและลงทุนด้านอุตสาหกรรมการผลิตสินค้า ในไนจีเรียเพื่อป้อนตลาดไนจีเรีย

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน

⁵⁶ Kura 2009: 4-5

⁵⁷ เรื่องเดียวกัน

⁵⁸ Utomi 2009:45

เนื่องจากตระหนักว่าไนจีเรีย ไม่ต้องการเป็นตลาดสินค้าของต่างประเทศ⁵⁹ ด้านพลังงานไฟฟ้า บริษัทของจีนทั้งภาครัฐและเอกชนได้เข้าไปฟื้นฟูปรับปรุงการผลิตไฟฟ้าในไนจีเรีย ส่วนด้านการคมนาคม จีนได้เข้าไปช่วยปรับปรุงทั้งถนนหนทางรวมถึงรถไฟ นอกจากนี้ยังช่วยเหลือด้านโทรคมนาคมด้วย นับว่าจีนได้วางยุทธศาสตร์ในการเข้าไปแสวงหาประโยชน์ของตนได้อย่างเหมาะสม⁶⁰

ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับไนจีเรียดำเนินไปอย่างรอบด้าน ผ่านความตกลงที่ครอบคลุมถึงการเมือง การค้า การลงทุน ความช่วยเหลือ ด้านเทคนิค ด้านวิทยาศาสตร์ การศึกษา การทหาร สาธารณสุข และด้านวัฒนธรรมจากเอกสารการประชุม Beijing Summit of Forum on China-Africa Cooperation (FOCAC) ในปี ค.ศ. 2006 มีประเด็นที่จีนเน้นการดำเนินนโยบายต่อแอฟริการวมถึงไนจีเรียเพิ่มขึ้นสองด้าน กล่าวคือ การค้าและการลงทุน⁶¹

การใช้นโยบายด้านการเงิน (Financing) เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จีนเน้นในความสัมพันธ์ระหว่างจีน-ไนจีเรีย โดยจีนมุ่งให้ Trade credit และ Commercial loan แก่โครงการพัฒนาด้านต่างๆ ในไนจีเรีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจสาขาน้ำมันปิโตรเลียม

การส่งเสริมความสัมพันธ์จีน-ไนจีเรียนั้น จีนได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่มุ่งสนับสนุนความไฝ่ฝันและเป้าหมายในการพัฒนาของไนจีเรีย ความสัมพันธ์จึงเป็นสิ่งที่เกื้อกูลผลประโยชน์ของกันและกันโดยเน้นการค้าการลงทุน และการให้ความช่วยเหลือเป็นหลัก โดยนโยบายการค้าของจีนมุ่งที่จะแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ (Resource endowment) และตามทฤษฎี Comparative advantage จีนมีผลผลิตสินค้าอุตสาหกรรมได้เปรียบไนจีเรียซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าจีนจะส่งออกสินค้าสู่ไนจีเรียมากกว่านำเข้าสินค้าจากไนจีเรีย⁶²

การดำเนินยุทธศาสตร์ของจีนในไนจีเรีย จีนยังได้ให้ความสำคัญแก่การแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับสูง ซึ่งผู้นำระดับสูงของจีนได้เยือนไนจีเรีย ดังนี้⁶³

- การเยือนไนจีเรียของผู้นำจีน ในระดับรองนายกรัฐมนตรีในปี ค.ศ.1978, 1981, 1984,1990, 1995

⁵⁹ Corporate Nigeria 2006/2007: 34

⁶⁰ เรื่องเดียวกัน, Mthembu-Salter 2009:3-5

⁶¹ เรื่องเดียวกัน

⁶² Ogunkola 2008: 10

⁶³ เรื่องเดียวกัน

- การเยือนไนจีเรียของผู้นำจีน ในระดับนายกรัฐมนตรีในปี ค.ศ.1997
- การเยือนไนจีเรียของผู้นำจีน ในระดับประธานาธิบดีในปี ค.ศ.1999, 2002, 2006

ทั้งนี้เมื่อศึกษาการดำเนินยุทธศาสตร์ของอินเดียและจีนต่อไนจีเรีย จะเห็นได้ว่าไทยยังมีจุดด้อยอีกมากในการแข่งขันในเวทีไนจีเรีย

5.4 จุดอ่อนของไทยในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ARMI พิจารณาจากผลการหารือ ระหว่างผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงการต่างประเทศ กับกลุ่มกงสุลกิตติมศักดิ์แอฟริกาประจำประเทศไทย เกี่ยวกับช่องทางส่งเสริมความร่วมมือด้านธุรกิจระหว่างไทยกับแอฟริกา

กระทรวงการต่างประเทศได้จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือ กับกงสุลกิตติมศักดิ์แอฟริกาประจำประเทศไทย เกี่ยวกับช่องทางส่งเสริมความร่วมมือด้านธุรกิจระหว่างไทยกับแอฟริกา เมื่อวันที่ 9-11 พฤศจิกายน 2552 มีประเด็นสำคัญที่สะท้อนถึง ความเหมาะสมของยุทธศาสตร์ ARMI ทั้งในด้านความเหมาะสม และที่ต้องปรับปรุง โดยเฉพาะมาตรการเสริมยุทธศาสตร์ดังกล่าว ที่ภาครัฐ⁶⁴ ควรที่จะดำเนินการเสริมจุดด้อยของไทย อาทิเช่น

- ไทยควรจัดให้มีศูนย์บริการธุรกิจแอฟริกา หรือสถาบันการเงินขึ้น เป็นการเฉพาะเพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและเป็นผู้สนับสนุนทางการเงิน แก่ผู้ประกอบการไทยที่ต้องการเข้าไปทำธุรกิจหรือลงทุนในแอฟริกา โดยเห็นว่า ลักษณะการดำเนินการของ EXIM Bank, SME Bank ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการ ของผู้ประกอบการเท่าใดนัก ธนาคารพาณิชย์น่าจะมีความคล่องตัวและตอบสนองได้ดีกว่า
- สนับสนุนให้มีการเปิดสาขาธนาคารไทยในแอฟริกา เพื่อสร้างหลักประกันและอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมทางการเงิน
- สนับสนุนให้ผู้ประกอบการอาจรวมกันส่งสินค้า ไป-กลับ ในเที่ยวเดียวกันเพื่อลดต้นทุนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้าและลักษณะการขนส่งสินค้า นั้นๆ ด้วย
- ไทยควรมีกองเรือเป็นของตนเอง
- ไทยควรพิจารณาการจัดตั้งศูนย์จัดการหรือกระจายสินค้า ในเมืองท่าใหญ่ๆของแอฟริกา อย่างไรก็ดี แนวคิดของศูนย์กระจายสินค้ายังไม่ตกผลึก ต้องทำการศึกษาและหารือกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนและเข้าใจตรงกัน

⁶⁴ กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา 2552

- ในเรื่องการตรวจตราระหว่างกัน จากไทยไปแอฟริกา ไทยควรสนับสนุนให้ประเทศแอฟริกา แต่งตั้ง กองสฤติติมศักดิ์ ในไทยโดยให้มีอำนาจตรวจลงตราได้ หรือให้สภาหอการค้า เป็น Focal point ในการออกหนังสือรับรองนักธุรกิจไทย เพื่อช่วยเป็นหลักประกันประกอบการพิจารณาการออกวีซ่า โดย สถานเอกอัครราชทูตของประเทศ แอฟริกาได้รวดเร็วขึ้นแบบ fast track จากแอฟริกาไปไทย สถานเอกอัครราชทูต หรือ สถานกงสุลใหญ่พิจารณาจัดกงสุลสัญจรในประเทศเขตอาณานิคมครั้งคราว หรือบ่อยครั้งขึ้น และอาจพิจารณาทบทวนเพิ่มประเทศแอฟริกาที่ได้รับ visa on arrival

- ในเรื่องการใช้กฎหมายและระเบียบภายใน ควรใช้กลไก กองสฤติติมศักดิ์ และสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ไทยในแอฟริกาให้เป็นประโยชน์ในการให้คำแนะนำแก่ผู้ประกอบการไทย

- ในการดำเนินนโยบายเชิงรุกของภาครัฐอย่างบูรณาการ

- ไทยควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนการเยือนระดับสูง โดยผนวกภาคเอกชนร่วมเดินทางไปด้วย เพื่อเป็นการทำความรู้จักและสร้างเครือข่ายในการดำเนินธุรกิจ (ซึ่งได้ผลดีจากโครงการ Focus group ที่ไปเยือนแองโกลา นามิเบีย เมื่อสิงหาคม 2552)

- ควรใช้กลไกการให้ความช่วยเหลือ ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศที่ตอบสนองประเทศผู้รับอย่างแท้จริง (เน้นขยาย ความร่วมมือในสาขาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทางเศรษฐกิจ) อย่างทันทั่วถึง

- ควรเน้นการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดของภาครัฐและเอกชน (Public-private partnership) ในการเข้าไปแสวงหาโอกาสทางธุรกิจให้แอฟริกา

- จำเป็นต้อง Identify ศักยภาพของประเทศเป้าหมาย เพื่อกำหนดนโยบายให้ตรงกับสาขาธุรกิจที่จะเข้าไป

- ควรปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อประเทศแอฟริกา ให้ความสำคัญและมีความกระตือรือร้นมากขึ้น ทั้งในภาครัฐและเอกชน

- ในด้านกลไกการสนับสนุนและช่วยเหลือคุ้มครอง ไทยควรประชาสัมพันธ์ กระตุ้นส่งเสริม ให้ภาคเอกชนใช้ประโยชน์จาก สถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลใหญ่ หรือ สำนักงานส่งเสริมการค้า ในต่างประเทศ และให้กลไกที่มีอยู่ความเป็นช่องทางในการให้ข้อมูล และช่วยเหลือภาคเอกชนอย่างทันเหตุการณ์ เช่น กลไกสมาชิกของสภาหอการค้า

จากการพิจารณาผลการประชุมและข้อเสนอแนะของกลุ่มกองสฤติติมศักดิ์แอฟริกา ประจำประเทศไทยเห็นว่า สามารถปรับใช้ในการดำเนินยุทธศาสตร์ของไทยต่อไปได้เป็นอย่างดี ไทยยัง

มีจุดด้อยอีกมากมายที่จะต้องแก้ไข ปรับปรุง ส่งเสริมด้วยมาตรการเชิงรุก ที่จะเอื้ออำนวยต่อยุทธศาสตร์การค้าและการลงทุนของไทยในไนจีเรียต่อไป ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

5.5 จุดอ่อนของไทยในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ARMI พิจารณาจากการสนทนากับอุปทูตไนจีเรียประจำประเทศไทย และนักธุรกิจไนจีเรีย ที่มาเยือนไทย (15 กรกฎาคม 2553)

จุดอ่อนของไทยที่ฝ่ายไนจีเรียมองเห็นก็คือการขาดการเยือนในระดับสูงของฝ่ายไทยในระยะ 3-4 ปีที่ผ่านมา ควรที่ไทยจะมีคณะผู้แทนระดับสูงไปเยือนในโอกาสสำคัญๆ นอกจากนั้นภาคเอกชนไทย ยังไม่ค่อยพยายามแสวงหาโอกาสในการลงทุนในไนจีเรีย ทั้งที่มีผลตอบแทนสูง รวมทั้งไทยยังไม่ได้เผยแพร่ศักยภาพในด้านการค้าการลงทุนต่อไนจีเรียอย่างเต็มที่ และไทยยังไม่มีที่ทำนองตอบต่อความต้องการของไนจีเรีย ที่จะประสงค์จะได้รับความร่วมมือด้านการปลูกข้าว ทั้งด้านวิชาการและการลงทุน รายละเอียดดังกล่าวปรากฏในคำสนทนากับอุปทูตไนจีเรีย ดังนี้

Mrs. Aleyedun: ในฐานะอุปทูตฯ รักษาการประจำการในประเทศไทย มากกว่า 3 ปี (เอกอัครราชทูตฯ อยู่ในระหว่างการเดินทางไปราชการในไนจีเรีย) ให้รายละเอียดว่า สถานเอกอัครราชทูตไนจีเรียประจำประเทศไทย มีนโยบายรักษาและส่งเสริมความสัมพันธ์ทวิภาคีกับไทยทุกด้านที่เป็นไปได้ ในขณะนี้ก็มีการติดต่อธุรกิจระหว่างกันทั้งภาครัฐและเอกชนอยู่มากพอสมควร ฝ่ายไนจีเรียก็พยายามส่งเสริมความรู้ความเข้าใจระหว่างกันระหว่างไทยกับไนจีเรีย อาทิ สถานเอกอัครราชทูตฯ สนับสนุนการจัดงาน Africa Day ของไทยโดยกระทรวงพาณิชย์เป็นเจ้าภาพเมื่อปี ค.ศ. 2009 ซึ่งมีส่วนส่งเสริมความเข้าใจระหว่างไทยกับไนจีเรียให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเชื่อว่าจะนำไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์ (interaction) ที่เพิ่มขึ้นของภาคเอกชนของทั้งสองประเทศในอนาคต ปัจจุบันรัฐบาลไนจีเรียส่งเสริมการลงทุน ก็ประสงค์จะให้ภาครัฐและภาคเอกชน แสวงหาโอกาสเข้าไปลงทุนในไนจีเรีย แม้จะมีความท้าทายแต่ก็ให้ผลตอบแทนมาก

ผู้ศึกษา: ในช่วงที่ประจำการที่สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงอาบูจา ก็พยายามสนับสนุนส่งเสริมให้ภาคเอกชนไทยเข้าไปสำรวจ ศึกษาความเป็นไปได้ในด้านการลงทุน ซึ่งที่ผ่านมาก็มีบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ (ซี.พี.) การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย สำนักงานส่งเสริมการลงทุน และเอกชนรายย่อย เข้าไปสำรวจโอกาสการลงทุนแล้ว แต่ก็ยังน้อยมาก

Mrs. Aleyedun: ประสงค์จะให้ภาคเอกชนไทย ลงทุนในไนจีเรียให้มากขึ้นโดยภาคเอกชนไทยสามารถแสวงหาความร่วมมือ จากภาคธนาคารของไนจีเรีย อาทิ Bank of Industry, NEXIM Bank ซึ่งจะช่วยให้ภาคการค้าการลงทุนระหว่างทั้งสองประเทศคล่อง ตัวขึ้น

ในด้านความร่วมมือที่ประสงค์จะได้จากไทย Mrs. Aleyedun ได้กล่าวว่าไนจีเรีย ต้องการความร่วมมือด้านการเกษตร โดยเฉพาะการปลูกข้าว แต่ก็ทราบคืออยู่ว่าจะสวนทางกับผลประโยชน์ของไทย ในการส่งข้าวเข้าไปขายในตลาดไนจีเรียก็ได้

ผู้ศึกษา: เรื่องนี้คงต้องมีการพิจารณา เพราะเป็นเรื่องของนโยบาย แต่ในมุมมองธุรกิจ การที่ฝ่ายไทยเข้าไปลงทุนในการปลูกข้าว ในไนจีเรีย อาจจะเป็นการสร้างรายได้ จากการลงทุนอีกทางหนึ่ง เพราะเป้าหมายธุรกิจต่างประเทศทุกชนิด ก็น่าจะได้แก่ เงินตราต่างประเทศ ปัจจุบันข้าวไทยในตลาดโลกก็มีคู่แข่งอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ฝ่ายไทยควรมีการพิจารณาอย่างรอบคอบต่อไป ในขั้นนี้อาจถือได้ว่าไทยยังมีจุดด้อยที่ยังไม่มีความชัดเจนในนโยบายความร่วมมือเรื่องข้าวกับไนจีเรียในปัจจุบัน

Mrs. Aleyedun: ในด้านการเกษตร ไนจีเรียยังมีผลผลิตมันสำปะหลัง จำนวนมาก เอกชนไทยที่มีความเชี่ยวชาญด้านนี้ น่าที่จะเข้าไปศึกษาหาโอกาสลงทุน แปรรูปมันสำปะหลัง เพื่อการส่งออกที่ไนจีเรีย โดยไนจีเรียได้เชิญชวนนักลงทุนในด้านนี้มานาน แต่ก็ยังไม่มีความคืบหน้ามากนัก

Mrs. Aleyedun: ประสงค์จะเห็นความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างไทยกับไนจีเรีย มีการกระชับด้วยการแลกเปลี่ยนการเยือนระดับสูง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ของไทยในปัจจุบัน กำหนดจะไปเยือนไนจีเรีย แต่ก็ได้เลื่อนการเยือนไปหลายครั้ง ตนขอแสดงความรู้สึกที่ ไนจีเรียเป็นประเทศที่มีความสำคัญ ขอให้ฝ่ายไทยตระหนักถึงความสำคัญของไนจีเรียด้วย และว่าในโอกาสฉลองเอกราชครบ 50 ปี ของไนจีเรีย ในวันที่ 1 ตุลาคม 2553 รัฐบาลไนจีเรียได้มีหนังสือกราบบังคมทูลเชิญ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือผู้แทน เข้าร่วมฉลองเอกราชดังกล่าว หากมีผู้แทนระดับสูงไปเยือนไนจีเรียในครั้งนี้ ก็จะเป็นการกระชับความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างทั้งสองประเทศได้อย่างดียิ่ง

ผู้ศึกษา: ไทยมีจุดด้อยด้านเสถียรภาพทางการเมืองในปัจจุบัน หากการเมืองมั่นคงแล้ว การกระชับความสัมพันธ์ ไทย-ไนจีเรีย คงจะได้มีการดำเนินการกันต่อไป

Mrs. Aleyedun: โอกาสในการร่วมมือระหว่างไทยกับไนจีเรีย เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันนั้นมีมากมาย ตนก็อยากเห็นความต่อเนื่องของการสานความสัมพันธ์ทวิภาคี โดยให้ไทยตระหนักในความสำคัญของไนจีเรียดังได้กล่าวมาแล้ว

Mrs. Aleyedun: ได้กล่าวย้าว่าไนจีเรียมีความเหมาะสมสำหรับ การลงทุนจากต่างชาติ ตลาดไนจีเรียก็กว้างใหญ่ นอกจากนั้นยังมี ตลาดในประเทศเพื่อนบ้าน ของไนจีเรีย และตลาดในประเทศตะวันตก ที่ไนจีเรีย ได้รับโควต้าพิเศษในการส่งออกสินค้า

ที่ผลิตได้ในไนจีเรียไปยังตลาดดังกล่าว โดยไม่ต้องเสียภาษี การลงทุนในไนจีเรียให้ผลตอบแทนสูง แก่นักลงทุนต่างชาติ แม้จะมีความยากลำบากอยู่บ้างในขั้นนี้ก็ตาม และในขั้นนี้ก็ยังไม่มีนักลงทุนไทยเข้าไปแสวงหาโอกาสการค้าและการลงทุนในไนจีเรียอย่างที่ควร

ผู้ศึกษา: ได้สอบถามความเห็นของ Mr. S.O. Udeh เจ้าหน้าที่การไฟฟ้าไนจีเรียและเป็นผู้บริหารเจ้าของโรงงานผลิตน้ำมันปาล์มในไนจีเรียที่อยู่ระหว่างการเยือนประเทศไทยด้วยว่า จะสามารถใช้ประเทศไทยเป็นต้นแบบของการพัฒนาได้หรือไม่เพียงใด เพื่อนำแบบแผนการพัฒนาเหล่านี้ไปปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะ เรื่องพลังงานไฟฟ้า และการพัฒนาด้านอื่นๆ ได้หรือไม่ Mr.S.O Udeh ได้กล่าวว่าตนเพิ่งเคยมาประเทศไทย เพื่อธุรกิจเป็นครั้งแรก ได้เห็นสภาพบ้านเมืองของกรุงเทพแล้ว ไม่เคยนึกมาก่อนเลยว่า ประเทศไทยจะมีระดับการพัฒนาที่ก้าวหน้า คนเคยแต่ได้ยินข่าวเกี่ยวกับประเทศไทยผ่านสื่อมวลชนต่างประเทศ ก็คิดว่าประเทศไทย ยังคงเป็นประเทศที่ล้าหลังหรือไม่พัฒนานัก ยิ่งเห็นข่าวความรุนแรงทางการเมืองในช่วงเดือนพฤษภาคม 2553 ที่ผ่านมาก็คิดว่า ประเทศไทยยังป่าเถื่อน แต่เมื่อได้สัมผัสผู้คนและบ้านเมือง ก็เห็นว่าประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่ก้าวหน้า เป็นประเทศที่ศิวิไลซ์ ตนจะหาโอกาสมาเยือนประเทศไทยอีก โดยเฉพาะประสงค์จะเยี่ยมชมโรงงานผลิตน้ำมันปาล์ม ที่ใช้ของเหลือ เช่น น้ำเสีย ในการผลิตกระแสไฟฟ้า เพื่อใช้กับโรงงานและจำหน่ายให้แก่การไฟฟ้าฯ พร้อมทั้งตนประสงค์จะดูงานด้านอื่นๆ ที่น่าสนใจเพื่อนำไปปรับใช้ในไนจีเรียต่อไป

จุดอ่อนของไทยในแง่นี้ได้แก่ การขาดความกระตือรือร้นทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนที่จะแสดงศักยภาพของไทยให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายในไนจีเรีย กิจกรรมที่ควรกระทำก็จะได้แก่ การจัดงานแสดงสินค้า งานแสดงทางด้านวัฒนธรรม อาหารไทย ฯลฯ ในไนจีเรีย หลังจากทีปล่อยให้ว่างเว้น กิจกรรมประเภทนี้มาเป็นเวลานาน

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

ผลการศึกษาการกำหนดยุทธศาสตร์ ARMI ต่อไนจีเรียในด้านการค้าและการลงทุน ด้วยการทำ SWOT Analysis จากการสนทนากับเจ้าหน้าที่สถานเอกอัครราชทูตไนจีเรียประจำประเทศไทย นักธุรกิจที่เดินทางติดต่อธุรกิจในประเทศไทย การศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ ตำราต่างๆ ทำให้เกิดองค์ความรู้ว่ายุทธศาสตร์ ARMI ของไทย ต่อแอฟริกา ในภาพรวมมีความเหมาะสม แต่การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ต่อไนจีเรีย ต้องมีกลยุทธ์เชิงรุกที่เหมาะสมกับสภาพการณ์และสถานะของไนจีเรีย ทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับโลก ถ้าจะถือว่าไนจีเรียเป็นประเทศที่มีสภาพการณ์พิเศษ ก็น่าจะกล่าวเช่นนี้ได้ เพราะการค้าและการลงทุนในไนจีเรียนั้นมีทั้งโอกาสด้วยขนาดที่ตั้ง จำนวนประชากร ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ประเทศต่างๆรวมทั้งไทย มุ่งที่เข้าไปแสวงหาทรัพยากรเหล่านั้น ตลอดจนตลาดสินค้า โดยผ่านยุทธศาสตร์ต่างๆของแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตามไนจีเรีย ก็มีความท้าทายมากมายทางด้านการค้าและการลงทุน ที่หลายๆประเทศจะต้องข้ามสิ่งกีดกันนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการค้า การลงทุนที่ตั้งไว้

นับเป็นข้อดีที่รัฐบาลไนจีเรียมีนโยบายที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญมั่งคั่งจากทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ต้องการขจัดความปัญหาความยากจนของคนส่วนใหญ่ของประเทศ ต้องการแสวงความช่วยเหลือจากต่างชาติ ต้องการการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะด้านการค้านั้นเป็นไปตามแนวคิด Comparative advantage ซึ่งไทยเป็นหนึ่งในประเทศผู้ส่งสินค้าเข้าไปในไนจีเรีย เห็นความได้เปรียบทางการค้า จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ ARMI ต่อไนจีเรีย ซึ่งผลการศึกษาได้แสดงจุดอ่อน จุดแข็งของไทยดังนี้

1.1 การให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ (ASSISTANCE)

การให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ (ASSISTANCE) เพื่อแลกกับความนิยมชมชอบของไนจีเรียต่อประเทศไทย จากการพิจารณาปริมาณความช่วยเหลือด้านนี้ จะเห็นได้ว่ามีจำนวนน้อยจนไม่อาจจะหวังผลที่เป็นรูปธรรมได้มากนัก นับเป็นจุดเด่นและจุดด้อยของไทยเอง⁶⁵ แตกต่างกับจีนที่ให้ทั้งเงินช่วยเหลือจำนวนมาก ช่วยสร้างและซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ รวมทั้งโครงการทางด้านเกษตร เช่นการปลูกข้าวเป็นต้น สำหรับอินเดียก็เช่นกัน ให้ทุนการศึกษาแก่คนไนจีเรียเป็นจำนวนมาก อีกทั้งภาครัฐและเอกชนของอินเดียยังให้ความช่วยเหลือในรูปแบบของเวชภัณฑ์ เช่นการควบคุมไข้มาเลเรีย นอกจากนั้นยังมีความร่วมมือทางด้านวิชาการ โทรคมนาคม การทหาร รวมถึงการร่วมลงทุนปลูกข้าว⁶⁶ และอื่นๆ ซึ่งดูมีผลเป็นรูปธรรมมากกว่า

1.2 ยุทธศาสตร์การแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ (RESOURCES)

การแสวงหาน้ำมันปิโตรเลียม ก๊าซ แร่ธาตุ และอื่นๆ ต้องพิจารณาความพร้อมของทั้งภาครัฐและเอกชนของไทย ว่าจะมีศักยภาพเพียงพอที่จะเข้าไปขุดเจาะแสวงหาทรัพยากรดังกล่าวหรือไม่ เนื่องจากรัฐบาลไนจีเรียขาดเงินทุน เทคโนโลยี ทักษะความชำนาญในการขุดค้นทรัพยากรธรรมชาติได้เอง การจะเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติของไนจีเรียนั้น ถ้าไม่ขุดเจาะเองก็ต้องไปซื้อต่อจากบริษัทต่างชาติที่มีสัมปทานอยู่แล้ว อาจจะไม่เกิดผลประโยชน์อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยแก่ไทย ในขณะที่ถ่วงกันการเข้าไปลงทุนขุดค้นทรัพยากรธรรมชาติ ของไนจีเรียจะต้องเผชิญกับทัศนคติของคนไนจีเรียที่ยังมองว่าคนต่างชาติเข้าไปรุมทึ้งแอฟริกาในรอบใหม่ (NEW Scramble for Africa)⁶⁷ สะท้อนออกมาในเชิงนโยบายและกฎเกณฑ์ที่สร้างความระอากใจให้แก่ของนักลงทุนต่างชาติ เป็นต้น

1.3 ยุทธศาสตร์ในการแสวงหาตลาดสินค้า (MARKET)

ไนจีเรียมีประชากรมากกว่า 140 ล้านคน มีความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคจำนวนมาก แต่ไม่สามารถผลิตเองในประเทศได้เพียงพอ อีกทั้งตลาดไนจีเรียเป็นตลาดล่าง ต้องการสินค้าราคาถูกเพราะคนส่วนใหญ่มีอำนาจในการซื้อต่ำ สินค้าราคาถูกแต่ด้วยคุณภาพอาจถูกกีดกันโดย

⁶⁵ กองแอฟริกา กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา 2553

⁶⁶ Kura 2009

⁶⁷ Olivu 2007, Zalik 2006:3

มาตรการภาษีและไม่ใช่อำนาจ มีสินค้าต่างประเทศถูกขึ้นภาษีต้องห้ามถึง 46 รายการ อย่างไรก็ตาม หลายประเทศก็พยายามแข่งขันกันส่งสินค้าเข้าไปขายในไนจีเรีย อย่างไม่หวังเกรงอุปสรรคปัญหาใดๆ

ปัจจุบันไนจีเรียมีนโยบายพึ่งพาตนเอง แต่ก็ยังประสงค์จะให้ต่างชาติเข้าไปลงทุนผลิตสินค้าในประเทศเพื่อป้อนประชากรของตน การเจาะตลาดสินค้าของไทยในไนจีเรียจึงไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ไทยควรรักษาตลาดข้าวของไทยที่ไนจีเรียเอาไว้ แม้จะมีจุดอ่อนที่ยังไม่มีบริษัทข้าวไทย ที่มีความมั่นคงทางการค้าในไนจีเรียเลยก็ตาม ตามสถิติ ปี 2551 ไนจีเรียนำเข้าข้าวไทย 9.9 แสนตัน มูลค่าประมาณ 26,040 ล้านบาท ความต้องการบริโภคข้าวของไนจีเรียอยู่ที่ประมาณ 4.8 ล้านตัน ปัจจุบันไนจีเรียนำเข้าข้าวประมาณปีละ 1.5-2 ล้านตัน⁶⁸ ภาครัฐและเอกชนไนจีเรีย และบริษัทข้ามชาติ อาทิ จีน อินเดีย เวียดนาม ได้ร่วมมือกันที่จะเพิ่มผลผลิตข้าวในไนจีเรียให้เพียงพอแก่การบริโภคในประเทศ ซึ่งการเพิ่มผลผลิตข้าวในประเทศนี้ รัฐบาลไนจีเรียได้รับความช่วยเหลือจาก U.S. Agency for International Development (USAID) อีกด้วย⁶⁹ ขณะเดียวกันรัฐบาลไนจีเรียเองก็ต้องการประหยัดเงินตราต่างประเทศ จากสถิติปี ค.ศ. 2009 ไนจีเรียใช้เงินถึง 2.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในการนำเข้าข้าวจากต่างประเทศ⁷⁰ ดังนั้นไทยต้องพิจารณาปรับยุทธศาสตร์ในการเข้าถึงตลาดข้าวไนจีเรีย ให้มั่นคงต่อไป

1.4 ยุทธศาสตร์ทางการลงทุน (INVESTMENT)

นับเป็นโอกาสที่ดีที่ไนจีเรียมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศสู่ความเจริญมั่งคั่ง ตลอดจนมีวิสัยทัศน์ที่จะเป็นประเทศผู้นำกลุ่ม G20 ในปี 2020 รัฐบาลไนจีเรีย จึงดึงดูดการลงทุนจากชาวต่างชาติการแสดงศักยภาพ ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร ตลาดผู้บริโภคภายใน และโอกาสในการขยายตลาดสู่ประเทศเพื่อนบ้านของไนจีเรียและประเทศตะวันตก ที่ไนจีเรียมีโควต้าพิเศษไม่เสียภาษี ซึ่งน่าจะเป็นโอกาสที่ดีของไทยด้วย แต่การลงทุนในไนจีเรียนั้นต้องการ Bold investors เนื่องจากไนจีเรียขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการลงทุน ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงกว่าปกติมาก การลงทุนยังต้องเสี่ยงปัญหาอื่นๆ เช่น ปัญหาความไม่สงบภายในไนจีเรียจากสาเหตุต่างๆ ทั้งการเมืองและสังคม นักลงทุนต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ทั้งๆ ที่ไนจีเรียมีสำนักงานส่งเสริมการลงทุน (NIPC) ซึ่งไม่สามารถทำหน้าที่ที่พึงเลี้ยงให้นักลงทุนดำเนินธุรกิจได้

⁶⁸ สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงอาบูจา 2552

⁶⁹ Sammy 2009

⁷⁰ สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงอาบูจา 2552

ด้วยดี เช่น ต้องเผชิญกับสินค้าล้นตลาดนำเข้าต่างๆ ที่ได้รับการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศ และ ปัญหาอาชญากรรม ฯลฯ ทำให้นักลงทุนต่างชาติต้องปิดกิจการหรือย้ายฐานไปประเทศอื่น

2. ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ARMI

2.1. การใช้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนา (ASSISTANCE)

เพื่อโน้มน้าวให้ไนจีเรียทั้งภาครัฐและประชาชนนิยมชมชอบไทยเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น นอกจากจะเพิ่มจำนวนทุนฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นแล้ว ควรให้ทุนแก่นักศึกษา นักวิชาการ สื่อมวลชน ฯลฯ มาศึกษาในประเทศไทยตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก ระยะเวลาศึกษาในประเทศไทยประมาณ 3-5 ปี เพื่อที่ผู้รับทุนจะได้ซึมซับสิ่งที่ดี มีคุณค่าของสังคมไทย ฝ่ายไทยจะได้ใช้ประโยชน์จากบุคคลเหล่านี้ในการเผยแพร่ภาพลักษณ์ที่ดีของไทย

ควรมีการสำรวจสถานภาพและศักยภาพของไนจีเรียเป็นระยะๆ เพื่อปรับความช่วยเหลือด้านการพัฒนา โดยให้ไนจีเรียมีส่วนในการออกค่าใช้จ่ายร่วมกัน หรือมีการกำหนดความร่วมมือด้านต่างๆ ที่ไทยมีศักยภาพกับไนจีเรียเป็นการเฉพาะ เช่น โครงการเอดส์ โครงการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ฯลฯ นอกจากนั้นให้มีการขยายความร่วมมือ ระหว่าง สพร. กับหน่วยงานลักษณะเดียวกันของไนจีเรีย รวมทั้งสถาบันการศึกษาระดับสูงของไนจีเรียด้วย

2.2. ยุทธศาสตร์ด้านการแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ (RESOURCES)

2.2.1. โดยที่ภาคเอกชนของไทยมีข้อมูลจำกัด หากมีเอกชนไทยสนใจที่จะเข้าไปแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติในไนจีเรีย ภาครัฐก็ควรสนับสนุนในการเข้าไปลงทุนในสาขาที่ไนจีเรียส่งเสริม ทั้งสาขาน้ำมันปิโตรเลียม แก๊ส เหมืองแร่ การเกษตร และโครงสร้างพื้นฐาน จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของไทย (BOI) ระบุว่าขณะนี้การลงทุนของไทยในต่างประเทศในรูปแบบต่างๆ กำลังขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากที่หลายประเทศทั่วโลกเปิดรับทุนต่างชาติ บริษัทของไทยก็มุ่งลงทุนในต่างประเทศเพื่อหวังใช้ทรัพยากรที่มีต้นทุนต่ำ เช่น อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป เครื่องหนัง สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ชิ้นส่วนยานยนต์ ธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยว ธุรกิจก่อสร้าง และอสังหาริมทรัพย์ แต่ยังไม่มีปรากฏว่ามีบริษัทเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจที่สนใจลงทุนในธุรกิจน้ำมันและเหมืองแร่ในไนจีเรีย ผ่านสำนักงาน BOI จึงควรมีการส่งเสริมการ

ลงทุนในสาขานี้อย่างจริงจังต่อไป⁷¹ โดยข้อเท็จจริงแล้วธุรกิจด้านน้ำมันและก๊าซมิได้จำกัดเฉพาะการเข้าไปสำรวจและขุดเจาะด้วยตัวเอง แต่ยังมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกมากมายในไนจีเรีย

2.2.2. ภาครัฐควรส่งเสริมให้ภาคเอกชนไทยได้เข้าร่วมการประชุม สัมมนา ระหว่างประเทศ ที่มีการจัดขึ้นที่ไนจีเรียตลอดทั้งปีบ้าง เพื่อศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติของไนจีเรียในเชิงลึก และหาแนวทางการลงทุนเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาตินั้นๆ ซึ่งจะเพิ่มโอกาสให้บริษัทเอกชนไทยได้พบคู่ค้าในไนจีเรีย (Local partners) อีกด้วย

2.2.3. จัดให้ฝ่ายไนจีเรียรับรู้ศักยภาพของไทยในด้านการสำรวจขุดเจาะแปรรูป ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมโดยเลือกกลุ่มเป้าหมายให้มาศึกษาดูงานในประเทศไทย หรือร่วมดำเนินธุรกิจแบบ Joint ventures ทั้งนี้คนไนจีเรียส่วนใหญ่ไม่ค่อยรู้จักประเทศไทยว่ามีความเชี่ยวชาญและความก้าวหน้าในหลายๆ ด้าน กลุ่มเป้าหมายอาจจะไม่ใช่รัฐบาลระดับสหพันธ์ แต่ศักยภาพของไทยน่าจะเหมาะกับการติดต่อกับ รัฐบาลระดับรัฐ ซึ่งมีถึง 36 รัฐ ในไนจีเรีย

3. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมตลาดสินค้าไทยในไนจีเรีย (MARKETS) และยุทธศาสตร์ด้านการลงทุน (INVESTMENT)

3.1 ยุทธศาสตร์สองประการนี้ควรจะเชื่อมโยงกัน แต่สำหรับประเทศไทยใช้ความช่วยเหลือ (ASSISTANCE) เพื่อเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและตลาดสินค้าในไนจีเรีย แต่กรณีของจีนและอินเดีย ทั้งสองประเทศได้มีการใช้ยุทธศาสตร์การค้า และการลงทุนเพื่อเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติด้วยวิธีการนี้ น่าจะเป็นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและทำให้เกิดผลสำเร็จอย่างรวดเร็ว

เนื่องจากหน่วยทางเศรษฐกิจของไทยมีขนาดเล็กกว่าไนจีเรีย ความร่วมมือทางด้านการค้า และการลงทุนควรจะเริ่มกับรัฐบาลในระดับรัฐก่อน จากนั้นจึงขยายความสัมพันธ์ให้กว้างขึ้นจนถึงระดับประเทศทั้งนี้ยุทธศาสตร์ NEEDS และ SEEDS ของไนจีเรียมีการเชื่อมโยงประสานสอดคล้องกันอยู่แล้ว ทั้งรัฐบาลสหพันธ์และรัฐบาลระดับรัฐ หลายรัฐของไนจีเรียมีทั้งพื้นที่เกษตรกรรม มีตลาดที่กว้างใหญ่ รองรับสินค้าอุตสาหกรรม ระดับ SME ของไทยได้ดี ทั้งผู้บริหารรัฐและประชาชนก็มีการติดต่อกับประเทศไทยอย่างต่อเนื่องได้แก่ รัฐ Kano รัฐ Anambra และรัฐ Lagos

⁷¹ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนของไทย (BOI) 2551

เป็นต้น และที่สำคัญรัฐบาลในระดับรัฐ มีอำนาจบริหาร และมีอำนาจในการใช้งบประมาณค่อนข้างมาก

นอกจากนี้การค้า ก็ควรจะให้ความสำคัญกับ Two-way trade เมื่อไนจีเรียเป็นตลาดข้าวสำคัญของไทยในแอฟริกา ไทยจึงควรส่งเสริมให้ไนจีเรียส่งออกสินค้ามายังประเทศไทย และให้สินค้านั้นสอดคล้องกับความต้องการของไทยด้วย เช่น หาเส้นทางหรือนำเข้าน้ำมันและก๊าซ รวมทั้งอัญมณีจากไนจีเรีย หรือนำเข้าวัตถุดิบต่างๆ ซึ่งในกรณีนี้อินเดียก็ได้ทำอยู่ โดยกำหนดภาษีนำเข้าสินค้าจากไนจีเรียให้ต่ำลงเป็นพิเศษ เพราะอินเดียพึ่งน้ำมันจากไนจีเรียเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเอาไว้

3.2 รัฐบาลไทยควรให้การสนับสนุนภาคเอกชนของไทย ในการเข้าไปลงทุนด้านเกษตรกรรม เพราะไทยมีชื่อเสียงในด้านการผลิตข้าวและส่งออกข้าวไปยังตลาดโลก รวมทั้งไนจีเรียซึ่งเป็นลูกค้ารายใหญ่ การลงทุนภาคเกษตรกรรม มีอนาคตที่ดีขึ้นในไนจีเรีย เพราะพื้นดินมีความอุดมสมบูรณ์ มีทรัพยากรน้ำจากแม่น้ำสายใหญ่ๆ หลายสาย นอกเหนือจากน้ำฝนที่ตกชุกปีละ 2 ครั้ง และฝ่ายไทยควรมีข้อตกลงใจที่ดี ในการให้ความช่วยเหลือด้านการปลูกข้าวในไนจีเรีย หรือเข้าไปลงทุนผลิตข้าวเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของประชากรที่นับวันจะเพิ่มสูงขึ้นในไนจีเรีย ซึ่งไทยควรจะมีบริบทยุทธศาสตร์ในเรื่องนี้ให้ทันประเทศคู่แข่งอื่นๆ เช่น จีน อินเดีย เวียดนาม และสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีการช่วยเหลือไนจีเรียในด้านนี้อย่างเป็นระบบมานานแล้ว หากไทยสามารถช่วยเหลือไนจีเรียในด้านนี้ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม ก็จะส่งผลให้ไทยได้รับผลประโยชน์จากการเข้าไปลงทุนในด้านนี้ ไม่น้อยไปกว่าการส่งออกข้าวไปยังไนจีเรียในปัจจุบัน

นอกเหนือจากการลงทุนในภาคเกษตรกรรม ประเทศไทยควรส่งเสริมให้ขยายตลาดข้าวของไทยในไนจีเรียให้มั่นคงมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ โดยส่งเสริมให้บริษัทส่งออกข้าวของไทยเข้าไปดำเนินธุรกิจข้าวที่ประเทศไนจีเรีย แทนการพึ่งพา Trading firm ของต่างชาติแทบทั้งหมด

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่า ลำพังยุทธศาสตร์ ARMI ของไทยต่อไนจีเรีย ไม่สามารถจะทำให้ไทยบรรลุเป้าหมายทางการค้าและการลงทุนในไนจีเรียได้ ทั้งนี้ต้องอาศัยกลยุทธ์และมาตรการอื่นๆ เช่น ความร่วมมือในเรื่องที่เป็นความประสงค์ของไนจีเรีย กล่าวคือ การพัฒนาด้านเกษตรกรรม โดยเฉพาะข้าวในไนจีเรียอย่างเหมาะสม และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับสูง ดังที่อุปทูตฯ ไนจีเรีย ได้แสดงความปรารถนา นอกจากนั้นไทยยังควรดำเนินกลยุทธ์ หรือ Action plan เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ โดยพิจารณาจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของภาคเอกชนที่ได้แสดงออกในโอกาสต่างๆ

ยุทธศาสตร์ ARMI ของไทยต่อภูมิภาคแอฟริกา สามารถขับเคลื่อนได้ในไนจีเรีย แต่การบรรลุซึ่งผลประโยชน์ทางการค้าและการลงทุนขึ้นอยู่กับ Implementation มาตรการและกลยุทธ์เชิงรุกอื่นๆ ที่ต้องการการให้ความสำคัญและการให้ความสนใจจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนไทยอย่างจริงจังเป็นประการสำคัญ

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. 2552. “สรุปภาวะการค้าระหว่างประเทศไทย-ไนจีเรีย ปี 2552 (ม.ค.-ก.พ.).”

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูจา. 2552. “ข้อมูลรายงานของสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงอาบูจา, 19 ตุลาคม 2552.”

กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา. 2551. “ความร่วมมือวิชาการไทย-แอฟริกา 2551.”

กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา. 2552. “สอท ณ กรุงอาบูจา 2552.”

กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา. 2553. “แผนยุทธศาสตร์ภูมิภาคแอฟริกา ระหว่างปี 2553-2555”

กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา. 2553. “สหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย 2553.”

กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา. 2552. “ตารางประมวลผลการหารือระหว่าง อธิบดีกรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา กับกลุ่มกงสุลกิตติมศักดิ์แอฟริกาประจำประเทศไทย เกี่ยวกับกลุ่มทางส่งเสริมความร่วมมือด้านธุรกิจระหว่างไทยกับแอฟริกา 2552.”

กองการสื่อสารมวลชน กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. 2551. “กระทรวงการต่างประเทศจัดประชุมระดมสมองขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไทย-แอฟริกา.”

สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ. 2553. “ทุนฝึกอบรม สพร.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <http://tica.thaigov.net>

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. 2553. “การส่งออก การนำเข้า และดุลการค้าของไทย.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: http://www2.ops3.moc.go.th/menucomen/trade_sum/report.asp

ดร.เขาวเรศ ทับพันธุ์. 2551. *การค้าระหว่างประเทศ: ทฤษฎีและนโยบาย*. กรุงเทพมหานคร: สนพ. ม.ธรรมศาสตร์.

2010. "Nigeria: China's Trade Offensive Hurts Local Industry". *Daily Trust*. [Online]. Available: <http://www.allAfrica.com>
- Central Intelligence Agency. 2010. *The World Factbook: Nigeria*. Washington, D.C: CIA.
- Ariyo P. 2007. "The New Scramble for Africa: Africa-China Engagement." *The Conference on the New Scramble for Africa*. State House, Abuja, Nigeria.
- Briggs I. N. 2007. "Nigeria: Mainstreaming Trade Policy into National Development Strategies." *African Trade Policy Center*.
- Ekpo U. 2004. *The Niger Delta and Oil Politics*. Lagos, Nigeria: International Energy Communications, Ltd.
- Energy Information Administration, U.S. Department of Energy. 2010. "Nigeria Energy Data, Statistics and Analysis." [Online]. Available at: <http://www.eia.doe.gov/cabs/Nigeria/Background.html>
- Gill A. 2006. *Corporate Nigeria: The Annual Business, Trade and Investment Guide 2006/2007*. IMC Switzerland.
- Gill A. 2009. *Corporate Nigeria: The Business, Trade and Investment Guide 2009*. Corporate Guides International Publication.
- Haté V. 2008. "India in Africa: Moving beyond Oil." *South Asia Monitor*, **119**, 1-3.
- Holsti K. J. 1995. "International Politics: A Framework for Analysis." New York: Prentice Hall.
- Kura S. B. 2009. "Nigeria-India Economic, Political and Socio-cultural Relations: Critical Reflections for Continuous Mutual Cooperation." *IJAPS*, **5, 1**, 1-31.
- Ministry of Commerce, China (MOFCOM). 2010. "Nigeria: Trade Report."
- Mthembu-Salter G. 2009. "Elephants, Ants and Superpowers: Nigeria's Relations with China." *China in Africa Project, Occasional Paper No. 43*.

- Nigerian National Planning Commission. 2004. *Meeting Everyone's Needs: National Economic Empowerment and Development Strategy*. Abuja, Nigeria: Communications Development Incorporated.
- Obasanjo O. 2007. "Opening Ceremony Speech." *International Conference on the New Scramble for Africa*. Abuja, Nigeria.
- Ogunkola E. O. 2008. "China-Nigeria Economic Relations." *AERC Scoping Studies on China-Africa Relations*.
- Ogunkola E. O. 2008. "Nigeria-China Trade and Economic Relations: Executive Summary." *Center for Trade and Development Initiatives*.
- Oritsejafor E. O. 2000. "Development in Nigeria: A Political and Economic Challenge." *Journal of Sustainable Development in Africa*, **Fall 2000**.
- United Nations Development Programme. 2010. "The Special Unit for South-South Cooperation (SU/SCC)."
- The Office of the U.S. Trade Representative. 2010. "National Trade Estimate Report on Foreign Trade Barriers: Nigeria." [Online]. Available:
http://www.ustr.gov/sites/default/files/uploads/reports/2010/NTE/2010_NTE_Nigeria_final.pdf
- Goldman Sachs Group. 2007. "BRICS." New York: Goldman Sachs Group.
- Sammy G. 2009. "Nigeria Set to Meet Rice Demand." *ALPHABETA*.
- U.S. Department of State. 2010. "Background Notes: Nigeria." [Online]. Available:
<http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/2836.htm>
- Suranovic S. M. 2007. "International Trade Theory and Policy." [Online]. Available:
<http://internationalecon.com/Trade/T-toc.php>
- U. Joy Ogwu O. 2007. "Opening Speech." *The Conference on the New Scramble for Africa*. State

House, Abuja, Nigeria.

UNCTAD 2009. "Blue Book on Best Practice in Investment Promotion and Facilitation: Nigeria."
New York and Geneva: United Nations Publications.

Usman, Abdulsalam K. 2009. "Evaluation of Nigeria's Benefits from the African Growth and
Opportunity Act." *TIFA Sensitization Workshops*. Lagos and Kano, Nigeria: Trade
Department, Federal Ministry of Commerce and Industry.

Utomi P. 2008. "China and Nigeria." *Center for Strategic and International Studies*.

Woods N. 2000. *The Political Economy of Globalization*. New York: Palgrave Macmillan.

Zalik A. 2006. "Imperial Oil: Petroleum Politics in the Nigerian Delta and the New Scramble for
Africa." *Socialis Review*.

ทุนฝึกอบรม สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.)

Annual International Training Courses		๒๕๕๓/2010	
หลักสูตรที่แจ้งเวียนกัน ให้แกประเทศต่าง ๆ		AFRICA	
27	Algeria	1	1
28	Burkina Faso	1	1
29	Burkina Faso	1	1
30	Burundi	1	1
31	Cape Verde	1	1
32	Cote d'Ivoire	1	1
33	Comoros	1	1
34	Congo	1	1
35	Djibouti	1	1
36	Egypt	1	1
37	Equatoria	1	1
38	Gabon	1	1
39	Gambia	1	1
40	Ghana	1	1
41	Ghana	1	1
42	Kenya	1	1
43	Lesotho	1	1
44	Liberia	1	1
45	Libya	1	1
46	Madagascar	1	1
47	Malawi	1	1
48	Mauritania	1	1
49	Mauritius	1	1
50	Mali	1	1
51	Morocco	1	1
52	Mozambique	1	1
53	Namibia	1	1
54	Nigeria	1	1
55	Senegal	1	1
56	Sierra Leone	1	1
57	South Africa	1	1
58	South Sudan	1	1
59	Sudan	1	1
60	Tanzania	1	1
61	Togo	1	1
62	Tunisia	1	1
63	Zambia	1	1
64	Zimbabwe	1	1

Course Name		Country	Duration	Cost (USD)	Enrollment	Graduation	Employment	Entrepreneurship	Research	Public Service	Healthcare	Education	Environment	Arts	Sports	Other
1	Environmental Health Risk Assessment and Management of Hazardous Waste (EHS 2551)	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
2	Health Communication (HHS 2551)	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
3	International Relations Law	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
4	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
5	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
6	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
7	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
8	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
9	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
10	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
11	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
12	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
13	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
14	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
15	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
16	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
17	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
18	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
19	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
20	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
21	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
22	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
23	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
24	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
25	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
26	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
27	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
28	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
29	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
30	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
31	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
32	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
33	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
34	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
35	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
36	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
37	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
38	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
39	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
40	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
41	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
42	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
43	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
44	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
45	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
46	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
47	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
48	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
49	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
50	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
51	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
52	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
53	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
54	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
55	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
56	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
57	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
58	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
59	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
60	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
61	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
62	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
63	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
64	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
65	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
66	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
67	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
68	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
69	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
70	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
71	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
72	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
73	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
74	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
75	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
76	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
77	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
78	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
79	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
80	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
81	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
82	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
83	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
84	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
85	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
86	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
87	Healthcare Policy and Management	USA	12 months	\$15,000	15	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	10

Course Name		Country	Surveys		June 4 th - July 2, 2009		June 9-20, 2009		June 15 - 26, 2009		June 22 - July 17, 2009		June 22 - September 18, 2009		July 6 - August 14, 2009		July 9 - 24, 2009		July 13 - 31, 2009		July 13 - August 5, 2009		July 20 - August 14, 2009		July 20 - August 1, 2009		August 24 - September 4, 2009		September 25, 2009		September 25, 2009		September 21 - October 31, 2009		September 21 - October 10, 2009		September 28 - October 16, 2009		Total																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395	396	397	398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521	522	523	524	525	526	527	528	529	530	531	532	533	534	535	536	537	538	539	540	541	542	543	544	545	546	547	548	549	550	551	552	553	554	555	556	557	558	559	560	561	562	563	564	565	566	567	568	569	570	571	572	573	574	575	576	577	578	579	580	581	582	583	584	585	586	587	588	589	590	591	592	593	594	595	596	597	598	599	600	601	602	603	604	605	606	607	608	609	610	611	612	613	614	615	616	617	618	619	620	621	622	623	624	625	626	627	628	629	630	631	632	633	634	635	636	637	638	639	640	641	642	643	644	645	646	647	648	649	650	651	652	653	654	655	656	657	658	659	660	661	662	663	664	665	666	667	668	669	670	671	672	673	674	675	676	677	678	679	680	681	682	683	684	685	686	687	688	689	690	691	692	693	694	695	696	697	698	699	700	701	702	703	704	705	706	707	708	709	710	711	712	713	714	715	716	717	718	719	720	721	722	723	724	725	726	727	728	729	730	731	732	733	734	735	736	737	738	739	740	741	742	743	744	745	746	747	748	749	750	751	752	753	754	755	756	757	758	759	760	761	762	763	764	765	766	767	768	769	770	771	772	773	774	775	776	777	778	779	780	781	782	783	784	785	786	787	788	789	790	791	792	793	794	795	796	797	798	799	800	801	802	803	804	805	806	807	808	809	810	811	812	813	814	815	816	817	818	819	820	821	822	823	824	825	826	827	828	829	830	831	832	833	834	835	836	837	838	839	840	841	842	843	844	845	846	847	848	849	850	851	852	853	854	855	856	857	858	859	860	861	862	863	864	865	866	867	868	869	870	871	872	873	874	875	876	877	878	879	880	881	882	883	884	885	886	887	888	889	890	891	892	893	894	895	896	897	898	899	900	901	902	903	904	905	906	907	908	909	910	911	912	913	914	915	916	917	918	919	920	921	922	923	924	925	926	927	928	929	930	931	932	933	934	935	936	937	938	939	940	941	942	943	944	945	946	947	948	949	950	951	952	953	954	955	956	957	958	959	960	961	962	963	964	965	966	967	968	969	970	971	972	973	974	975	976	977	978	979	980	981	982	983	984	985	986	987	988	989	990	991	992	993	994	995	996	997	998	999	1000	1001	1002	1003	1004	1005	1006	1007	1008	1009	1010	1011	1012	1013	1014	1015	1016	1017	1018	1019	1020	1021	1022	1023	1024	1025	1026	1027	1028	1029	1030	1031	1032	1033	1034	1035	1036	1037	1038	1039	1040	1041	1042	1043	1044	1045	1046	1047	1048	1049	1050	1051	1052	1053	1054	1055	1056	1057	1058	1059	1060	1061	1062	1063	1064	1065	1066	1067	1068	1069	1070	1071	1072	1073	1074	1075	1076	1077	1078	1079	1080	1081	1082	1083	1084	1085	1086	1087	1088	1089	1090	1091	1092	1093	1094	1095	1096	1097	1098	1099	1100	1101	1102	1103	1104	1105	1106	1107	1108	1109	1110	1111	1112	1113	1114	1115	1116	1117	1118	1119	1120	1121	1122	1123	1124	1125	1126	1127	1128	1129	1130	1131	1132	1133	1134	1135	1136	1137	1138	1139	1140	1141	1142	1143	1144	1145	1146	1147	1148	1149	1150	1151	1152	1153	1154	1155	1156	1157	1158	1159	1160	1161	1162	1163	1164	1165	1166	1167	1168	1169	1170	1171	1172	1173	1174	1175	1176	1177	1178	1179	1180	1181	1182	1183	1184	1185	1186	1187	1188	1189	1190	1191	1192	1193	1194	1195	1196	1197	1198	1199	1200	1201	1202	1203	1204	1205	1206	1207	1208	1209	1210	1211	1212	1213	1214	1215	1216	1217	1218	1219	1220	1221	1222	1223	1224	1225	1226	1227	1228	1229	1230	1231	1232	1233	1234	1235	1236	1237	1238	1239	1240	1241	1242	1243	1244	1245	1246	1247	1248	1249	1250	1251	1252	1253	1254	1255	1256	1257	1258	1259	1260	1261	1262	1263	1264	1265	1266	1267	1268	1269	1270	1271	1272	1273	1274	1275	1276	1277	1278	1279	1280	1281	1282	1283	1284	1285	1286	1287	1288	1289	1290	1291	1292	1293	1294	1295	1296	1297	1298	1299	1300	1301	1302	1303	1304	1305	1306

ภาคผนวก ข

การกำหนดยุทธศาสตร์ ARMI ของกระทรวงการต่างประเทศ

กระทรวงการต่างประเทศจัดประชุมระดมสมองขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไทย-แอฟริกา

เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2551 กระทรวงการต่างประเทศได้จัดการประชุมระดมสมองกับภาคเอกชนเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไทย-แอฟริกา ณ วิเทศสโมสร ส่วน 3 กระทรวงการต่างประเทศ โดยภาคเอกชนไทยที่ให้ความสนใจต่อการค้าและการลงทุนในแอฟริกาเข้าร่วมประชุมจำนวน 60 บริษัท ตามกลุ่มสาขาธุรกิจ 5 ประเภทได้แก่ การเกษตร ก่อสร้าง พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ อัญมณี และสินค้าและบริการ สรุปผลการประชุม ดังนี้

1. ที่ประชุมสนับสนุนยุทธศาสตร์สามสัมพันธ์ไทย-แอฟริกา หรือ ARM ซึ่งประกอบด้วย Assistance การให้ความช่วยเหลือ Resource การแสวงหาทรัพยากรและวัตถุดิบ และ Market การแสวงหาตลาดใหม่สำหรับสินค้าไทย ว่าเป็นนโยบายเชิงรุกที่สร้างสัมพันธ์หลายมิติกับแอฟริกาอย่างต่อเนื่อง กอปรกับการให้ความช่วยเหลือของไทยแก่ภูมิภาคนี้ ทั้งในด้านยารักษาโรค การเกษตร สาธารณสุข และการฝึกอบรมด้านต่างๆ ทำให้ภาพลักษณ์ไทยในสายตาชาวแอฟริกันได้รับความชื่นชมว่าเป็นตัวอย่างการพัฒนาเศรษฐกิจ
2. ที่ประชุมเห็นว่า บนพื้นฐานความสัมพันธ์อันดีของไทย-แอฟริกา และนโยบายจากยุทธศาสตร์ ARM จะสามารถสนับสนุนภาคเอกชนไทยเพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุนกับแอฟริกาได้มากขึ้น โดยภาครัฐจะต้องร่วมทำงานในลักษณะบูรณาการกับภาคเอกชนภายใต้ความสนับสนุนอย่างจริงจังจากรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การส่งเสริมสัมพันธ์ในระดับผู้นำรัฐบาล ข้อมูลเชิงลึกทางการตลาด การเจรจาเพื่อลดหย่อนภาษี การประกันความเสี่ยงของระบบการชำระเงิน และการสนับสนุนด้านงบประมาณ
3. ที่ประชุมได้มีโอกาสรับฟังประสบการณ์จากผู้แทนบริษัทไทยที่เข้าไปลงทุนและประกอบธุรกิจในแอฟริกา เพื่อแนะนำโอกาสการค้าและการลงทุน เช่น การคัดเลือกประเทศที่มีศักยภาพ ตลาดใหญ่และมีระบบธนาคารเป็นที่ยอมรับ ความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ตลาดสินค้าที่ยังสามารถเป็นฐานการผลิตของไทย การแสดงความเชื่อมั่นว่าคู่ค้า/ลูกค้าที่มีความน่าเชื่อถือและมีศักยภาพยังมีอีกจำนวนมาก และความต้องการธุรกิจประเภทที่ต้องใช้แรงงานมีฝีมือ ตลอดจน

อุปสรรคต่างๆ อาทิ การประกันความเสี่ยงของการชำระเงิน ระเบียบการเข้าเมือง ความปลอดภัยในการเดินทาง การจัดเก็บสินค้า และกฎระเบียบทางภาษีศุลกากร

4. ที่ประชุมได้เสนอแนวทางการส่งเสริมยุทธศาสตร์ ARM ในมิติด้านตลาดสำหรับสินค้าไทย ได้แก่ การเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้ประกอบการไทยในการดำเนินธุรกิจในแอฟริกา การจัดตั้ง Thai Community ในแอฟริกาโดยอาจเริ่มต้นจากร้านอาหารไทย เพื่อใช้เป็นฐานทางธุรกิจ การสร้างฐานข้อมูลเชิงลึกในลักษณะของเว็บไซต์ Thai-Africa Business Community การเจรจากับภาครัฐของประเทศคู่ค้าในการลดหย่อนภาษีให้กับผู้ประกอบการไทย การจัดคณะ Focus Group ร่วมกับภาคเอกชน เพื่อเยือนประเทศเป้าหมายโดยจัด business matching กับคู่ค้าสำคัญ ตลอดจนการจัดตั้ง warehouse และหรือโกดังเก็บสินค้าของไทยในแอฟริกา เป็นต้น

5. จากผลสำรวจความเห็นของภาคเอกชนไทยที่สนใจประกอบธุรกิจกับแอฟริกา ซึ่งจัดทำโดยสภาหอการค้าไทยในฐานะผู้ร่วมสนับสนุนการจัดประชุมครั้งนี้ ระบุถึงประเทศแอฟริกาได้ อียิปต์ เคนยา แคมeroon โมร็อกโก เซเนกัล แองโกลา โมซัมบิก แอลจีเรีย ตูนิเซีย ลิเบีย ไนจีเรีย มาดากัสการ์ แทนซาเนีย กานา และมอริเชียส โดยมีประเภทธุรกิจสินค้าสำคัญได้แก่ ข้าว อาหารสำเร็จรูปเสื้อผ้าสำเร็จรูป สิ่งทอ ยารักษาโรค เฟอร์นิเจอร์ วัสดุก่อสร้าง เครื่องจักร เคมีภัณฑ์และพลังงาน อัญมณีและเครื่องประดับ

สำหรับนักธุรกิจหรือผู้สนใจที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ สามารถติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมและขอรับเอกสารโอกาสและศักยภาพทางธุรกิจของแอฟริกาประกอบการประชุมได้ที่กองแอฟริกา กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา ที่หมายเลขโทรศัพท์ 0 2643 5047 ในวันและเวลาราชการ

กองการสื่อสารมวลชน กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

โทร. 643-5170 โทรสาร. 643-5169 E-mail: div0704@mfa.go.th

(หมายเหตุ: กระทรวงการต่างประเทศ ได้เพิ่มเติมยุทธศาสตร์ I= Investment ขึ้นมาภายหลัง)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายนิยม วัฒนธรรมาวุธ
เกิดวันที่	17 มิถุนายน พ.ศ.2495
การศึกษา	สำเร็จการศึกษา รัฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมดี) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำเร็จการศึกษา Master of Arts in Politics (with specialization in International Relations) มหาวิทยาลัย Jawaharlal Nehru กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย
การทำงาน	- เริ่มเข้ารับราชการกระทรวงการต่างประเทศ ปี พ.ศ. 2519 - เคยปฏิบัติงานกรมองค์การระหว่างประเทศ กรมการกงสุล - เคยประจำการสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลากอส ประเทศไนจีเรีย (ครั้งแรก ระหว่างปี พ.ศ. 2524 – 2526) - เคยประจำการสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน สหรัฐอเมริกา - เคยประจำการสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย - เคยประจำการสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงไนโรบี ประเทศเคนยา - ปัจจุบันประจำการสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูจา ประเทศไนจีเรียเป็นครั้งที่สองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 โดยเริ่มปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งอุปทูตรักษาการ มีภารกิจหลักในการเปิดทำการสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูจา และเร่งเผยแพร่วัฒนธรรมของประเทศไทยในทุกด้านในไนจีเรีย
ที่อยู่ปัจจุบัน	34 ซอยบางแวก 15 ถ. จรัญสนิทวงศ์ 13 แขวงบางแวก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร 10160
สถานที่ทำงาน	สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูจา สหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย 24 Tennesse Crescent, Off Panama Street, Maitama, Abuja, NIGERIA โทร (234) 9872 3746 โทรสาร (234) 9413 5193 E-mail: thaiabj@mfa.go.th

กรอบรายงานการศึกษาส่วนบุคคล
**ยุทธศาสตร์ ARMI สามารถรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ของไทย
ในภูมิภาคแอฟริกาจริงหรือไม่? - ศึกษากรณีของไนจีเรีย**

นายนิยม วัฒนธรรมาวุธ
อัครราชทูตที่ปรึกษา
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูจา
สหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย

บทที่ 1

บทนำ

สภาพและความสำคัญของปัญหา (1)

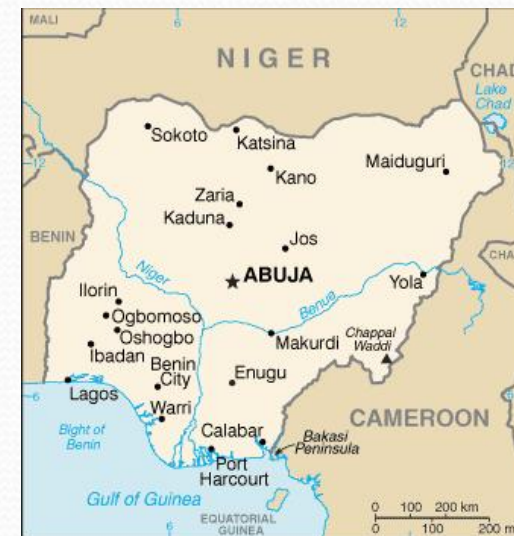
- ภาคเอกชนของไทยมุ่งหวังให้ภาครัฐมีบทบาทนำในการเจาะตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะการแสวงหาตลาดใหม่ ซึ่งมุ่งถึงตลาดในภูมิภาคแอฟริกาเป็นสำคัญด้วย
- ภาครัฐก็ประสงค์ที่จะสนองตอบภาคเอกชนไทยในการเจาะตลาดในภูมิภาคแอฟริกาซึ่งมีทั้งโอกาสและความท้าทาย

สภาพและความสำคัญของปัญหา (2)

- ยุทธศาสตร์ที่กระทรวงการต่างประเทศได้กำหนดขึ้น มีลักษณะที่ครอบคลุมประเทศเป้าหมายของไทยทั้งภูมิภาค
- จึงมีทั้งความเหมาะสมและข้อจำกัดในการนำไปปฏิบัติในรายประเทศ
- โดยเฉพาะในจีเรียซึ่งเป็นประเทศที่มีสภาพการณ์พิเศษ
 - มีปัญหาเสถียรภาพทางการเมือง
 - มีปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง
 - มีปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ฯลฯ

สภาพและความสำคัญของปัญหา (3)

- แต่เมื่อพิจารณาถึงประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะการค้าการลงทุน
 - ในจีเรีย มีทรัพยากรธรรมชาติน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ แร่ธาตุ ฯลฯ มหาศาล และอุปสงค์ต่อสินค้าอุปโภคและบริโภค
- โอกาสทางการค้าการลงทุนจึงดึงดูดต่างชาติให้เข้าไปทำการค้าการลงทุน
 - ทั้งหวังทรัพยากรธรรมชาติ และมีส่วนแบ่งตลาดภายในประเทศของไนจีเรียที่มีขนาดใหญ่มาก
- จีน และ อินเดีย ก็มีการแสวงหาผลประโยชน์ในไนจีเรีย ที่น่าศึกษาดูยุทธศาสตร์ของประเทศทั้งสองเพื่อนำมาเป็นแนวทางของไทยได้อีกด้วย

สภาพและความสำคัญของปัญหา (4)

- ไทยและไนจีเรียสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2505 และได้เปิดสถานเอกอัครราชทูตที่กรุงลากอสในปี 2506
 - ด้วยปัญหาเรื่องงบประมาณและปัญหาความไม่ปลอดภัย ไทยจึงได้ปิดสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลากอส เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2539
- ต่อมาฝ่ายไทยได้เปิดสถานเอกอัครราชทูตที่กรุงอาบูจา (เมืองหลวงใหม่) เมื่อเดือน ธันวาคม 2549 และเปิดสำนักงานส่งเสริมการค้าไทยในต่างประเทศ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2552
- สำหรับฝ่ายไนจีเรียได้เปิดสถานเอกอัครราชทูตที่กรุงเทพฯ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2543

Nigeria

Thailand

สภาพและความสำคัญของปัญหา (5)

- ไนจีเรียเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในภูมิภาคแอฟริกา (ประมาณ 1 ล้านคน)
- เศรษฐกิจของไนจีเรียมีขนาดใหญ่เป็นอันดับสอง ในกลุ่มประเทศ Sub-Sahara โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ในปี 2009 ที่ 167.4 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ
 - รายได้ต่อหัวของไนจีเรีย อยู่ที่ประมาณ 1100 เหรียญสหรัฐฯ
 - อัตราการเติบโตของ GDP ในปี 2009 อยู่ที่ 5%
- รายได้หลักของไนจีเรียมาจากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ เพราะมีทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก
- แต่รายได้ 95% จากการส่งออกมาจากน้ำมัน และ 80% ของงบประมาณประเทศก็มาจากรายได้ภาคการผลิตน้ำมันเช่นกัน

สภาพและความสำคัญของปัญหา (6)

- ไนจีเรียยังมีน้ำมันสำรองเป็นอันดับ 10 ของโลก คือประมาณ 36.2 พันล้านบาร์เรล และมีแหล่งก๊าซสำรองประมาณ 5.2 พันล้านลูกบาศก์เมตร
- นอกจากนี้ไนจีเรียยังมีแร่ที่มีค่าเป็นจำนวนมาก เช่น แร่เหล็ก ดีบุก ถ่านหิน และยิปซัม
- ไนจีเรียเป็นประเทศผู้ปลูกมันสำปะหลังได้มากที่สุดในโลก (ประมาณปีละ 50 ล้านตัน) แต่ยังไม่สามารถแปรรูปมันสำปะหลังเพื่อการส่งออกได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ ARMI โดยเน้นการค้าการลงทุนระหว่างไทยกับไนจีเรียเป็นหลัก
2. เพื่อศึกษาโอกาสและศักยภาพในการส่งเสริมการค้าการลงทุนระหว่างไทยกับไนจีเรีย โดยการวิเคราะห์แบบ SWOT
3. เพื่อเสนอข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่อยุทธศาสตร์ ARMI สำหรับไนจีเรีย

ยุทธศาสตร์ ARMI

ARMI เป็นยุทธศาสตร์ของกระทรวงการต่างประเทศกำหนดขึ้นเพื่อรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ของไทยในภูมิภาคแอฟริกา

- A: Assistance
 - การกระชับความสัมพันธ์ผ่านการให้ความช่วยเหลือ
- R: Resources
 - การแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ
- M: Market
 - การแสวงหาตลาดการค้า
- I: Investment
 - การส่งเสริมการลงทุน

ขอบเขตการศึกษา

- ใช้ประเทศไนจีเรียเป็นกรณีศึกษา ในการประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์ ARMI
- ศึกษาในกรอบความสัมพันธ์ทวิภาคี ระหว่างไทยกับไนจีเรียช่วงเวลา 2549 จนถึงปัจจุบัน (เริ่มเปิดสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูจาในปี 2549 ภายหลังปิดสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลากอสประมาณ 10 ปี)

ประโยชน์ที่จะได้รับการศึกษา

- ยืนยันความเหมาะสมหรือเสนอความคิดแย้งต่อยุทธศาสตร์ ARMI ในการนำไปประยุกต์ใช้กับไนจีเรีย
- เสนอแนะการแก้ไขปรับปรุงจุดอ่อนจุดบกพร่องของยุทธศาสตร์ ARMI ให้เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้กับไนจีเรีย
- ผลการศึกษาจะเป็นฐานความรู้ในการศึกษาต่อยอด ในการวางกลยุทธ์เพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ARMI ให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีในการศึกษายุทธศาสตร์
ARMI ของไทยต่อไนจีเรีย

แนวคิดและทฤษฎีในการศึกษายุทธศาสตร์ ARMI

ของไทยต่อไนจีเรีย (1)

- แนวคิดและทฤษฎีที่จะนำมาเป็นกรอบในการศึกษาความสัมพันธ์ทวิภาคีและสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่ไทยจะ ดำเนินยุทธศาสตร์ ARMI ต่อไนจีเรียได้แก่
- ทฤษฎีความร่วมมือ (Cooperation Theory) ศึกษาในประเด็นที่ว่าประเทศที่มีความสัมพันธ์ทวิภาคีที่ราบรื่นอย่างเช่นไทย-ไนจีเรียย่อมมุ่งที่จะส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน
- แนวความคิด South-South Cooperation มีที่มาจากการที่ประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายได้ร่วมกันทำงานเพื่อแสวงหาทางออกในการแก้ไขความท้าทายในด้านการพัฒนาร่วมกัน
- ทฤษฎี Comparative Advantage อธิบายการมีปฏิสัมพันธ์ทางการค้า การลงทุนระหว่างไทย-ไนจีเรีย

แนวคิดและทฤษฎีในการศึกษายุทธศาสตร์ ARMI ของไทยต่อไนจีเรีย (2)

- การใช้ SWOT Analysis ศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ARMI ของไทยต่อไนจีเรีย
- จะเน้นการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งทั้งของไทยและไนจีเรียเพื่อศึกษาความเหมาะสม อุปสรรค และปัญหาในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ดังกล่าว

แนวคิดและทฤษฎีในการศึกษายุทธศาสตร์ ARMI

ของไทยต่อในจีเรีย (3)

- วิธีการนี้จะพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่จะเอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่ ดังนี้
 - จุดแข็ง ปัจจัยที่เอื้อต่อการบรรลุเป้าหมาย
 - จุดอ่อน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมาย
 - โอกาส สภาพการณ์ภายนอก (External Conditions) ที่จะเอื้อต่อการบรรลุเป้าหมาย
 - สิ่งท้าทาย สภาพการณ์ภายนอกที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมาย

บทที่ 3

การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ **ARMI**

บทที่ 3 การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ ARMI

- ปัจจัยที่สร้างโอกาสแก่ไทยในไนจีเรีย (OPPORTUNITY)
- ความท้าทาย (THREAT) การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ARMI ของไทยในไนจีเรีย
- การศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ARMI ของไทยในไนจีเรีย

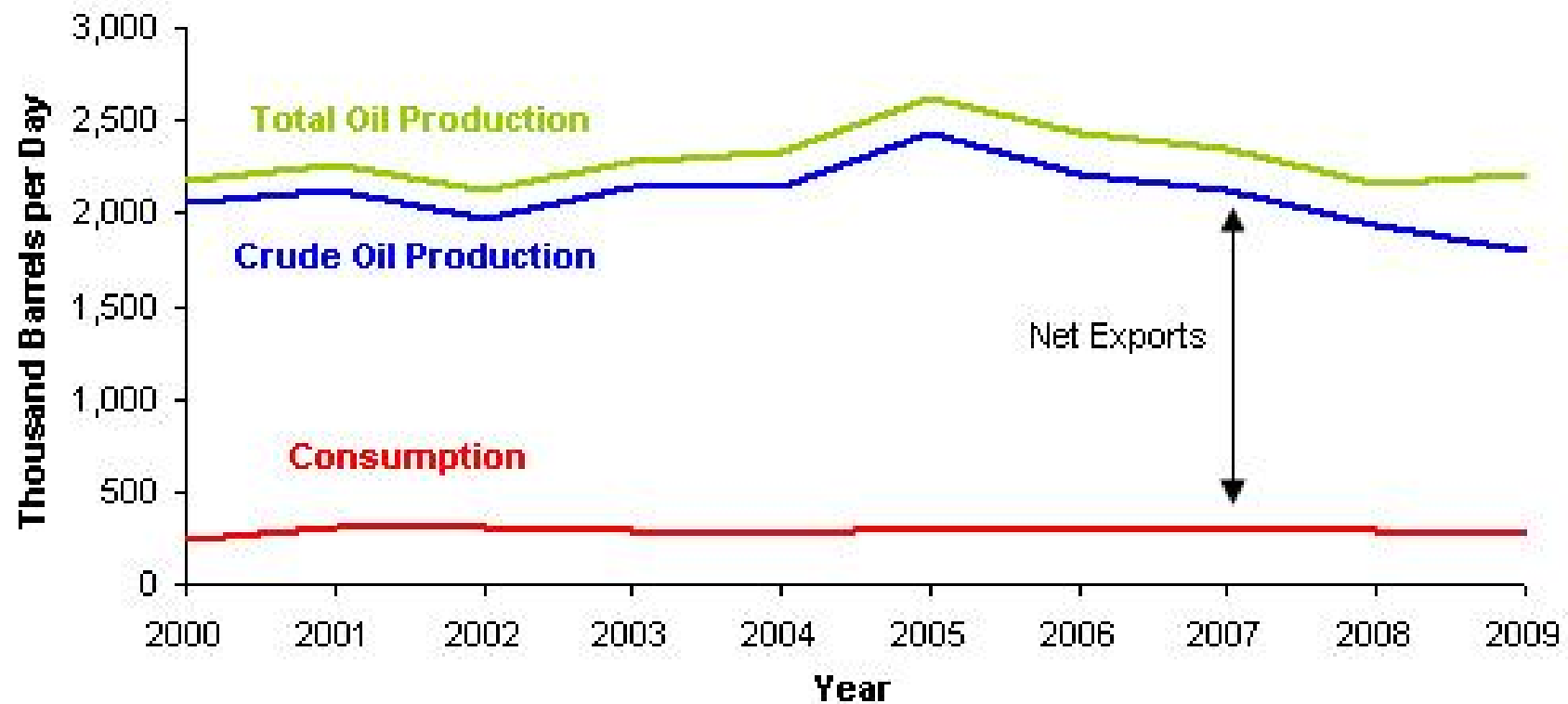
ปัจจัยที่สร้างโอกาสแก่ไทยในไนจีเรีย (OPPORTUNITY)

- แหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ของไนจีเรีย (RESOURCES)
- ศักยภาพของตลาดไนจีเรียที่กว้างใหญ่ (MARKET)
- ปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนการลงทุน (INVESTMENT)

OPPORTUNITY: แหล่งทรัพยากรที่สมบูรณ์ของไนจีเรีย

- ไนจีเรียมีทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก
 - มีการผลิตน้ำมันเป็นอันดับ 6 ของโลก โดยผลิตได้ 1.6-2.3 ล้านบาร์เรลต่อวัน
 - มีน้ำมันสำรอง ประมาณ 36.2 พันล้านบาร์เรล
 - มีแหล่งก๊าซสำรองประมาณ 5.2 พันล้านลูกบาศก์เมตร
 - มีแร่ธาตุที่มีค่าจำนวนมาก เช่น แร่เหล็ก ดีบุก ถ่านหิน และ ยิปซัม
- ทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดนี้ยังขาดการจัดการและการลงทุน

การผลิตและการบริโภคน้ำมันในไนจีเรีย

MARKET: ศักยภาพของตลาดไนจีเรียที่กว้างใหญ่

- มีประชากร 140 ล้านคน ซึ่งเป็นตลาดบริโภคขนาดใหญ่
- การผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคยังไม่เพียงพอกับความต้องการภายในประเทศ
- ต้องการนำเข้าสินค้า จากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก รวมทั้งข้าวและสินค้าอุปโภคบริโภค
- ไนจีเรีย เป็นตลาดข้าวที่สำคัญที่สุดของไทย ในแอฟริกา

มูลค่าการค้าระหว่างไทย-ไนจีเรีย

มูลค่า: ล้านเหรียญสหรัฐฯ				
	2550	2551	2552	2553 (ม.ค-มิย.)
มูลค่าการค้ารวม	392.82	913.14	846.94	405.35
การส่งออก	357.36	890.53	795.61	343.82
การนำเข้า	35.46	22.61	51.33	61.53
ดุลการค้า	321.89	867.92	744.27	282.29

สินค้าส่งออก 5 อันดับของไทยไปไนจีเรีย

มูลค่า: ล้านเหรียญสหรัฐฯ				
	2550	2551	2552	2553 (ม.ค-มิย.)
ข้าว	110.0	627.6	577.4	218.2
เม็ดพลาสติก	79.5	54.1	33.4	25.3
ผลิตภัณฑ์ยาง	14.8	23.7	29.4	16.9
เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์	11.7	27.3	18.7	14.9
เหล็ก เหล็กกล้า	16.0	22.6	35.5	2.3

INVESTMENT: ปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนการลงทุน

- ไนจีเรียต้องการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน จึงแสวงหาการช่วยเหลือและการลงทุนจากต่างชาติ
 - จึงกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ เช่น NEEDS และ SEEDS เพื่อพัฒนาประเทศและดึงดูดการลงทุน
 - แผน VISION 2020 และ 7-point Agenda เพื่อเสนอแนวทางและนโยบายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเศรษฐกิจของประเทศ
- การจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการลงทุนในไนจีเรีย (NIPC)
- ข้อตกลงระหว่างประเทศ อาทิเช่น AGOA ที่เอื้อต่อการส่งสินค้าที่ผลิตในไนจีเรียไปยังสหรัฐอเมริกา และประเทศอื่นๆ

2. ความท้าทาย (THREAT) ของการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ ARMI ของไทยในไนจีเรีย

- การค้าการลงทุนของต่างชาติเพื่อแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ ในไนจีเรีย (RESOURCES) ถูกหวาดระแวง
- ความท้าทาย (THREAT) ทางด้านตลาดสินค้า (MARKET) ในไนจีเรีย
- อุปสรรค(THREAT)ของการลงทุนต่างชาติ (INVESTMENT)ในไนจีเรีย

ความท้าทาย (THREAT) ทางด้านตลาดสินค้า (MARKET) ในไนจีเรีย

- ไนจีเรียมีนโยบายกีดกันการนำเข้าสินค้า
- ไนจีเรียได้กำหนดภาชีนำเข้าไว้สูงประมาณร้อยละ 12-50 ขึ้นอยู่กับชนิดสินค้า
- ระบบการเก็บภาชีนำเข้าไม่โปร่งใส และเปลี่ยนแปลงเสมอ
- ไนจีเรียห้ามนำเข้าสินค้า 26 รายการ โดยอ้างการปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ
- ขบวนการทางศุลกากรและการทำงานของการทำงานของการท่าเรือไนจีเรียที่มักสร้างปัญหา

ความท้าทาย (THREAT) ทางด้านตลาดสินค้า (MARKET) ในไนจีเรีย (2)

- ขบวนการทางศุลกากรและการทำงานของท่าเรือไนจีเรียที่มักสร้างปัญหา
 - ผู้สินค้านี้มีประมาณร้อยละ 95 ที่ต้องตรวจสอบ สินค้าถูกขนถ่ายออกจากท่าเรือ
ได้ล่าช้า สินค้านำเข้าอาจเสียหาย หรือหมดอายุใช้งานก่อนได้

อุปสรรคในการลงทุนของต่างชาติ (INVESTMENT)

- ขาดโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)
- ปัญหาการคอร์รัปชัน
- การขาดระเบียบกฎหมายเกณฑ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการลงทุน
- ปัญหาอาชญากรรม และปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- ปัญหาอัตราดอกเบี้ยสูง

อุปสรรคในการลงทุนของต่างชาติ (INVESTMENT) (2)

- ในจีเรียกำหนดโควตาบุคคลากรหรือคนงานต่างชาติที่จะเข้าไปทำงานกับบริษัทลงทุน บนฐานของเงินที่นำไปลงทุนในธุรกิจนั้นๆ
 - จะต้องจ้างคนในจีเรียเข้าไปทำงานตามจำนวนที่ระเบียบกำหนด
 - ถ้าจะนำคนงานจากประเทศของตนเข้าไปทำงาน จะต้องขออนุมัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งล่าช้า
- ปัญหาเรื่องภาษีรายได้และภาษีอื่นๆ
- ปัญหาสิทธิการถือครองที่ดิน
- นักลงทุนต่างชาติอาจต้องเผชิญกับความมีอคติของคนในจีเรีย

การศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ARMI ของไทยในแอฟริกา รวมถึงไนจีเรีย

- นโยบายและรูปแบบการให้ความช่วยเหลือของไทย
- การเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ ARMI
- ศักยภาพและจุดแข็งของไทยในการให้ความร่วมมือ
- จุดอ่อนในการให้ความช่วยเหลือของไทย
- จุดอ่อนของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับอินเดีย
- จุดอ่อนของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับจีน

นโยบายการให้ความช่วยเหลือของไทย

- เน้น South-South Cooperation โดยปัจจุบันไทยมีศักยภาพกลายมาเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา (Development Partner) หรือประเทศผู้ให้ ดังนี้
 - ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนา
 - ยึดหลักการการมีผลประโยชน์ร่วมกัน (Mutual Benefit)
- ความร่วมมือเน้นในด้านการพัฒนา:
 - ทรัพยากรมนุษย์
 - เสริมสร้างขีดความสามารถ

รูปแบบการให้ความช่วยเหลือของไทย

1. หลักสูตรการฝึกอบรมนานาชาติประจำปี (Annual Training Course)
2. ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (Technical cooperation among developing countries)
3. โครงการฝึกอบรมประเทศที่สาม (Third country training programme)
4. โครงการร่วมมือทวิภาคี (Technical cooperation project)
5. ความร่วมมือทางวิชาการ แบบไตรภาคี (Trilateral cooperation)

การเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ ARMI

- ฝ่ายไทยใช้ ASSISTANCE มุ่งสู่ MARKET ซึ่งการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาต่าง ๆ
 - จะช่วยสร้างการรับรู้ ความคุ้นเคยและเปิดโลกทัศน์เกี่ยวกับรูปแบบและประเภทสินค้า และบริการจากไทย
- ฝ่ายไทยยังใช้ ASSISTANCE มุ่งสู่ RESOURCES และ INVESTMENT กล่าวคือ การให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา
 - ให้ฝ่ายไทยได้เข้าถึงโอกาสในการลงทุนเพื่อการพัฒนาทรัพยากรและวัตถุดิบ
 - การพัฒนาทรัพยากรของประเทศผู้รับ
 - การแสวงหาความร่วมมือทางธุรกิจของภาคเอกชนไทย

ศักยภาพไทยในการให้ความร่วมมือ

1. การเกษตรและประมง โดยมุ่งประสิทธิภาพในการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่ม
2. การสาธารณสุขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกัน และรักษาโรคติดต่อ ร้ายแรง และการจัดการด้านสาธารณสุขระดับชุมชน
3. การสร้างรายได้ เน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการในการประกอบวิชาชีพเสริมในระดับรากหญ้า

จุดแข็งของไทยในการให้ความร่วมมือ

1. การให้ความช่วยเหลือในรูปของทุนการศึกษา/ฝึกอบรมและดูงานในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
2. สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (สพร.) จะแจ้งเวียนทุนฝึกอบรม รับผิดชอบดูแลการแจ้งเวียนทุนฝึกอบรม
3. วิชาฝึกอบรมมีดังนี้:
 - International Narcotics Law Enforcement
 - Sufficiency Economy
 - Sustainable Crop Production
 - Enhancing Entrepreneurship in SME Development and Export Consortia
 - Epidemiology and Control of Tropical Disease

จุดอ่อนในการให้ความช่วยเหลือของไทย

1. ทุนฝึกอบรมระยะสั้นที่ไทยให้มีจำนวนไม่มากนัก
2. มีการขาดการประเมินสถานภาพของไนจีเรีย เป็นระยะ ๆ
3. ไทยยึดติดกับรูปแบบความร่วมมือ ตามหลักสูตรฝึกอบรม
4. ไทยมีการให้ความช่วยเหลืออยู่ฝ่ายเดียว โดยไม่เห็นถึงศักยภาพของการขยายความร่วมมือในรูปแบบอื่นๆ กับไนจีเรีย
5. ไม่มีการประสานความร่วมมือระหว่าง สพร. กับ DTCA ซึ่งเป็นหน่วยงานของ กต. ไนจีเรีย เพื่อการทำงานที่สอดคล้องกัน

จุดอ่อนของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับอินเดีย

เพื่อแสวงหาแหล่งพลังงานในไนจีเรีย อินเดียจึงมีนโยบายเข้าหาไนจีเรียใน 3 รูปแบบ:

1. Commercial Presence

- ใช้การลงทุน หรือ FDI เป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์
- ภาคเอกชนอินเดียเป็นเอกภาพ ในการเข้าไปลงทุนในไนจีเรีย

2. Aid Programs

- ให้ทุนการศึกษาแก่คนไนจีเรียไม่ต่ำกว่า 5000 คน
- มีการให้ทุนและการฝึกอบรมประจำปี ในหลายสาขาวิชา

3. Political Engagement

- ใช้ยุทธศาสตร์ Engagement of Africa Politically โดยจัดให้มีการประชุม India-Africa Summit ที่สามารถสร้างความแน่นแฟ้นได้อย่างดี
- มีการเยือนของผู้มีระดับสูงของอินเดีย อย่างสม่ำเสมอ

จุดอ่อนของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับจีน

- เพื่อแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ จีนใช้นโยบายกับไนจีเรียดังต่อไปนี้
 1. Assistance
 - จีนช่วยเหลือด้านการเกษตรตามความต้องการ ของไนจีเรีย
 - จีนช่วยฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานที่ขาดแคลนอย่างหนักในไนจีเรีย
 2. Commercial
 - ลงทุนในอุตสาหกรรมสินค้าเพื่อป้อนตลาดไนจีเรีย ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของไนจีเรีย ที่ไม่ต้องการเป็นตลาดสินค้าของต่างชาติ

จุดอ่อนของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับจีน (2)

3. Economic

- จีนมุ่งให้ trade credit และ commercial loan แก่โครงการพัฒนาต่าง ๆ ในไนจีเรีย
- หน่วยงานรัฐและเอกชนของจีนเป็นเอกภาพ ในการลงทุนในไนจีเรีย

4. Political Engagement

- ใช้การประชุม Forum on China-Africa Cooperation เพื่อสร้างข้อตกลงทางการเมือง การค้า การลงทุน ความช่วยเหลือ และอื่น ๆ
- จีนให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับสูงกับไนจีเรีย ตั้งแต่ปี 1978 เรื่อยมา

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

- ยุทธศาสตร์ ARMI ของไทยกับแอฟริกาในภาพรวมมีความเหมาะสม แต่การขับเคลื่อนในไนจีเรีย ต้องมีกลยุทธ์เชิงรุกเพิ่มเติม ที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ของไนจีเรีย
- จากการศึกษาข้างต้น สามารถสรุปและเสนอแนะยุทธศาสตร์ ARMI ได้ดังต่อไปนี้

การให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ (ASSISTANCE)

จุดแข็ง

- ✓ การให้ทุนการศึกษา/ฝึกอบรม ในด้านที่เหมาะสมกับไนจีเรีย ทุก ๆ ปี

จุดอ่อน

- ✗ ปริมาณความช่วยเหลือมีจำนวนน้อยและไม่หลากหลาย
- ✗ การให้ทุนการศึกษาแก่คนไนจีเรียมีจำนวนและระยะเวลาน้อย
- ✗ ขาดขาดความช่วยเหลือด้านการเกษตร
- ✗ ขาดความช่วยเหลือด้านการสร้าง/บำรุงโครงสร้างพื้นฐาน
- ✗ ขาดการประสานงานระหว่าง สพร. กับ DTCA

การให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ (ASSISTANCE)

ข้อเสนอแนะ:

- ★ เพิ่มทุนฝึกอบรม และทุนการศึกษาระดับ ป.ตรี – ป.เอก
- ★ สำรวจสถานภาพและศักยภาพของไนจีเรียเป็นระยะๆ เพื่อปรับความช่วยเหลือ
- ★ ให้ความร่วมมือในด้านที่ไทยมีศักยภาพ (โรคเอดส์ การเกษตร ฯลฯ)
- ★ ขยายความร่วมมือระหว่าง สพร. กับ DTCA ของไนจีเรีย

ยุทธศาสตร์ด้านการแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ (RESOURCES)

จุดแข็ง

- ✓ เอกชนไทยพอมีสักยภาพในการขุดเจาะแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ

จุดอ่อน

- × ต้องมีความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนของไทย
- × ถ้าไม่ขุดเจาะเองก็ต้องไปซื้อต่อจากบริษัทต่างชาติที่ได้รับสัมปทาน
- × ต้องเผชิญกับทัศนคติของคนในจีเรีย

ยุทธศาสตร์ด้านการแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ (RESOURCES)

ข้อเสนอแนะ:

- ★ ภาครัฐควรสนับสนุนการเข้าไปลงทุนในสาขาน้ำมัน
- ★ ควรสนับสนุนการลงทุนในธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับน้ำมันด้วย เช่น ปิโตรเคมี
- ★ ภาคเอกชนไทยควรร่วมประชุมสัมมนาที่จัดขึ้นในไนจีเรียบ้าง
- ★ จัดให้ฝ่ายไนจีเรียรับรู้ศักยภาพของไทยในการจุดเจาะ และแปรรูปทรัพยากรธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมตลาดสินค้า และการลงทุนในไนจีเรีย (MARKETS & INVESTMENTS)

จุดแข็ง

- ✓ ไทยส่งข้าวไปยังไนจีเรียมากที่สุดในแอฟริกา
- ✓ ตลาดไนจีเรียมีความต้องการสินค้าไทยที่มีคุณภาพสูงอื่น ๆ บ้าง
- ✓ การส่งออกมีหน่วยงาน BOI และ EXIM Bank สนับสนุนอยู่บ้าง
- ✓ ไทยมีศักยภาพด้านอุตสาหกรรมการเกษตรและการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค

ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมตลาดสินค้า และการลงทุนในไนจีเรีย (MARKETS & INVESTMENTS)

จุดอ่อน

- × สินค้าจีนแม้คุณภาพต่ำ แต่ก็มีราคาถูกทำให้ยังครองตลาดไนจีเรีย
- × ยังไม่มีบริษัทชาวไทย ที่มีความมั่นคงทางการค้า ในไนจีเรียเลย
- × ยังไม่มีการลงทุนของบริษัทไทย ในอุตสาหกรรมเกษตร/การผลิตสินค้าเพื่อตลาดไนจีเรีย
- × หน่วยงานเศรษฐกิจของไทยมีขนาดเล็กกว่าไนจีเรีย ทำให้ความร่วมมือด้านการค้า ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมตลาดสินค้า และการลงทุนในไนจีเรีย (MARKETS & INVESTMENTS)

ข้อเสนอแนะ:

- ★ ควรใช้ยุทธศาสตร์การค้าและการลงทุนแทนความช่วยเหลือ เพื่อเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติที่ไทยต้องการ
- ★ ความร่วมมือในการค้าและการลงทุนควรเริ่มระดับรัฐก่อน โดยเฉพาะรัฐที่ไทยมีการติดต่ออย่างต่อเนื่อง (Kano, Anambra, Lagos)
- ★ การค้าควรเป็นรูปแบบ two way trade โดยส่งเสริมไนจีเรียให้ส่งออกสินค้ามาไทยบ้าง
- ★ รัฐควรสนับสนุนภาคเอกชนไทย ให้เข้าไปลงทุนด้านเกษตรกรรม
- ★ ให้บริษัทส่งออกข้าวของไทย เข้าไปดำเนินธุรกิจข้าวแทน Trading Firm

ข้อสรุป และข้อเสนอแนะ

- ลำพังยุทธศาสตร์ ARMI คงจะไม่สามารถรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ของไทยในไนจีเรียได้ ต้องมีกลยุทธ์และมาตรการอื่นๆ ที่เหมาะสม สนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ดังกล่าว
- เรื่องการให้ทุนแก่ไนจีเรีย ควรทบทวน ยกระดับให้กว้างขวาง ควรมีการทำ MOU กับหน่วยงานไนจีเรียที่เกี่ยวข้อง ควรขยายความร่วมมือด้านทุนไป ยังสถาบันการศึกษาระดับสูงของไนจีเรียด้วย
- ไทยควรตระหนักตลาดข้าวไทยในไนจีเรีย ปัจจุบันขาด Trading Firm ขนาดใหญ่ของไทยเองในไนจีเรีย ทุกวันนี้พึ่ง Trade Firm ของต่างชาติ เช่นบริษัทเอกชนอินเดีย เป็นต้น

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ (ต่อ)

- ไทยมีขนาดทางเศรษฐกิจเล็กกว่าไนจีเรียมาก ควรหาผู้ทางการเมืองติดต่อสัมพันธ์ทางการค้าและลงทุนกับรัฐบาลระดับรัฐ (State Government) แทนติดต่อระดับรัฐบาลสหพันธ์(หรือรัฐบาลกลาง)
- ไทยควรให้ความสนใจไนจีเรียมากกว่านี้ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ควรให้มี Implementation อย่างหนักแน่นและต่อเนื่อง ไทยจึงจะรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ในไนจีเรียโดยเฉพาะด้านการค้าและการลงทุนได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

เอกสารอ้างอิง (เบื้องต้น)

- 1) Corporate Nigeria: The Annual Business, Trade and Investment Guide 2009. Nigerian Investment Promotion Commission, IMC Publications, Switzerland. 2008.
- 2) Ekpo, Udeme. The Niger Delta. International Energy Communications, Victoria Island, Lagos. 2004.
- 3) เอกสารข้อมูล ยุทธศาสตร์ ARMI, กระทรวงการต่างประเทศ, 2551
- 4) Obiozor, George A. African Opportunities and Challenges. International Conference on the New Scramble for Africa, 2007.
- 5) Mthembu-Salter, Gregory. Elephants, Ants and Superpowers: Nigeria's Relations with China. China in Africa Project, SAIIA. 2009.

กิตติกรรมประกาศ

- เอกอัครราชทูต ดร.สมเกียรติ อริยปรัชญา
- ศาสตราจารย์ ดร.อนุสรณ์ ลีมนานี
- รองศาสตราจารย์ ดร.พลภัทร บุราคม
- เอกอัครราชทูตมานพ เมฆประยูรทอง
- ครอบครัว วัฒนธรรมาวุธ และ น.ส.มนสิชา สมฤทธิ์